

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στη
Φορολογική & Χρηματοοικονομική Διοίκηση
Στρατηγικών Αποφάσεων

Διπλωματική Εργασία

Η χρήση, εφαρμογή και σημασία της
Λογιστικής Διαχείρισης. Η περίπτωση
των Ελληνικών Επιχειρήσεων.

Του

Καρακατσανίδα Αρχιμήδη

Επιβλέπων Καθηγητής:

Δρογαλάς Γεώργιος

Θεσσαλονίκη

Ιούλιος 2021

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του
μεταπτυχιακού Διπλώματος ειδίκευσης στη
Φορολογική και Χρηματοοικονομική Διοίκηση
Στρατηγικών Αποφάσεων .

Ευχαριστίες

Αρχικά θα ήθελα να ευχαριστήσω των επιβλέποντα Καθηγητή της παρούσας διπλωματικής εργασίας, Κύριο Γεώργιο Δρογαλά, Επίκουρο Καθηγητή του Τμήματος Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων του Πανεπιστημίου Μακεδονίας για την καθοδήγηση, την υποστήριξη και την συμβολή του καθ' όλη τη διάρκεια εκπόνησής της διπλωματικής μου εργασίας.

Ταυτόχρονα θα ήθελα να ευχαριστήσω όλο το προσωπικό και τους καθηγητές μου συμμετείχαν στο πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στη Φορολογική και Χρηματοοικονομική Διοίκηση Στρατηγικών Αποφάσεων για τις απεριόριστες γνώσεις και εμπειρίες που μας παρείχαν.

Επίσης ένα μεγάλο ευχαριστώ στους φίλους και συνάδελφους μου για την βοήθεια τους στο ερευνητικό κομμάτι της παρούσας εργασίας.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω την Οικογένεια μου, που ήταν στο πλάι μου και με στήριζε καθ' όλη την διάρκεια του Μεταπτυχιακού προγράμματος.

Περίληψη

Οι τρέχουσες εξελίξεις επιβάλλουν μία γενικότερη αναθεώρηση του τρόπου διοίκησης των επιχειρήσεων, καθώς χρειάζονται εξειδικευμένα στελέχη που θα είναι ικανά να αντιμετωπίσουν οποιεσδήποτε προκλήσεις προκύψουν. Ταυτόχρονα η σημασία της λογιστικής διαχείρισης είναι καταλυτική, σχετικά με την εύρυθμη λειτουργία της οικονομικής οντότητας. Υπό αυτό το πρίσμα η λογιστική διαχείριση βοηθάει την διοίκηση στη λήψη ορθών αποφάσεων στην αντιμετώπιση των προβλημάτων, στο μακροχρόνιο σχεδιασμό των προγραμματισμένων δράσεων και τέλος στην αντιμετώπιση των φορολογικών συνεπειών που δημιουργούνται από την παραγωγική διαδικασία. Για τις ανάγκες της έρευνας δημιουργήθηκε ερωτηματολόγιο το οποίο διανεμήθηκε σε τμήματα λογιστηρίου διαφόρων επιχειρήσεων. Τα δεδομένα αναλύθηκαν με βάση το στατιστικό πρόγραμμα SPSS. Ως βασικό αποτέλεσμα της εμπειρικής έρευνας είναι η μεγάλη σημασία της λογιστικής διαχείρισης στην εύρυθμη λειτουργία της επιχείρησης. Τα συμπεράσματα σχετίζονται με την επίδραση της ηλικίας και συγκεκριμένα με το ότι τα νεότερα άτομα έχουν περισσότερη εξοικείωση με τις τεχνολογικές εφαρμογές που χρησιμοποιούν οι οικονομικές οντότητες και πως θα πρέπει να έχουν περισσότερες προσδοκίες από αυτές.

Λέξεις – κλειδιά: Λογιστική διαχείριση, Λογιστική, πληροφόρηση, Έλεγχος.

Abstract

Current developments call for a more general overhaul of the way businesses are run, as they need specialized staff who will be able to meet any challenges that may arise. At the same time the importance of accounting management is catalytic and related to the smooth operation of the entity. With this in mind, accounting management assists management in making the right decisions, dealing with problems, assisting in the long-term planning of planned actions and finally in dealing with the tax consequences created by the productive process. For the needs of the research, a questionnaire was created and distributed to the accounting departments of various companies. The data were analyzed based on the statistical program SPSS. As a key result of empirical research is the great importance of accounting management in the smooth operation of the business. The findings are related to the effect of age and in particular that younger people are more familiar with the technological applications used by economical entities and that they should have more expectations from the programs they use.

Keywords: Accounting management, Accounting, information, Audit.

Περιεχόμενα

Ευχαριστίες.....	1
Abstract.....	3
Περιεχόμενα.....	4
Εισαγωγή εργασίας	11
Κεφάλαιο 1. Γενικές έννοιες και ορισμοί.....	13
1.1. Ιστορικά στοιχεία	13
1.2. Ορισμοί των λογιστικών συστημάτων.....	14
1.3. Πληροφοριακά συστήματα	15
1.4. Λογιστικά συστήματα.....	18
1.5. Τύποι λογιστικών συστημάτων	19
Κεφάλαιο 2. Η σημασία των μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών.....	20
2.1. Γενικά στοιχεία.....	20
2.2. Προβολή μη χρηματοοικονομικών αναφορών που σχετίζονται με άυλα περιουσιακά στοιχεία	24
2.3. Δημοσιοποίηση μη χρηματοοικονομικών στοιχείων	27
2.4. Θέματα συγκρισιμότητας και αξιοπιστίας της αυξημένης ζήτησης μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών.....	28
2.5. Πληροφορίες από τους λογαριασμούς στις ετήσιες εκθέσεις.....	30
2.6. Πλαίσια και κανόνες για μη Χρηματοοικονομικές Εκθέσεις	32
2.7. Η εφαρμογή πρακτικών κανόνων στους ορκωτούς ελεγκτές	35
Κεφάλαιο 3. Φορολογία και λογιστική αντιμετώπιση	38

3.1. Γενικά στοιχεία.....	38
3.2. Χαρακτηριστικά γνωρίσματα της φορολογικής συμμόρφωσης	38
3.3. Ανάλυση των γνωρισμάτων της φορολογικής συμμόρφωσης.....	40
3.4. Φοροδιαφυγή.....	42
3.5. Παραοικονομία.....	45
3.6. Σύγχρονες τάσεις του φορολογικού ελέγχου	48
Κεφάλαιο 4. Μεθοδολογία έρευνας.....	50
4.1. Σκοπός και στόχοι της έρευνας.....	50
4.2. Τα ερευνητικά ερωτήματα	50
4.3. Το ερωτηματολόγιο και το δείγμα της έρευνας	50
4.4. Στατιστικές μέθοδοι επεξεργασίας δεδομένων	52
Κεφάλαιο 5. Τα αποτελέσματα της έρευνας.....	53
5.1. Γενικά στοιχεία για τα λογιστικά συστήματα	53
5.2. Η σημασία των μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών	60
5.3. Η σημασία του εξωτερικού ελέγχου.....	67
5.4. Γενικά και δημογραφικά χαρακτηριστικά του δείγματος.....	76
5.5. Η επίδραση των δημογραφικών και των χαρακτηριστικών του δείγματος.....	81
5.5.1 Η επίδραση του φύλου.....	81
5.5.2 Η επίδραση της θέσης.....	84
5.5.3 Η επίδραση της ηλικίας	85
5.5.4. Η επίδραση της προϋπηρεσίας στην θέση	90

Κεφάλαιο 6. Συμπεράσματα	93
Βιβλιογραφία	97
Παράρτημα Α.....	110
Ερωτηματολόγιο	110
Παράρτημα Β.....	115

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1. Έλεγχος αξιοπιστίας ερωτηματολογίου.....	51
Πίνακας 2. Εφαρμόζει η επιχείρησή σας κάποιο σύστημα ERP γενικά;	53
Πίνακας 3. Εφαρμόζει η επιχείρησή σας κάποιο σύστημα ERP στην χρηματοοικονομική λογιστική;.....	55
Πίνακας 4. Θεωρείτε ότι το λογιστικό σύστημα που εφαρμόζει η επιχείρησή σας είναι αποτελεσματικό ως προς την πληροφόρηση που αυτό παράγει;.....	56
Πίνακας 5. Θεωρείτε ότι το λογιστικό σύστημα που εφαρμόζει η επιχείρησή σας θα πρέπει να αναβαθμιστεί τεχνολογικά;.....	57
Πίνακας 6. Θεωρείτε ότι το λογιστικό σύστημα που εφαρμόζει η επιχείρησή σας είναι απλό και κατανοητό στην χρήση του;.....	58
Πίνακας 7. Θεωρείτε ότι το λογιστικό σύστημα που εφαρμόζει η επιχείρησή σας καλύπτει τις απαιτήσεις του φορολογικού ελέγχου;.....	59
Πίνακας 8. Η επιχείρησή που εργάζεστε εφαρμόζει τα διεθνή πλαίσια και τους κανόνες για μη Χρηματοοικονομικές Εκθέσεις;.....	60
Πίνακας 9. Η επιχείρησή που εργάζεστε δημοσιεύει εκθέσεις Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης και Βιώσιμης Δράσης;.....	62
Πίνακας 10. Θεωρείτε απαραίτητη την ύπαρξη των μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών στις εκθέσεις της επιχείρησής;.....	63
Πίνακας 11. Θεωρείτε ότι οι μη χρηματοοικονομικές πληροφορίες αποτυπώνονται με σαφή και ακριβή τρόπο στις εκθέσεις της επιχείρησής;	64
Πίνακας 12. Θεωρείτε δαπανηρή για την επιχείρησή την ανακοίνωση των μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών στις εκθέσεις της επιχείρησής;.....	65
Πίνακας 13. Θεωρείτε αποδοτική για την επιχείρησή την ανακοίνωση των μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών στις εκθέσεις της επιχείρησής;.....	66
Πίνακας 14. Θεωρείτε ότι είναι απαραίτητος ο εξωτερικός έλεγχος για την εύρυθμη λειτουργία της επιχείρησής;.....	67
Πίνακας 15. Θεωρείτε ότι ο εξωτερικός έλεγχος της επιχείρησής σας συνεισφέρει στην διαχείριση των κινδύνων της επιχείρησής;	69

Πίνακας 16. Θεωρείτε ότι ο εξωτερικός της επιχείρησής σας συνεισφέρει στην απόδοση της επιχείρησής;	70
Πίνακας 17. Πιστεύετε ότι οι εξωτερικοί ελεγκτές που έχουν επισκεφτεί την επιχείρησή σας είναι καταρτισμένοι επαρκώς;	71
Πίνακας 18. Πιστεύετε ότι οι εξωτερικοί ελεγκτές που έχουν επισκεφτεί την επιχείρησή σας έχουν την απαραίτητη εμπειρία;	72
Πίνακας 19. Πιστεύετε ότι οι εξωτερικοί ελεγκτές που έχουν επισκεφτεί την επιχείρησή σας γνωρίζουν και τηρούν την νομοθεσία;	73
Πίνακας 20. Θεωρείτε ότι ο εξωτερικός έλεγχος της επιχείρησής σας συνέβαλε στην ορθότερη φορολογική αντιμετώπιση της από το κράτος;	74
Πίνακας 21. Θεωρείτε ότι ο εξωτερικός έλεγχος με βάση το νέο φορολογικό νόμο συνέβαλε στην μείωση της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής;	75
Πίνακας 22. Φύλο	76
Πίνακας 23. Ηλικία	77
Πίνακας 24. Ιδιότητα	78
Πίνακας 25. Προϋπηρεσία στην θέση	79
Πίνακας 26. Προϋπηρεσία στην επιχείρηση	80
Πίνακας 27. Η επίδραση του φύλου στον τρόπο απάντησης των ατόμων	82
Πίνακας 28. Η επίδραση της θέσης στον τρόπο απάντησης των ατόμων	84
Πίνακας 29. Η επίδραση της ηλικίας	85
Πίνακας 30. Η επίδραση της ηλικίας II	87
Πίνακας 31. Η επίδραση της ηλικίας III	88
Πίνακας 32. Η επίδραση της ηλικίας IV	89
Πίνακας 33. Η επίδραση της προϋπηρεσίας στην θέση	90
Πίνακας 34. Η επίδραση της προϋπηρεσίας στην θέση II	92

Κατάλογος Διαγραμμάτων

Διάγραμμα 1. Εφαρμόζει η επιχείρησή σας κάποιο σύστημα ERP γενικά;	54
Διάγραμμα 2. Εφαρμόζει η επιχείρησή σας κάποιο σύστημα ERP στην χρηματοοικονομική λογιστική;	55
Διάγραμμα 3. Θεωρείτε ότι το λογιστικό σύστημα που εφαρμόζει η επιχείρησή σας θα πρέπει να αναβαθμιστεί τεχνολογικά;	57
Διάγραμμα 4. Θεωρείτε ότι το λογιστικό σύστημα που εφαρμόζει η επιχείρησή σας είναι απλό και κατανοητό στην χρήση του;	58
Διάγραμμα 5. Θεωρείτε ότι το λογιστικό σύστημα που εφαρμόζει η επιχείρησή σας καλύπτει τις απαιτήσεις του φορολογικού ελέγχου;	59
Διάγραμμα 6. Η επιχείρησή που εργάζεστε εφαρμόζει τα διεθνή πλαίσια και τους κανόνες για μη Χρηματοοικονομικές Εκθέσεις;	61
Διάγραμμα 7. Η επιχείρησή που εργάζεστε δημοσιεύει εκθέσεις Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης και Βιώσιμης Δράσης;	62
Διάγραμμα 8. Θεωρείτε απαραίτητη την ύπαρξη των μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών στις εκθέσεις της επιχείρησής;	63
Διάγραμμα 9. Θεωρείτε ότι οι μη χρηματοοικονομικές πληροφορίες αποτυπώνονται με σαφή και ακριβή τρόπο στις εκθέσεις της επιχείρησής;	64
Διάγραμμα 10. Θεωρείτε δαπανηρή για την επιχείρησή την ανακοίνωση των μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών στις εκθέσεις της επιχείρησής;	65
Διάγραμμα 11. Θεωρείτε αποδοτική για την επιχείρησή την ανακοίνωση των μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών στις εκθέσεις της επιχείρησής;	66
Διάγραμμα 12. Θεωρείτε ότι είναι απαραίτητος ο εξωτερικός έλεγχος για την εύρυθμη λειτουργία της επιχείρησής;	68
Διάγραμμα 13. Θεωρείτε ότι ο εξωτερικός της επιχείρησής σας συνεισφέρει στην διαχείριση των κινδύνων της επιχείρησής;	69
Διάγραμμα 14. Θεωρείτε ότι ο εξωτερικός της επιχείρησής σας συνεισφέρει στην απόδοση της επιχείρησής;	70
Διάγραμμα 15. Πιστεύετε ότι οι εξωτερικοί ελεγκτές που έχουν επισκεφτεί την επιχείρησή σας είναι καταρτισμένοι επαρκώς;	71

Διάγραμμα 16. Πιστεύετε ότι οι εξωτερικοί ελεγκτές που έχουν επισκεφτεί την επιχείρησή σας έχουν την απαραίτητη εμπειρία;.....	72
Διάγραμμα 17. Πιστεύετε ότι οι εξωτερικοί ελεγκτές που έχουν επισκεφτεί την επιχείρησή σας γνωρίζουν και τηρούν την νομοθεσία.....	73
Διάγραμμα 18. Θεωρείτε ότι ο εξωτερικός έλεγχος της επιχείρησής σας συνέβαλε στην ορθότερη φορολογική αντιμετώπιση της από το κράτος;.....	74
Διάγραμμα 19. Θεωρείτε ότι ο εξωτερικός έλεγχος με βάση το νέο φορολογικό νόμο συνέβαλε στην μείωση της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής;.....	75
Διάγραμμα 20. Φύλο	76
Διάγραμμα 21. Ηλικία	77
Διάγραμμα 22. Ιδιότητα.....	78
Διάγραμμα 23. Προϋπηρεσία στην θέση.....	79
Διάγραμμα 24. Προϋπηρεσία στην επιχείρηση	80
Διάγραμμα 25. Η επίδραση του φύλου στον τρόπο απάντησης των ατόμων.....	83
Διάγραμμα 26. Η επίδραση της ηλικίας	86
Διάγραμμα 27. Η επίδραση της ηλικίας II.....	87
Διάγραμμα 28. Η επίδραση της ηλικίας III	88
Διάγραμμα 29. Η επίδραση της ηλικίας IV	89
Διάγραμμα 30. Η επίδραση της προϋπηρεσίας στην θέση.....	91
Διάγραμμα 31. Η επίδραση της προϋπηρεσίας στην θέση II	92

Εισαγωγή εργασίας

Η χρήση και η εφαρμογή της λογιστικής διαχείρισης από τις επιχειρήσεις είναι ιδιαίτερα σημαντικό και επίκαιρο θέμα, στις μέρες μας που η χρήση των πληροφοριακών συστημάτων και γενικότερα της τεχνολογίας επιβάλλει όλο ένα και κάλυψη περισσότερων αναγκών.

Για το λόγο αυτό η λογιστική διαχείριση έρχεται να καλύψει το παραπάνω κενό, καθώς χωρίς την βοήθεια της, αλλά και γενικότερα την συνδρομή της, οποιαδήποτε ενέργεια της εκάστοτε επιχείρησης θα θεωρηθεί ατελής. Στην παρούσα εργασία μελετάμε την συμβολή της λογιστικής στην ευρύτερη κάλυψη της λήψης αποφάσεων των επιχειρήσεων καθώς παραθέτουμε και παραδείγματα της μη εφαρμογής της.

Με βάση τα παραπάνω, το πρώτο κεφάλαιο της εργασίας αναφέρεται σε γενικές έννοιες και ορισμούς, προβάλλοντας ιστορικά στοιχεία, αλλά και ζητήματα τόσο των λογιστικών συστημάτων όσο και των πληροφοριακών συστημάτων. Επίσης αναφέρονται και οι τύποι των συστημάτων της λογιστικής διαχείρισης όπως το κλασσικό σύστημα και το συγκεντρωτικό σύστημα.

Το επόμενο κεφάλαιο αναφέρεται στην σημασία των μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών προβάλλοντας διάφορα γενικά στοιχεία, αλλά και την εθελούσια προβολή των μη χρηματοοικονομικών αναφορών που σχετίζονται με άυλα περιουσιακά στοιχεία, δίνοντας ιδιαίτερη βαρύτητα στην δημοσιοποίηση των μη χρηματοοικονομικών στοιχείων. Αναλύονται θέματα συγκρισιμότητας και αξιοπιστίας υπό το πρίσμα της αυξημένης ζήτησης των μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών, αναφέρονται πληροφορίες από τους λογαριασμούς στις ετήσιες εκθέσεις, και παρουσιάζονται συνιστάμενα πλαίσια και κανόνες που αναφέρονται στην εφαρμογή πρακτικών κανόνων από τους ορκωτούς ελεγκτές.

Το τρίτο κεφάλαιο αναλύει την φορολογία και την αντίστοιχη λογιστική αντιμετώπιση, με έρευνες που έχουν διεξήχθη με βάση την φορολογία και τονίζει τι είναι ο έλεγχος και ποια στοιχεία τον αποτελούν. Αναφέρεται στα βασικά χαρακτηριστικά ελέγχου, στην έννοια και το περιεχόμενο του εξωτερικού ελέγχου, αλλά και τονίζει τι ισχύει μέχρι σήμερα, παρουσιάζοντας γενικές κατευθύνσεις και στοιχεία.

Στο τέταρτο κεφάλαιο αναλύεται η Μεθοδολογία της Έρευνας, ο σκοπός, οι στόχοι αλλά και τα ερευνητικά ερωτήματα που χρησιμοποιήθηκαν.

Στο πέμπτο κεφάλαιο παρουσιάζονται αναλυτικά τα αποτελέσματα της Έρευνας μέσω της περιγραφικής ανάλυσης , της μονοπαραγοντικής ανάλυσης διακύμανσης (Ανοva) ,του t-test και της ανάλυσης αξιοπιστίας.

Στο τελευταίο κεφάλαιο αναφέρονται τα συμπεράσματά μας, που απορρέουν από όλα τα παραπάνω και στο τέλος παρουσιάζεται η βιβλιογραφία που χρησιμοποιήθηκε για την εκπόνησή της Διπλωματικής.

Κεφάλαιο 1. Γενικές έννοιες και ορισμοί

1.1. Ιστορικά στοιχεία

Η λογιστική διαχείριση όπως εφαρμόζεται στις επιχειρήσεις, αποτελεί την εξέλιξη όλων των προηγούμενων συστημάτων λογιστικής που χρησιμοποιούνταν από το μακρύ παρελθόν. Σημαντικό στοιχείο θεωρείται το γεγονός ότι η σημερινή μορφή ενός Η/Υ αποτελεί την σύγχρονη έκδοση του λεγόμενου Άβακα, που χρησιμοποιούνται από τους εμπόρους στην αρχαιότητα και ουσιαστικά υπολόγιζαν τις επιχειρηματικές τους συναλλαγές.

Πολύ αργότερα περί του 1830 περίπου ο Babbage εφηύρε την αναλυτική μηχανή, η οποία θεωρείται από πολλούς ο πρόδρομος του σύγχρονου υπολογιστή που χρησιμοποιείται σήμερα, ουσιαστικά έθεσε τα θεμέλια για περισσότερη ανάπτυξη και βελτίωση της συγκεκριμένης μηχανής.

Το 1944 δημιουργήθηκε ο πρώτος Η/Υ από τον Πανεπιστήμιο του Χάρβαρντ και έκτοτε παρουσιάστηκε η ραγδαία ανάπτυξή του που ακόμα και τώρα συνεχίζεται με γοργούς ρυθμούς.

Όσον αφορά την συμβολή των υπολογιστών στην λογιστική επιστήμη, θεωρείται ιδιαίτερα σημαντική και ουσιαστική, καθώς ήδη από την δεκαετία του 1980 και ύστερα την δουλειά ενός λογιστή την είχε αναλάβει ένας Η/Υ. Τις προηγούμενες δεκαετίες το λογιστικό σύστημα σε μία επιχείρηση χρειάζονταν πολλούς υπαλλήλους ώστε να ενημερώνεται και να παρακολουθεί επαρκώς η όλη κατάσταση της επιχείρησης.

Τις τελευταίες δεκαετίες και βάση της τεχνολογικής εξέλιξης, ο αριθμός των υπαλλήλων έχει μειωθεί σημαντικά σε ένα λογιστήριο και την λογιστική

πληροφόρηση την έχουν αναλάβει οι Η/Υ. Η εργασία που επικεντρώνονται πλέον στους λογιστές έχει άμεση σχέση με την συγκέντρωση της πληροφορίας και την πληροφόρηση του συστήματος. Όλες οι υπόλοιπες εργασίες εκτελούνται από τους υπολογιστές και την ευελιξία που αυτοί παρέχουν, αλλά και την ικανότητα να αποθηκεύουν στο σύστημα τους πολλές και ποικίλλες πληροφορίες που είναι διαθέσιμες κάθε στιγμή ώστε να ενημερώσουν τους χρήστες του.

1.2. Ορισμοί των λογιστικών συστημάτων

Αναφέρθηκε παραπάνω ότι σε καθημερινή βάση μία επιχείρηση μπορεί και επεξεργάζεται πληθώρα πληροφοριών οι οποίες αποθηκεύονται στα αρχεία της, προκειμένου να επεξεργαστούν και να δώσουν στην διοίκηση τις αντίστοιχες ενημερώσεις και τα αντίστοιχα δεδομένα που πρέπει να γνωρίζει. Επομένως χρειάζεται ένα ολοκληρωμένο σύστημα λογιστικής διαχείρισης προκειμένου να μπορέσουν όλες οι παραπάνω πληροφορίες να αποθηκευτούν κι να χρησιμοποιηθούν σωστά.

Ο Pick (2013) αναφέρει χαρακτηριστικά ότι ένα σύστημα λογιστικής διαχείρισης θεωρείται ένα σύνολο από αλληλεξαρτώμενες διαδικασίες ή υποσυστήματα που όλα μαζί συμβάλουν στην επιτυχημένη ολοκλήρωση συγκεκριμένων στόχων της διοίκησης. Αυτό το πετυχαίνει κανείς όταν υπάρχει οργάνωση, αλληλεξάρτηση αλλά κυρίως ενοποίηση των συγκεκριμένων εργασιών που πρέπει να γίνουν, προκειμένου να υπάρχει το ανάλογο επιθυμητό αποτέλεσμα (Pick, 2013).

Το συγκεκριμένο σύστημα της λογιστικής διαχείριση πρέπει να εκπληρώνει και ορισμένους στόχους, ώστε να κριθεί επιτυχημένο και ολοκληρωμένο. Κυρίως πρέπει να αποτελείται από τα παρακάτω στάδια:

- ανάλυση του υπάρχοντος συστήματος
- σχεδιασμός του συστήματος και επιλογή των κυριότερων σημείων που θα αναπτυχθούν ανάλογα με τις ανάγκες της επιχείρησης που θέλει να καλύψει
- επιλογή των καλύτερων εναλλακτικών λύσεων

-υλοποίηση των λύσεων που έχουν προταθεί

Η Κονταρούδη (2010) αναφέρει χαρακτηριστικά ότι η ανάλυση των λογιστικών συστημάτων, είναι κατά βάση συνδεδεμένη με την αντίστοιχη λήψη αποφάσεων που απορρέουν από την μελέτη των συγκεκριμένων συστημάτων. Στην ανάλυση αυτή περιλαμβάνονται η αναγνώριση, αλλά και η αντίστοιχη επιλογή των εναλλακτικών αποφάσεων που λαμβάνονται, με βάση τις δυνατότητες του κάθε συστήματος, αλλά και των αντίστοιχων αναλύσεων που έχουν πραγματοποιηθεί. Η προσέγγιση αυτή πάντα με βάση την ερευνήτρια, τονίζει ότι είναι σε πλεονεκτική θέση έναντι άλλων προσεγγίσεων, καθώς εδώ καθορίζονται πρώτα με σαφή τρόπο, όλα τα δεδομένα και στην συνέχεια εκτιμάται το επόμενο στάδιο που είναι η διαδικασία λήψης των αντίστοιχων αποφάσεων (Κονταρούδη, 2010).

1.3. Πληροφοριακά συστήματα

Τα πληροφορικά συστήματα ή όπως διαφορετικά λέγονται χωρίς να αλλοιωθεί το νόημά τους, συστήματα επεξεργασίας δεδομένων, θεωρούνται τα συστήματα που σε γενικές γραμμές περιλαμβάνουν διάφορες αλληλοσυνδεόμενες εσωτερικές εργασίες που εξυπηρετούν την συλλογή και την αποθήκευση όλων των στοιχείων που έχουν συλλεχθεί, την ανάλυση και την επεξεργασία τους. Ο τελικός στόχος ενός τέτοιου συστήματος είναι η σωστή και ολοκληρωμένη πληροφόρηση των χρηστών.

Η Wallace (2014) αναφέρει ότι τα συστατικά στοιχεία που πρέπει να απαρτίζουν ένα πληροφορικό – λογιστικό σύστημα πρέπει να είναι τα παρακάτω:

Σχετικά με το κεφάλαιο: άνθρωπος

Σχετικά με το κεφάλαιο: τεχνολογία

Σχετικά με το κεφάλαιο :διαδικασίες

Σχετικά με το κεφάλαιο: δεδομένα

Όλα τα παραπάνω τέσσερα στοιχεία πρέπει να αποτελούν ένα σωστό πληροφοριακό σύστημα που θα ασχολείται τόσο με το εσωτερικό όσο και με το εξωτερικά περιβάλλον της επιχείρησης.

Εσωτερικό περιβάλλον είναι το σύστημα που δίνει πληροφορίες σχετικά με το εσωτερικό περιβάλλον της επιχείρησης και που πρέπει να δίνει τις ανάλογες πληροφορίες στους παρακάτω τομείς:

A)χρηματοοικονομική λειτουργία

B)διαχείριση της αποθήκης

Γ)την ορθή παρακολούθηση των εξόδων της επιχείρησης, αλλά και των ανάλογων εσόδων της

Δ)την σωστή και αληθή τήρηση των οικονομικών καταστάσεων της επιχείρησης

B)την σωστή και ολοκληρωμένη παρακολούθηση της παραγωγής και την εύρυθμη λειτουργία της

Το εξωτερικό περιβάλλον της επιχείρησης είναι οι παράγοντες οι οποίοι δρουν έξω από μια επιχείρηση , την επηρεάζουν και αλληλεπιδρούν μεταξύ τους , το σύστημα επιβάλλεται να δίνει πληροφορίες στους χρήστες του αναφορικά με τα παρακάτω:

A) την ολοκληρωμένη ενημέρωση των μετόχων

B) την ακριβή διάθεση των ανάλογων οικονομικών πληροφοριών όπου και όταν χρειάζεται αναφορικά με τις δημόσιες αρχές

Γ) την παρακολούθηση και ανάλυση των αναγκών της εν λόγω αγοράς που αναπτύσσεται η επιχείρηση

Δ)την αντίστοιχη παρακολούθηση των χρηματοοικονομικών αναγκών που προκύπτουν κάθε φορά

Οι τύποι των πληροφοριακών συστημάτων ταξινομούνται με ποικίλους τρόπους ανάλογα με τον τρόπο επεξεργασίας των δεδομένων, ανάλογα με τους στόχους που

θέλουν να καλύψουν, αλλά και ανάλογα με την αλληλεπίδραση που έχουν στο περιβάλλον που αναπτύσσονται.

Ταξινόμηση, ανάλογα με την επεξεργασία που κάνουν ώστε να παρέχουν τις απαιτούμενες πληροφορίες:

α) Συστήματα επεξεργασίας κατά δεσμίδες: οι συναλλαγές μπορούν και συλλέγονται καθώς παράγονται, αλλά η επεξεργασία τους γίνεται περιοδικά κατά την διάρκεια της ημέρας ή κατά την διάρκεια της εβδομάδας.

β) Συστήματα επεξεργασίας σε απευθείας σύνδεση: οι συγκεκριμένες πληροφορίες συλλέγονται από συσκευές που εισάγουν απευθείας τα δεδομένα στο σύστημα αλλά πριν εισαχθούν στο σύστημα υποβάλλονται στην ανάλογη επεξεργασία.

γ) Συστήματα σε απευθείας σύνδεση πραγματικού χρόνου όπου εδώ η συλλογή των δεδομένων αλλά και η αντίστοιχη επεξεργασία τους προκειμένου να ενημερωθούν τα αντίστοιχα αρχεία, πραγματοποιούνται σε πραγματικό χρόνο από την στιγμή που γίνεται η συναλλαγή.

Ταξινόμηση, ανάλογα με τον αντίστοιχο στόχο:

α) Συστήματα επεξεργασίας των συναλλαγών όπου εδώ ο στόχος είναι η επεξεργασία των συναλλαγών με απώτερο σκοπό την ενημέρωση των αρχείων.

β) Συστήματα στήριξης των αποφάσεων: όπου εδώ ο στόχος είναι η στήριξη των διευθυντικών αποφάσεων.

γ) Συστήματα που ενσωματώνουν την ανάλογη πείρα στον οικονομικό τομέα ώστε να βοηθούνται όλοι οι αρμόδιοι της διεύθυνσης και να ληφθούν οι σωστές αποφάσεις.

δ) Συστήματα που αφορούν τις αναφορές, όπου εδώ ο στόχος είναι να παρέχουν σε όλα τα μέλη της διοίκησης ανάλογες αναφορές που προκύπτουν από την επεξεργασία των συναλλαγών.

Ε)Συστήματα που αφορούν τον προγραμματισμό των επιχειρησιακών πόρων, όπου εδώ τα συγκεκριμένα συστήματα στοχεύουν τόσο στον προγραμματισμό, όσο και στην υλοποίηση των σχεδίων για την επίτευξη του σωστού βαθμού ολοκλήρωσης και ενοποίησης των διαδικασιών του αντίστοιχου οργανισμού προκειμένου να υπάρχει η σωστή συντήρηση τω βάσεων δεδομένων.

Ταξινόμηση, ανάλογα με την φύση της αλληλεπίδρασης με το αντίστοιχο περιβάλλον

α)Μετασχηματιστικά συστήματα

β)Διαδραστικά συστήματα

1.4. Λογιστικά συστήματα

Από την άλλη πλευρά ένα σύστημα που αναφέρεται στην λογιστική και είναι μέσα στα πλαίσια αυτών των αρχών, συνήθως ξεκινά από την καταγραφή των οικονομικών πράξεων δηλαδή την καταγραφή των πράξεων μέσα στα βιβλία της επιχείρησης. Εδώ καταχωρούνται όλα τα στοιχεία της καταγραφής των δεδομένων που αφορούν την οικονομική οντότητα αλλά και την αντίστοιχη πορεία τους, με βάση τόσο τα λειτουργικά, όσο και τα οργανωτικά δεδομένα της επιχείρησης. Η διαδικασία της τεχνικής από την άλλη πλευρά που διεξάγεται όλη η λογιστική διαδικασία αφορά τα πλαίσια αλλά και την μέθοδο του συστήματος, όπως λόγου χάρη ηλεκτρονική η χειρόγραφη.

Πιο συγκεκριμένα ένα λογιστικό σύστημα προσδιορίζει τα παρακάτω θέματα:

- Τα βιβλία της επιχείρησης, στα οποία καταχωρούνται όλες οι οικονομικές πράξεις και τα αντίστοιχα ποσά, ο τρόπος που θα καταχωρούν μέσα στα βιβλία, αλλά και με πιο τρόπο θα γίνει ο αντίστοιχος έλεγχος ώστε να μπορέσει να διασφαλιστεί η αντίστοιχη πληροφόρηση τόσο για την διοίκηση της επιχείρησης, όσο και για τους μετόχους της
- Τα στοιχεία της εγγραφής, όπου αναφέρεται για κάθε οικονομική πράξη το ανάλογο παραστατικό που εκδίδεται και τα ανάλογα στοιχεία που το συνοδεύουν

- Τα σημεία καταγραφής, όπου αναφέρεται σε ποια βιβλία θα γραφτούν οι ανάλογες οικονομικές πράξεις, τι θα περιλαμβάνει η καταχώρηση, από ποιον τηρούνται τα βιβλία και τέλος πως θα πραγματοποιείται η πορεία των καταχωρήσεων

Στο λογιστικό σύστημα επομένως πρέπει να οριστεί η κάθε κατηγορία και το επίπεδο των λογιστικών βιβλίων αλλά και των οποιονδήποτε βοηθητικών υπάρχουν ανάλογα που θα συνάδουν με την πορεία ενημέρωσης και διασύνδεσης του ελέγχου τους.

1.5. Τύποι λογιστικών συστημάτων

Οι τύποι των Λογιστικών συστημάτων χωρίζονται σε δυο κατηγορίες το Κλασσικό και το Συγκεντρωτικό σύστημα. Στο Κλασσικό σύστημα τηρείται ένα ημερολόγιο όπου και καταχωρούνται όλες οι οικονομικές πράξεις της επιχείρησης, όποιες και αν είναι αυτές. Στο σύστημα αυτό μπορούν να χρησιμοποιηθούν βοηθητικά βιβλία που μεταφέρονται στο γενικό ημερολόγιο με διάφορες ανακεφαλαιωτικές εγγραφές που έχουν άμεση σχέση με την ημερήσια κίνηση των αντίστοιχων λογαριασμών που παρακολουθούνται από αυτό.

Τα ισοζύγια που συντάσσονται είναι συνήθως του γενικού καθολικού που εδώ πρέπει να συμφωνεί το συγκεντρωτικό ημερολόγιο στο αν μεταφέρθηκαν με ακρίβεια οι ανάλογες εγγραφές και του αναλυτικού καθολικού στο οποίο πρέπει να διερευνηθεί η ακρίβεια των αντίστοιχων καταχωρήσεων με τους αναλυτικούς λογαριασμούς (Πομόνης, 2010).

Στο Συγκεντρωτικό σύστημα οι τακτοποιητικές πράξεις του ισολογισμού καταχωρούνται στο συγκεντρωτικό ημερολόγιο, ή σε ξεχωριστό ημερολόγιο εγγραφών Ισολογισμού. Αυτό που αξίζει να σημειωθεί είναι το γεγονός της γρήγορης ενημέρωσης των λογαριασμών και ότι χρησιμοποιείται κυρίως από μεσαίες ή μεγάλες επιχειρήσεις. Επίσης εφαρμόζεται με πολλές παραλλαγές όπως τις παρακάτω:

- Συγκεντρωτικό Ημερολόγιο
- Την τήρηση τεσσάρων αναλυτικών ημερολογίων
- Γενικό Καθολικό

- Αναλυτικά Καθολικά
- Βιβλίο Απογραφών – Ισολογισμών

Κεφάλαιο 2. Η σημασία των μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών

2.1. Γενικά στοιχεία

Αναφέρθηκε παραπάνω ότι ένας από τους λόγους χρησιμοποίησης των λογιστικών συστημάτων είναι το γεγονός ότι χρειάζεται να πληροφορούν τους ανθρώπους της διοίκησης, αλλά και όλων των εμπλεκόμενων φορέων προκειμένου να μπορέσουν να πάρουν τις ανάλογες αποφάσεις που χρειάζονται. Για αυτό και ένα σωστό λογιστικό σύστημα που εκφράζει την λογιστική διαχείριση πρέπει να μπορεί να ανταπεξέρχεται στις ολοένα κι αυξανόμενες απαιτήσεις που κάθε φορά προκύπτουν.

Μία από τις απαιτήσεις που έχουν οι χρήστες των οικονομικών καταστάσεων είναι και η σωστή πληροφόρηση που θα πάρουν μέσα από αυτές. Σε περίπτωση που η λογιστική διαχείριση δεν ανταποκρίνεται στην σωστή πληροφόρηση των χρηστών τότε εύλογα προκύπτουν ένα σωρό προβλήματα και αδυναμίες που οδηγούν την διοίκηση σε λανθασμένες αποφάσεις και λανθασμένες αντιμετώπισεις των εκάστοτε προβλημάτων.

Η ποιότητα, η συνάφεια και η επικαιρότητα των εταιρικών πληροφοριών είναι σημαντικά ζητήματα για την αποτελεσματική λειτουργία των κεφαλαιαγορών. Ένα κρίσιμο στοιχείο από αυτή την άποψη είναι η αποτελεσματική ροή πληροφοριών μεταξύ των συμμετεχόντων στην κεφαλαιαγορά ως εταιριών, επενδυτών ή χρηματοοικονομικών αναλυτών (Holland & Johanson, 2003).

Παραδοσιακά, οι πληροφορίες χρηματοοικονομικής κατάστασης ήταν χρήσιμες για την αξιολόγηση των εταιρειών. Ωστόσο, οι τρέχουσες τάσεις, όπως η παγκοσμιοποίηση, η εισαγωγή νέων τεχνολογιών και νέων επιχειρήσεων και η μετάβαση προς μια οικονομία της γνώσης, μειώνουν τη σχέση αξίας των πληροφοριών οικονομικών καταστάσεων. Οι οικονομικοί αναλυτές και οι επενδυτές έχουν παρατηρηθεί ότι βασίζονται σε πληροφορίες πέρα από τις οικονομικές

καταστάσεις (δηλαδή μη χρηματοοικονομικές πληροφορίες) για να κρίνουν την εταιρική αξία (Liang & Yao, 2005).

Η σημασία και η συνάφεια των μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών στη λήψη αποφάσεων αποτέλεσε αντικείμενο πολλών μελετών κατά τη διάρκεια του χρόνου. Ωστόσο, σύμφωνα με τους Orens & Lybaert (2010) πολλά από τα δημοσιευμένα άρθρα παρέχουν μόνο μερικά παραδείγματα μετρήσεων μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών, αντί για έναν σαφή ορισμό των μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών. Ο ορισμός των «μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών» που περιλαμβάνεται στην ειδική έκθεση προς το Συμβούλιο Οικονομικών Λογιστικών Προτύπων (FASB) για τις επιχειρηματικές και χρηματοοικονομικές αναφορές, αναφέροντας ότι «οι μη χρηματοοικονομικές γνωστοποιήσεις και μετρήσεις συμπεριλαμβάνουν βαθμολογίες, αναλογίες, μετρήσεις και άλλες πληροφορίες που δεν παρουσιάζονται στις βασικές οικονομικές καταστάσεις (IASB, 2005).

Συγγραφείς όπως οι Robbetal. (2001) και Flöstrand (2006) συμφωνούν με τον παραπάνω ορισμό για τις μη οικονομικές πληροφορίες και συνιστούν εφαρμογή αυτών των πληροφοριών στην αποτίμηση εταιριών. Οι Amir & Lev (1996) ορίζουν μη χρηματοοικονομικές πληροφορίες ως μη λογιστικές πληροφορίες. Σύμφωνα με τους Barker & Imam (2008), οι μη λογιστικές πληροφορίες είναι όλες οι πληροφορίες που προέρχονται από εξωτερικές οικονομικές καταστάσεις. Αυτή η προσέγγιση διαφέρει ελαφρώς από τον ορισμό του IASB.

Για παράδειγμα, μια πρόβλεψη κερδών, η οποία είναι μη μετρήσιμη δημοσιευμένη εκτός των οικονομικών καταστάσεων, θεωρείται ως μη χρηματοοικονομική πληροφόρηση σύμφωνα με τον ορισμό του IASB, αλλά, σύμφωνα με τον Barker & Imam, αυτό θεωρείται χρηματοοικονομική πληροφόρηση επειδή μια πρόβλεψη κερδών προέρχεται από χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

Έχουν πραγματοποιηθεί αρκετές μελέτες σχετικά με τη σχέση αξίας των εταιρικών μη οικονομικών πληροφοριών, χρησιμοποιώντας ποσοτικά δεδομένα. Η πρώτη προσέγγιση που περιγράφεται φαίνεται στην βιβλιογραφία, από τους Amir & Lev (1996), ήταν μία αρχή στην εξέταση της χρησιμότητας των μετρήσεων μη χρηματοοικονομικής απόδοσης για την πρόβλεψη μελλοντικών κερδών ή σταθερών αγοραίων αξιών. Οι Amir & Lev (1996) αποδεικνύουν ότι οι τιμές των μετοχών

συνδέονται με τους μη χρηματοοικονομικούς δείκτες «Πληθυσμός σε μια περιοχή υπηρεσιών» και «Διείσδυση στην αγορά».

Οι Hirscheyetal (2001) διαπίστωσαν ότι οι μη χρηματοοικονομικές πληροφορίες σχετικά με την ποιότητα των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας επηρεάζουν τις τιμές των μετοχών. Οι Bankeretal (2000) έδειξαν ότι τα μη χρηματοοικονομικά μέτρα ικανοποίησης των πελατών σχετίζονται με τη μελλοντική οικονομική απόδοση ενός οργανισμού. Οι Ittner & Larcker (1998) βρίσκουν την ίδια σχέση, αλλά στη μελέτη τους η ικανοποίηση των πελατών δεν επηρεάζει τις αποδόσεις της αγοράς. Οι Kallapur & Kwan (2004) συμπέραναν ότι οι αναγνωρισμένες αξίες στις επωνυμίες (Brandname) επηρεάζουν τις εταιρικές αξίες.

Μια δεύτερη προσέγγιση για τον καθορισμό της σημαντικότητας των εταιρικών μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών ήταν η εξέταση της μη χρηματοοικονομικής γνωστοποίησης στην ποιότητα των εκτιμήσεων κερδών των χρηματοοικονομικών αναλυτών. Οι Vanstraelen et al (2003) βρήκε θετική σχέση μεταξύ της ακρίβειας της πρόβλεψης κερδών των χρηματοοικονομικών αναλυτών και της προοπτικής δημοσιοποίησης. Οι Barron et al (1999) αποδεικνύουν ότι οι καλύτερες ποιότητας πληροφορίες που περιλαμβάνονται στη διοίκηση και στην ανάλυση ενισχύουν την ακρίβεια των προβλέψεων των αναλυτών.

Αυτά τα ευρήματα υποστηρίζει η μελέτη του Opdyke (2000), ότι μια ισχυρή εστίαση από χρηματοοικονομικούς αναλυτές στα χρηματοοικονομικά δεδομένα δεν αποδίδει ακριβείς προβλέψεις κερδών. Οι Orens & Lybaert (2007) απέδειξαν ότι οι χρηματοοικονομικοί αναλυτές που χρησιμοποιούν περισσότερες πληροφορίες για το μέλλον, καθώς, και πληροφορίες για την καινοτομία, την έρευνα και την ανάπτυξη κάνουν μικρότερα σφάλματα στην εκτίμηση των μελλοντικών κερδών.

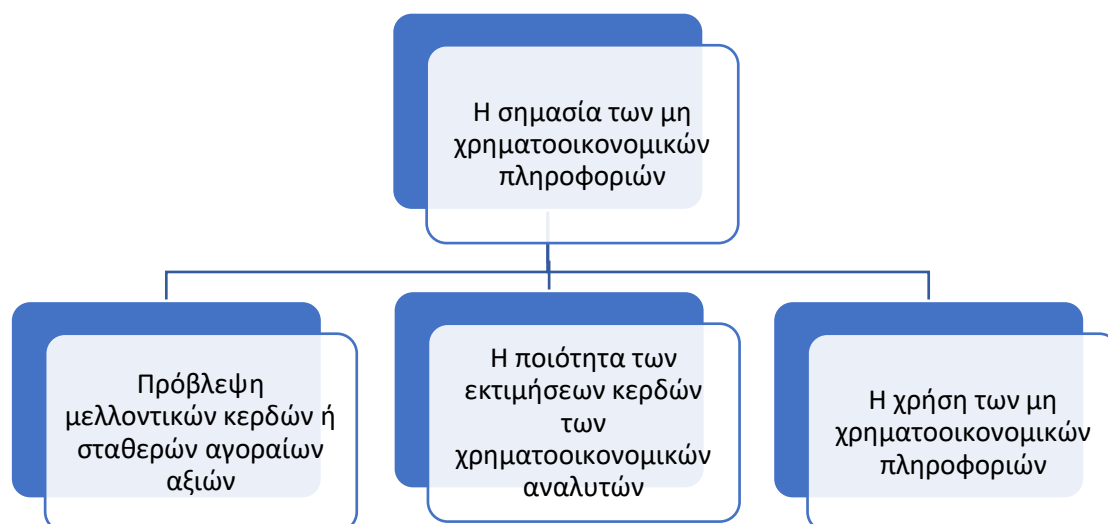
Αυτά τα αποτελέσματα επιβεβαιώνουν τα ευρήματα της έρευνας τους Epstein & Palepu (1999) και Ecclesetal (2001), όπου συμπέραναν ότι οι οικονομικές καταστάσεις δεν επαρκούν για την κάλυψη των αναγκών πληροφόρησης των χρηματοοικονομικών αναλυτών.

Μια τρίτη προσέγγιση καθορίζει τη σημασία των μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών εξετάζοντας τον βαθμό στον οποίο οι χρηματοοικονομικοί αναλυτές χρησιμοποιούν αυτές τις πληροφορίες. Για να διαπιστωθεί αυτό, η ανάλυση

περιεχομένων μη χρηματοοικονομικής πληροφόρησης εφαρμόζεται συχνά στις αναφορές των αναλυτών. Οι Flöstrand (2006) και Orens & Lybaert (2007), έδειξαν ότι ένα σημαντικό μέρος της έκθεσης αναλυτών περιλαμβάνει μη χρηματοοικονομικές πληροφορίες.

Ο Flöstrand (2006) έδειξε, επίσης, ότι οι εκθέσεις των αναλυτών που εκδόθηκαν στις εταιρείες στον κλάδο της φαρμακευτικής και στον κλάδο των τηλεπικοινωνιών περιέχουν περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το πνευματικό κεφάλαιο σε σύγκριση με τις εκθέσεις των αναλυτών για τις εταιρείες ενέργειας. Αντίθετα, οι Barker & Imam (2008) διαπίστωσαν ότι η συμμετοχή μία εταιρίας σε ένα κλάδο δεν επηρεάζεται από τη σχετική χρήση λέξεων-κλειδιών λογιστικής και μη λογιστικής για την περιγραφή της ποιότητας των κερδών της εταιρίας αυτής σε αυτό το κλάδο.

Οι García-Meca & Martínez (2007) συμπέραναν ότι ο αριθμός των μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών στις αναφορές των αναλυτών αυξάνεται με την κερδοφορία και τις ευκαιρίες ανάπτυξης. Οι Bouwmanetal (1995) αποδεικνύουν ότι οι χρηματοοικονομικοί αναλυτές συλλέγουν μη χρηματοοικονομικές πληροφορίες για να αποκτήσουν μια καλύτερη εικόνα για την εταιρική απόδοση και να παρατηρήσουν ασυνήθιστα γεγονότα. Οι Dempseyetal (1997) πραγματοποίησαν έρευνα μεταξύ των χρηματοοικονομικών αναλυτών και διαπίστωσαν ότι οι χρηματοοικονομικοί αναλυτές χρησιμοποιούν συχνά μη χρηματοοικονομικές μετρήσεις απόδοσης για την αξιολόγηση των επιχειρήσεων.

Παρά την αυξανόμενη σημασία των μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών, αυτές οι πληροφορίες είναι δύσκολο να συλλεχθούν και να τυποποιηθούν λόγω της φύσης των μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών, του κόστους γνωστοποίησης (π.χ. ανταγωνιστικό κόστος) και του κινδύνου λήψης μία μη αποτελεσματικής απόφασης. Η εθελοντική μη χρηματοοικονομική γνωστοποίηση θεωρείται πιο αποτελεσματική στη βελτίωση της αποτελεσματικής λειτουργίας των κεφαλαιαγορών παρά στην υποχρέωση μη χρηματοοικονομικής γνωστοποίησης (Skinner, 2008).

Οι αυξημένες απαιτήσεις πληροφόρησης είναι επιζήμια για τις μικρές εισηγμένες εταιρείες, καθώς δεν διαθέτουν τους οικονομικούς πόρους για την παροχή αυτών των πληροφοριών (Gomesetal, 2007). Σύμφωνα με μελέτη των Eccles & Mavrinac (1995) μεταξύ χρηματοοικονομικών αναλυτών, εταιρικών διευθυντών και επενδυτών, δεν υπήρχε υποστήριξη ανάμεσα σε αυτά τα μέρη για κανονιστικές απαιτήσεις μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών.

Επομένως, διάφορες πρωτοβουλίες συνέστησαν στις εταιρείες να γνωστοποιούν εθελοντικά μη χρηματοοικονομικές πληροφορίες. Για παράδειγμα, η Επιτροπή Jenkins του Αμερικάνικο Ινστιτούτο Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών (AICPA, 1994) κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι χρήστες δεν μπορούν να αξιολογήσουν τις επιχειρήσεις βάσει των παραδοσιακών πληροφοριών οικονομικών καταστάσεων.

Το AICPA (1994) ανέπτυξε ένα μοντέλο αναφοράς επιχειρήσεων που περιλαμβάνει μη χρηματοοικονομικές πληροφορίες τις οποίες οι εταιρείες θα μπορούσαν να αναφέρουν οικειοθελώς. Το FASB (2001) επέκτεινε αυτό το μοντέλο αναφοράς με τη συμπερίληψη άυλων σχετικών πληροφοριών.

2.2. Προβολή μη χρηματοοικονομικών αναφορών που σχετίζονται με άυλα περιουσιακά στοιχεία

Τα προβλήματα ασυμμετρίας πληροφοριών υπάρχουν σε κάθε σχέση που χαρακτηρίζεται από μέρη με διαφορές πληροφοριών και αντικρουόμενα συμφέροντα (Akerlof, 1970). Στο χρηματιστήριο, η ασυμμετρία πληροφοριών κινδυνεύει να

προκαλέσει εξασθένηση της αποτελεσματικής κατανομής των πόρων. Δεδομένου ότι υπάρχει ασυμμετρία πληροφοριών μεταξύ των διάφορων μερών ανάμεσα σε μία συμφωνία, δηλαδή της διοίκησης και των εξωτερικών μερών, δηλαδή των μετόχων. Η εθελοντική προβολή μπορεί να θεωρηθεί ότι προέρχεται από ένα πρόβλημα εντολέα-πράκτορα (Jensen & Meckling, 1976).

Έτσι, για να μειωθεί η ασυμμετρία των πληροφοριών και, ως εκ τούτου, να μετριαστούν τα προβλήματα αυτού του φαινομένου, μια εταιρεία μπορεί να επιλέξει να αποκαλύψει εθελοντικές πληροφορίες που υπερβαίνουν τους υποχρεωτικούς κανονισμούς εκθέσεις αναφορών (Wyatt, 2002). Αυτό το αποτέλεσμα έχει ως συνέπεια ενημερωτικές μη χρηματοοικονομικές γνωστοποιήσεις που επιτρέπουν σε εξωτερικά μέρη να εκτιμήσουν καλύτερα το μελλοντικό δυναμικό στην δημιουργία αξίας σε μία εταιρεία.

Αυτό όχι μόνο μειώνει την ασυμμετρία των πληροφοριών αλλά ενισχύει την αποτελεσματική κατανομή των πόρων στο χρηματιστήριο, οδηγεί, επίσης, σε χαμηλότερο μέσο κόστος τόσο των ιδίων κεφαλαίων (Kristandl & Bontis, 2007) όσο και του χρέους (Sengupta, 1998) και υπάρχει αυξημένη ρευστότητα αποθεμάτων (Healyetal, 1999).

Πρόσφατα, έχει δημιουργηθεί μια ενιαία συμφωνία που τα άυλα περιουσιακά στοιχεία παίζουν ρόλο στην υποστήριξη της διαδικασίας δημιουργίας αξίας μιας εταιρείας (EFFAS Commission on Intellectual Capital, 2008). Ωστόσο, στην προσπάθεια επίτευξης των παραπάνω οφελών, η ανεπάρκεια των οικονομικών καταστάσεων για τη σωστή απεικόνισή αυτών των περιουσιακών στοιχείων, θεωρείται ως ένα εμπόδιο που προκαλεί αυξημένη ασυμμετρία πληροφοριών (Alwertetal, 2009).

Σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, έχουν καταβληθεί προσπάθειες για να εξεταστεί εάν και πώς μπορούν να επεκταθούν τα όρια των οικονομικών καταστάσεων ώστε να ενσωματωθούν επίσης πληροφορίες σχετικά με τα άυλα περιουσιακά στοιχεία (FASB, 2001).

Αν και περισσότερο ή λιγότερο αξιόπαινες προσπάθειες καταλήγουν σε κάποια πρόοδο, τα προβλήματα με τον καθορισμό, την αναγνώριση και τη μέτρηση αυτών των περιουσιακών στοιχείων παρατείνουν αυτήν τη διαδικασία. Πολλοί πιστεύουν ότι

τα λογιστικά πρότυπα και, συνεπώς, οι χρηματοοικονομικοί λογαριασμοί, εμφανίζονται λίγο πολύ ακατάλληλοι για την αναγνώριση άυλων περιουσιακών στοιχείων (Bismuth, 2006). Αντίθετα, η εθελοντική αναφορά των μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών που εστιάζονται σε αυτά τα περιουσιακά στοιχεία παρουσιάζεται ως καλύτερος τρόπος για να ξεπεραστεί η υποτιθέμενη ανεπάρκεια των οικονομικών καταστάσεων και, ως εκ τούτου, να μειωθεί η ασυμμετρία των πληροφοριών (Sriram, 2008).

Ακόμη και το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο (ΔΛΠ) 1 (IASB, 1997) παράγραφος 8γ ενθαρρύνει σιωπηρά τις εταιρείες να συμπεριλάβουν πληροφορίες σχετικά με τα άυλα στοιχεία, τα οποία είναι υψίστης σημασίας για τη δημιουργία αξίας αλλά δεν αναγνωρίζονται στον ισολογισμό. Λόγω της άυλης φύσης αυτών των περιουσιακών στοιχείων και, συνεπώς, των δυσκολιών προσκόλλησης ακριβών αξιών σε αυτά, οι πληροφορίες που σχετίζονται με αυτά έχουν συχνά τη μορφή μη χρηματοοικονομικών (Alwertetal, 2009).

Έχουν εκδοθεί αρκετές οδηγίες για την προώθηση και την υποστήριξη ομάδων διαχείρισης σε αυτό το νέο και ευαίσθητο έργο αναφοράς και διάρθρωσης των πληροφοριών σχετικά με τα άυλα περιουσιακά στοιχεία. Αυτές οι οδηγίες περιλαμβάνουν, π.χ. η Skandia Navigator (Skandia, 1994), η παρακολούθηση των άυλων περιουσιακών στοιχείων (Sveiby, 1997) και διάφορες εθνικές και διεθνείς πρωτοβουλίες (Ricardis, 2006).

Εκτός από τα οφέλη όπως το χαμηλότερο κόστος κεφαλαίου, βελτιώθηκε η επικοινωνία με τους μετόχους και η αυξημένη ανταγωνιστικότητα λόγω της αναγνώρισης των οδηγιών δημιουργίας αξίας, που είναι παραδείγματα ευεργετικών πλεονεκτημάτων (Bismuth & Tojo, 2008). Παρόλα αυτά, τα διάφορα υποτιθέμενα οφέλη που σχετίζονται με την εκούσια αναφορά μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών που εστιάζονται σε άυλα περιουσιακά στοιχεία και τις οδηγίες που βοηθούν στη διαδικασία, οι ομάδες διαχείρισης υποστηρίζουν ότι μεγάλες εταιρείες δεν υποστηρίζουν την εκούσια αναφορά αυτών των στοιχείων (Lock & Guthrie, 2010). Ειδικά εκείνοι σε μεγάλες εισηγμένες εταιρείες φαίνονται απρόθυμοι να αρχίσουν να αναφέρουν αυτά τα περιουσιακά στοιχεία σε τακτική βάση (Bismuth & Tojo, 2008).

Αυτό είναι κάπως ανησυχητικό, δεδομένου ότι οι μεγάλες εισηγμένες εταιρείες είναι συνήθως οι διαμορφωτές τάσεων και οι πάροχοι «καλών πρακτικών» όταν πρόκειται για εταιρική επικοινωνία και πληροφόρηση. Επιπλέον, υπάρχουν περιφερειακές διαφορές. Γενικά οι σκανδιναβικές εταιρείες και οι σουηδικές εταιρείες, συγκεκριμένα, θεωρούνται πρόδρομοι όταν πρόκειται να αντισταθμίσουν την έλλειψη πληροφοριών σχετικά με τα άυλα περιουσιακά στοιχεία στις οικονομικές καταστάσεις, φανερώνοντας οικειοθελώς αυτό το είδος μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών (Vandemaeleetal, 2005).

2.3. Δημοσιοποίηση μη χρηματοοικονομικών στοιχείων

Αν και η μετατόπιση της εστίασης σε περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τα άυλα περιουσιακά στοιχεία θεωρείται κάπως αργή διαδικασία (Lock & Guthrie, 2010), η εταιρική δημοσιοποίηση επικεντρώνεται ήδη σε κάποιο βαθμό σε αυτά τα περιουσιακά στοιχεία. Ωστόσο, υπάρχουν κίνητρα για μια μεγαλύτερη εστίαση στις μη χρηματοοικονομικές πληροφορίες που καταγράφουν τις αξίες αυτών των περιουσιακών στοιχείων (Sriram, 2008).

Σύμφωνα με τους Mavrinac & Siesfeld (1997) τόνισαν ότι σε έναν κόσμο αυξανόμενης τεχνολογικής αλλαγής και συντομευμένων κύκλων ζωής προϊόντων και σε έναν κόσμο όπου η «γνώση- εργασία» και τα άυλα περιουσιακά στοιχεία έχουν πρωτεύοντα ρόλο, η μελλοντική οικονομική απόδοση είναι συχνά καλύτερη να προβλέπεται από μη χρηματοοικονομικούς δείκτες παρά από χρηματοοικονομικούς δείκτες.

Η επανεξέταση προηγούμενων μελετών προβάλλει ότι υπάρχουν διαφορές ως προς το ποιες ομάδες πληροφοριών επιλέγουν να επικεντρώσουν τις γνωστοποιήσεις τους οι εταιρίες σχετικά με μη χρηματοοικονομικές πληροφορίες. Οι Vandemaeleetal (2005) διαπίστωσαν ότι οι εταιρείες αποκαλύπτουν τις περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις εξωτερικές / σχεσιακές δομές τους, π.χ. πελάτες, διανομείς και συνεργατικές δραστηριότητες, και με πληροφορίες που σχετίζονται με το ανθρώπινο κεφάλαιο, π.χ. εργαζόμενοι, εκπαιδευτικό επίπεδο και γνώση / δεξιότητες.

Οι Apriletal (2003) και Guthrie & Petty (2000) επιβεβαιώνουν, επίσης, ότι οι εταιρείες εστιάζουν τις εκούσιες τους γνωστοποιήσεις σε πληροφορίες που

σχετίζονται με το εξωτερικό περιβάλλον, πελάτες και σχεσιακά κεφαλαιακά στοιχεία. Δίπλα στην Έρευνα και Ανάπτυξη (E & A) τόσο οι Bukhetal (2006) όσο και Arvidsson (2003) βρίσκουν ότι οι πληροφορίες σχετικά με τη σχεσιακή θέση βρίσκονται στην κορυφή των ενημερωτικών δελτίων των εταιρειών και των ετήσιων εκθέσεων. Μια κατηγορία μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών, η οποία έχει βρεθεί ότι εστιάζεται λιγότερο στις εταιρικές γνωστοποιήσεις, είναι η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη (EKE) (Bukhetal, 2006).

Μετά από πολλά εταιρικά σκάνδαλα (π.χ. εκμετάλλευση παιδικών εργασιών από πολυεθνικές εταιρείες, η υπόθεση Enron και γιγάντια μπόνους σε διοικητικά στελέχη) που συνδυάστηκαν με μια έντονη συζήτηση για το κλίμα (π.χ. ανησυχητικές αναφορές για ενισχυμένη κατανάλωση φυσικών πόρων, αυξημένη ρύπανση και εκπομπή CO₂), αυτή η κατηγορία ενδέχεται να προσελκύσει μεγαλύτερη προσοχή στις μελλοντικές δημοσιεύσεις μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών. Τουλάχιστον σύμφωνα με τον Arvidsson (2010) οι εταιρίες εστιάζουν πολύ στην EKE και στην εταιρική τους επικοινωνία με το χρηματιστήριο.

2.4. Θέματα συγκρισιμότητας και αξιοπιστίας της αυξημένης ζήτησης μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών

Όσον αφορά την πλευρά της ζήτησης, οι παράγοντες του χρηματιστηρίου με την πάροδο του χρόνου ζητούν περισσότερες μη χρηματοοικονομικές πληροφορίες, πέρα από τις συνηθισμένες χρηματοοικονομικές πληροφορίες, προκειμένου να συλλάβουν μερικές από τις αξίες που προέρχονται από άυλα περιουσιακά στοιχεία (Alwertetal, 2009). Αυτό μπορεί να επιταχύνει την αλλαγή της εστίασης προς περισσότερες μη χρηματοοικονομικές πληροφορίες στην δημοσίευση εταιρικών αναφορών.

Ήδη από την δεκαετία του 90 οι διαχειριστές χαρτοφυλακίου θεώρησαν ότι κατά μέσο όρο το 35 τοις εκατό των επενδυτικών τους αποφάσεων επηρεάστηκαν από μη χρηματοοικονομικές πληροφορίες και το ένα τρίτο ήταν της γνώμης ότι πρέπει να επιβληθεί αυξημένη επιτήρηση στις μη χρηματοοικονομικές πληροφορίες (Mavrinac & Siesfeld, 1997). Όπως γίνεται κατανοητό, η διαδικασία έκδοσης υποχρεωτικών μη χρηματοοικονομικών αναφορών που σχετίζονται με άυλα περιουσιακά στοιχεία προχωρά με αργούς ρυθμούς.

Μία από τις πιο πρόσφατες και σημαντικές κανονιστικές δράσεις ήταν η οδηγία ΕΕ 2014/95/ΕΕ (Ευρωπαϊκή Ένωση, 2014) που απαιτεί από τα κράτη μέλη της να επιβάλλουν «μη χρηματοοικονομικές» αναφορές από οντότητες δημοσίου συμφέροντος που απασχολούν πάνω από 500 υπαλλήλους από το 2017 και μετά. Ο λόγος για αυτό το ρυθμιστικό βήμα ήταν τα αντιληπτά στοιχεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ότι οι εταιρικές «μη χρηματοοικονομικές» αναφορές μέχρι στιγμής στερούνται περιεχομένου, συγκρισιμότητας και συνοχής (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2013).

Πέρα από αυτό, υπήρχαν και άλλες κατευθυντήριες γραμμές και απαιτήσεις σχετικά με τις «μη χρηματοοικονομικές πληροφορίες», στην οποία η οδηγία δεν ορίζει κάποιο συγκεκριμένο πρότυπο και δίνει, εκτός από ορισμένα παραδείγματα «μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών», μόνο μια γενική κατευθυντήρια γραμμή για την σύνταξη αυτών των αναφορών.

Από την άλλη, η κύρια συνέπεια των αναφορών μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών φαίνεται να είναι η μείωση της ασυμμετρίας των πληροφοριών, η οποία οδηγεί σε μείωση του κινδύνου επένδυσης στην εταιρεία αναφοράς (Guoetal, 2004). Αυτός ο μειωμένος κίνδυνος με τη σειρά του βελτιώνει τη ρευστότητα των μετοχών των εταιρειών (Lambertetal, 2007). Κατά συνέπεια, μπορούν να ληφθούν αποτελεσματικότερες επενδυτικές αποφάσεις (Grayetal, 1990). Ένα άλλο όφελος φαίνεται να είναι η μείωση του κόστους κεφαλαίου των επιχειρήσεων (Beaveretal, 2005).

Ο Sengupta (1998) τεκμηριώνει με μελέτη του ότι μια πολιτική έγκαιρων και λεπτομερών γνωστοποιήσεων οδηγεί σε μείωση του κόστους του χρέους για την εταιρεία. Οι Botosan & Plumlee (2002), και Hail (2002) αποδεικνύουν ότι η αυξημένη μη χρηματοοικονομικών αναφορών στις ετήσιες εκθέσεις σχετίζεται με χαμηλότερο κόστος ιδίων κεφαλαίων. Οι Healy & Palepu (1993) προτείνουν περαιτέρω ότι οι χρηματοοικονομικοί αναλυτές είναι πιο πεπεισμένοι για την αξιοπιστία των εντολών που απαιτούνται όταν οι εταιρείες αποκαλύπτουν επίσης εθελοντικές πληροφορίες μη χρηματοοικονομικού χαρακτήρα. Επιπλέον, οι χρηματοπιστωτικές αγορές συνεχίζουν να απαιτούν περισσότερες πληροφορίες για τη λήψη επενδυτικών αποφάσεων και βασίζονται στις μη χρηματοοικονομικές αναφορές (Kristensen & Westlund, 2004).

2.5. Πληροφορίες από τους λογαριασμούς στις ετήσιες εκθέσεις

Οι εκθέσεις των εταιριών αποτελούν το κύριο μέσο επικοινωνίας οικονομικών πληροφοριών προς τρίτους. Δεδομένης της ύπαρξης ασυμμετρικών πληροφοριών και της πιθανότητας σύγκρουσης συμφερόντων μεταξύ διοίκησης εταιρειών και εξωτερικών χρηστών χρηματοοικονομικών πληροφοριών, ένας έλεγχος χρηματοοικονομικών εκθέσεων από τρίτο μέρος (ή εναλλακτικές ρυθμίσεις παρακολούθησης) μπορεί να βελτιώσει την ποιότητα των οικονομικών πληροφοριών που αναφέρονται από τη διοίκηση (Watts & Zimmerman, 1986) και βελτίωση της ποιότητας των πληροφοριών που έχουν οι επενδυτές σχετικά με την αξία των διαπραγματευόμενων τίτλων (Ronneen, 1996).

Αναγνωρίζοντας τη σημασία του ελέγχου στη διαδικασία χρηματοοικονομικής πληροφόρησης, οι Antle & Nalebuff (1991) προτείνουν ότι οι οικονομικές καταστάσεις πρέπει να θεωρηθούν ως ενδιάμεση δήλωση από το ελεγκτικό γραφείο και τη διεύθυνση της εταιρείας. Σε γενικές γραμμές, η ικανότητα της λειτουργίας ελέγχου να ενισχύει την ποιότητα των χρηματοοικονομικών αναφορών εξαρτάται τόσο από την πιθανότητα ότι ο έλεγχος θα εντοπίσει ουσιώδη ανακρίβεια ή παράλειψη ως εκ τούτου την ικανότητα του ελεγκτή και τη συμπεριφορά του ελεγκτή μετά την ανίχνευση ουσιώδους ανακρίβειας.

Παράλληλα, η αναφορά εταιρικού κινδύνου αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της λογιστικής και επενδυτικής πρακτικής (Jones & Sutherland, 1999). Για τις εταιρείες, οι πληροφορίες σχετικά με τον κίνδυνο μπορούν να βοηθήσουν στη αλλαγή πολιτικής, στη μείωση του κόστους κεφαλαίου και στην καθοδήγηση της μελλοντικής πορείας της επιχείρησης (Cabedo & Tirado, 2004).

Για τους επενδυτές, οι πληροφορίες σχετικά με τον κίνδυνο μπορούν να βοηθήσουν στον προσδιορισμό ενός προφίλ κινδύνου μιας εταιρείας, στην εκτίμηση της αγοραίας αξίας και στην ακρίβεια των προβλέψεων τιμών (Beretta & Bozzolan, 2004). Επιπλέον, η σύγχρονη θεωρία χαρτοφυλακίου προτείνει ότι οποιοσδήποτε επενδυτής, είτε μικρούς μεμονωμένους επενδυτές, είτε μεγάλα συνταξιοδοτικά προγράμματα, θα εξετάσει το επίπεδο κινδύνου και το ποσοστό απόδοσης, την ανοχή κινδύνου κατά τη λήψη επενδυτικών αποφάσεων. Έτσι, η σύγχρονη θεωρία χαρτοφυλακίου προτείνει ότι οι εταιρικές πληροφορίες σχετικά με τον κίνδυνο είναι θεμελιώδεις για να βοηθήσουν τις πραγματικές επενδυτικές αποφάσεις να προσεγγίσουν το μοντέλο

μεγιστοποίησης της χρηματοοικονομικής θεωρίας και αυτό επιτυγχάνεται μέσα από τις πληροφορίες που παρέχουν οι ετήσιες εκθέσεις (Abraham & Cox, 2007).

Από την άλλη, σύμφωνα με τους Robb & Zarzeski (2001) ο στόχος της μελέτης μίας ετήσιας έκθεσης εταιρειών είναι η βελτίωση στην κατανόησή των παραγόντων που καθορίζουν τις επιλογές χρηματοοικονομικής αποκάλυψης εταιρειών από πολιτισμικά παρόμοιες χώρες. Η «μη οικονομική αποκάλυψη» αναφέρεται σε ποιοτικές πληροφορίες που περιλαμβάνονται στις ετήσιες εκθέσεις της εταιρείας, αλλά εκτός των τεσσάρων οικονομικών καταστάσεων και των σχετικών υποσημειώσεων. Η Ένωση Ερευνών Διαχείρισης Επενδύσεων ΗΠΑ δήλωσε ότι οι μη χρηματοοικονομικές πληροφορίες είναι ένας καλός τρόπος επικοινωνίας με τους μετόχους σχετικά με την πρόοδο της εταιρείας (AIMR, 1992).

Οι θεσμικοί επενδυτές αναζητούν πληροφορίες σχετικά με τη μακροπρόθεσμη ικανότητα των διαχειριστών να διαχειρίζονται αποτελεσματικά και αποδοτικά. Οι μη χρηματοοικονομικές πληροφορίες παρέχουν αποδεικτικά στοιχεία για τη διαχείριση και τη λειτουργική τεχνογνωσία, ενώ οι μη χρηματοοικονομικές πληροφορίες συνήθως συσχετίζονται με χρηματοοικονομικές πληροφορίες (Street & Shaughnessy, 1998).

Ευρήματα πολλών μελετών έδειξαν ότι υπάρχουν συγκεκριμένες διαφορές που βασίζονται στον πολιτισμό στύλ επικοινωνίας των επιχειρήσεων, ακόμη και μεταξύ χωρών που πολιτισμικά είναι κοντά, όπως ο Καναδάς και οι Ηνωμένες Πολιτείες (Graves 1997). Ο προσδιορισμός των παραγόντων που επηρεάζουν τις εταιρικές μη χρηματοοικονομικές γνωστοποιήσεις μπορεί να είναι χρήσιμα για τους υπευθύνους χάραξης προτύπων αυτών των αναφορών. Η διαδικασία καθορισμού διεθνών λογιστικών προτύπων περιλαμβάνει τη δημιουργία προτύπων μέτρησης και γνωστοποίησης εταιρικών αναφορών που θα απαιτούνταν για εταιρείες που δραστηριοποιούνται διεθνώς να έχουν ένα κοινό πρότυπο.

Οι Saudagaran & Biddle (1995) βρήκαν ισχυρά στοιχεία ότι οι τοποθεσίες των εταιρειών στο εξωτερικό και τα επίπεδα χρηματοοικονομικής γνωστοποίησης σχετίζονται. Εάν οι εταιρείες επιλέξουν να εισαχθούν σε χρηματιστήρια που απαιτούν υψηλότερα επίπεδα γνωστοποίησης, αυτές οι εταιρείες πρέπει να είναι πρόθυμες να ανταγωνιστούν τα επίπεδα γνωστοποίησης των πολύ διαφανών εταιρειών. Οι εξαιρετικά διαφανείς εταιρείες είναι πιθανό να αποκαλύψουν υψηλά επίπεδα μη

χρηματοοικονομικών πληροφοριών, επιπλέον των οικονομικών τους πληροφοριών (Robb & Zarzeski, 2001).

Η εμπειρική βιβλιογραφία παρέχει στοιχεία ότι η έκταση της γνωστοποίησης ποικίλλει μεταξύ των εταιρειών σε σχέση με το μέγεθος της εταιρείας (Healy & Palepu, 1994), τη βιομηχανία και την εισαγωγή των εταιριών σε ξένα χρηματιστήρια (Adhikari, 1992). Μια άλλη σημαντική επιρροή στο επίπεδο της γνωστοποίησης είναι η κουλτούρα στην οποία δραστηριοποιείται κυρίως η εταιρεία που γνωστοποιεί τα στοιχεία της (Gray, 1988). Τόσο τα επίπεδα όσο και οι τύποι χρηματοοικονομικών γνωστοποιήσεων που απαιτούνται από τους λογιστικούς κανόνες σε συγκεκριμένες χώρες έχουν αποδειχθεί ότι σχετίζονται με πολιτιστικούς παράγοντες (Adhikari, 1998).

Πληροφορίες Εκθέσεων

- Κουλτούρα του οργανισμού
- Μέγεθος εταιρίας
- Διεθνή δραστηριότητα
- Λογιστικά πρότυπα και κανόνες
- Πολιτισμικά στοιχεία της χώρας

Σχήμα 2: Πληροφορίες εκθέσεων σε σχέση με παράγοντες που την επηρεάζουν

2.6. Πλαίσια και κανόνες για μη Χρηματοοικονομικές Εκθέσεις

Οι νόμιμοι ελεγκτές και τα ελεγκτικά γραφεία θα πρέπει να ελέγχουν μόνο την ύπαρξη μη οικονομικής κατάστασης ή αν παρέχεται μία ξεχωριστή έκθεση, χωρίς

όμως να ελέγχουν το περιεχόμενο τους. Ωστόσο, η οδηγία για τις μη χρηματοοικονομικές αναφορές, όπου έχει αναφερθεί στο προηγούμενο κεφάλαιο, έδωσε τη δυνατότητα στα κράτη μέλη να απαιτούν από τις εταιρείες, τουλάχιστον σε ορισμένες, να παρέχουν πληροφορίες που περιλαμβάνονται στη μη χρηματοοικονομική κατάσταση ή σε μία ξεχωριστή έκθεση που επαληθεύονται από ανεξάρτητο πάροχο υπηρεσιών διασφάλισης (Vukicetal, 2017).

Υπάρχει ένα ευρύ φάσμα προτεινόμενων πλαισίων και κανόνων από τα οποία οι εταιρείες μπορούν να επιλέξουν ένα εργαλείο για τις μη χρηματοοικονομικές αναφορές που δεν είναι νομικά δεσμευτικές, αλλά παρέχουν απαραίτητες και χρήσιμες οδηγίες κατά τη σύνταξη μιας αναφοράς. Τα πλαίσια μη χρηματοοικονομικής αναφοράς είναι πρωτοβουλίες που επιδιώκουν από κοινού να βοηθήσουν τον οργανισμό σε μη χρηματοοικονομικές αναφορές διασφαλίζοντας τη νομιμότητα, τη σαφήνεια των προτύπων, τη λειτουργικότητα, τη μάθηση και την εμπλοκή, τη σαφή επικοινωνία και τη σημασία (Micheletal, 2015).

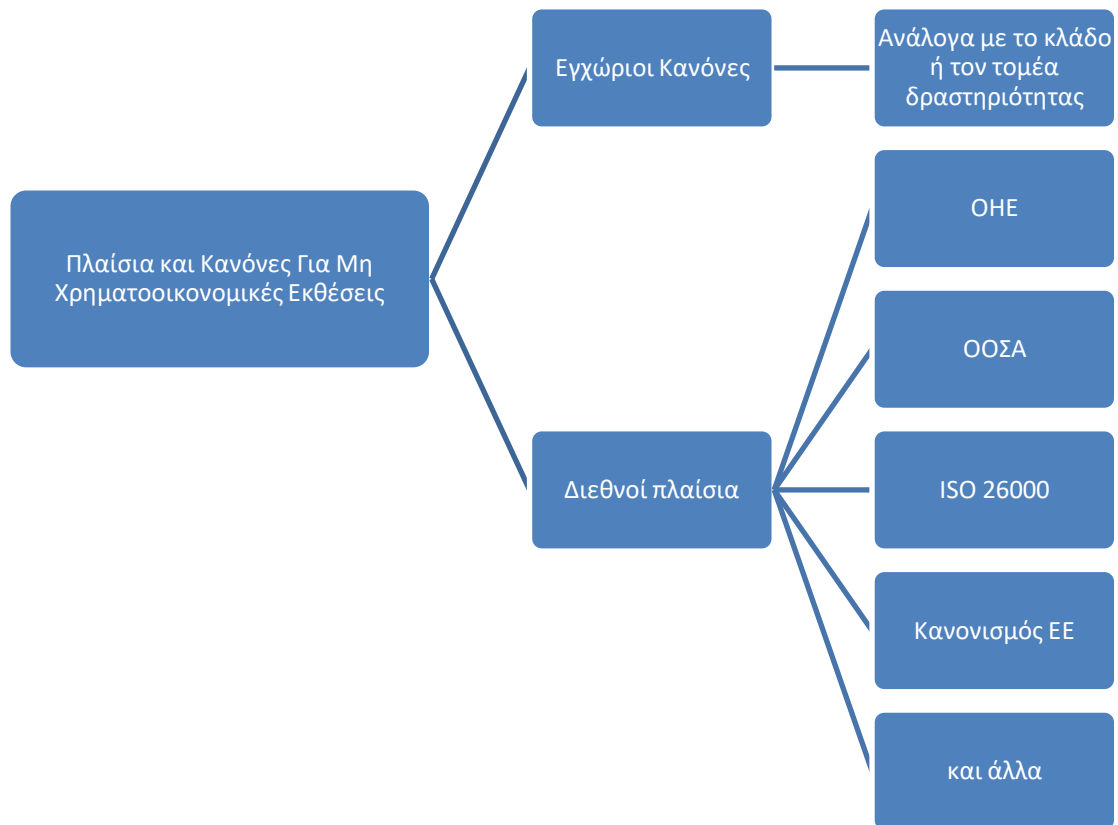
Σύμφωνα με την οδηγία περί μη χρηματοοικονομικής πληροφόρησης κατά την παροχή των μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών, οι εταιρείες μπορούν να βασίζονται σε εθνικά πλαίσια, σε ενωσιακά πλαίσια, όπως το Σύστημα Οικολογικής Διαχείρισης και Ελέγχου (EMAS) ή σε διεθνή πλαίσια.

Τα διεθνή πλαίσια για μη χρηματοοικονομικές εκθέσεις είναι: το Παγκόσμιο Σύμφωνο των Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ), οι Κατευθυντήριες Αρχές για την Επιχείρηση και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα που εφαρμόζουν το Πλαίσιο «Προστασία, Σεβασμός και Επανάρθωση» του ΟΗΕ, τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) «Κατευθυντήριες γραμμές για πολυεθνικές επιχειρήσεις», ο διεθνής οργανισμός τυποποίησης ISO 26000, η τριμερής διακήρυξη αρχών της διεθνούς οργάνωσης εργασίας σχετικά με τις πολυεθνικές επιχειρήσεις και την κοινωνική πολιτική, την πρωτοβουλία Global Reporting Initiative και άλλα λιγότερα σημαντικά. Εάν μια εταιρεία αναφοράς βασίζεται σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο ή κανόνες, παράδειγμα εθνικό, ευρωπαϊκό ή διεθνές, πρέπει να το αναφέρει στην έκθεσή του (Vukicetal, 2017).

Από την άλλη, σε εθνικό επίπεδο, είναι πολλοί οι ρυθμιστικοί φορείς που απαιτούν πληροφορίες από τις οντότητες που ρυθμίζουν προκειμένου να επιτελέσουν τα καθήκοντά τους. Αυτό ισχύει τόσο για τις ρυθμιζόμενες βιομηχανίες, τις επιχειρήσεις

κοινής ωφέλειας και τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, όσο και για την ρύθμιση βιομηχανικών εταιριών. Ωστόσο, σε αντίθεση με την αναφορά ΕΚΕ και τις άλλες πτυχές των ετήσιων εκθέσεων που συζητήθηκαν παραπάνω, η φύση και ο όγκος των απαιτούμενων πληροφοριών ποικίλλουν σημαντικά από τη ρυθμιστική αρχή.

Μερικά παραδείγματα των απαιτήσεων πληροφόρησης και αναφοράς που επιβάλλονται από ρυθμιστικές αρχές στο Ηνωμένο Βασίλειο περιλαμβάνουν: ετήσια αναφορά σχετικά με τη συμμόρφωση, με περίπλοκους κανονισμούς περί μη διάκρισης και δίκαιου εμπορίου στις βιομηχανίες ραδιοτηλεοπτικών και επικοινωνιών, λεπτομερή επιχειρησιακά δεδομένα σχετικά με την απόδοση στη βιομηχανία παροχής πόσιμου νερού, όπως δεδομένα σχετικά με την ποιότητα του νερού, τη διαρροή και την εξυπηρέτηση πελατών, λεπτομερείς αποδόσεις που απαιτούνται από την Αρχή χρηματοοικονομικών υπηρεσιών (FSA) από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, συμπεριλαμβανομένης της αναφοράς επάρκειας κεφαλαίων ή ρευστότητας και εκθέσεων κινδύνου και υποχρεώσεων για τη λειτουργία ενός συστήματος σύμφωνα με τους καθιερωμένους κανόνες, όπως εκείνοι που επιβάλλονται στους χειριστές λαχειοφόρων αγορών (Venturellietal, 2019).

Σχήμα 3: Πλαίσια και Κανόνες Για Μη Χρηματοοικονομικές Εκθέσεις

2.7. Η εφαρμογή πρακτικών κανόνων στους ορκωτούς ελεγκτές

Η σχετική σημασία των καθοριστικών παραγόντων στην εφαρμογή εκθέσεων μη χρηματοοικονομικής πληροφόρησης από ορκωτούς ελεγκτές σε εταιρικό επίπεδο (κίνητρα πελατών και εξειδίκευση ελεγκτή) επιβεβαιώνεται με την παρουσία ενός συνόλου παραγόντων σε επίπεδο χώρας που καταγράφουν θεσμικές ρυθμίσεις που χαρακτηρίζονται από μεγαλύτερη έμφαση στην ΕΚΕ και στον προσανατολισμό των επενδυτών. Οι Doidgeetal (2007) έδειξαν ότι συνολικά το συμπληρωματικό πόρισμα που προωθήθηκε από τους ελεγκτές με τις πρακτικές λογιστικού ελέγχου εφαρμόζεται ως ένα νέο περιβάλλον στις εταιρίες. Η ζήτηση για εθελοντικές (μη χρηματοοικονομικές) υπηρεσίες διασφάλισης φαίνεται να ενισχύεται με την παρουσία ενός θεσμικού περιβάλλοντος που παρέχει προνόμια στην εφαρμογή μιας

νομικής υποδομής με στόχο την ένταξη των κοινωνικών και περιβαλλοντικών διαστάσεων στην εταιρική στρατηγική και στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων (DallaVia & Perego, 2020).

Η ανάλυση περιεχομένου των εκθέσεων παρέχει κατάλληλη μεθοδολογική προσέγγιση για την απόκτηση γνώσεων σχετικά με την ποιότητα των δημοσιευμένων μη χρηματοοικονομικής διασφάλισης σε ένα περιβάλλον εθελοντικού ελέγχου. Σε σύγκριση με τους ποιοτικούς διακομιστές μεσολάβησης που χρησιμοποιούνται συνήθως στην έρευνα ελέγχου αρχείων, υπάρχει περιορισμένο σύνολο μελετών που επικεντρώνονται στην ανάλυση περιεχομένου των εκθέσεων των εταιριών (Hummeletal, 2019).

Επιπλέον, η εθελοντική έκθεση των εταιριών επιτρέπει την εξέταση από κοινού στον ρόλο των κινήτρων των πελατών και των θεσμικών παραγόντων που επηρεάζουν την ποιότητα του ελέγχου σε μια αγορά διαφορετική από την παραδοσιακή χρηματοοικονομική διασφάλιση (DeFond & Zhang, 2014).

Σύμφωνα με την περιοδική έρευνα του KPMG για το 2015 μεταξύ του G250, σχεδόν τα δύο τρίτα των αναφορών βιωσιμότητας συνοδεύονται επί παράλληλα με τις εκθέσεις ελέγχου εταιριών παρέχεται από κάποιο τρίτο φορέα επαλήθευσης (KPMG, 2015).

Αυτή η τάση επέκτασης των ορίων των υπηρεσιών διασφάλισης εκτός των παραδοσιακών ελέγχων οικονομικών καταστάσεων έχει αναπτυχθεί παράλληλα με την εξέλιξη της αναφοράς βιωσιμότητας κατά τις τελευταίες τρεις δεκαετίες, με την αυξανόμενη υποστήριξη ορισμένων επαγγελματικών οργανώσεων και συνεργασιών ενδιαφερόμενων μερών (IAASB, 2016). Εκτός από τον εθελοντικό, μη ρυθμιζόμενο χαρακτήρα του, δύο συγκεκριμένες πτυχές των εταιριών το καθιστούν ένα ενδιαφέρον ερευνητικό περιβάλλον διαφορετικό από τους παραδοσιακούς ελέγχους οικονομικών καταστάσεων (Moroney & Trotman, 2016).

Πρώτον, σε αυτή τη νέα αγορά διασφάλισης, εφαρμόζονται διαφορετικά πρότυπα ελέγχου. Δύο διεθνή πρότυπα διασφάλισης έχουν αναλάβει κυρίαρχους ρόλους σε αυτό το τομέα (O'Dwyer & Owen, 2005). Το AA1000 Assurance Standard (AA1000AS) αναπτύχθηκε από το Ινστιτούτο Κοινωνικής και Δεοντολογικής Ικανότητας του Λονδίνου (πιο γνωστό ως Account Ability). Το AA1000AS, το οποίο

κυκλοφόρησε τον Μάρτιο του 2003 (Account Ability, 2003) και αναθεωρήθηκε ελαφρώς το 2008, παρέχεται δωρεάν και είναι ένας τύπος ανοιχτού κώδικα με ένα σύνολο αρχών που εστιάζει στις μαθησιακές πτυχές της αντιμετώπισης της βιωσιμότητας (EKE).

Το πρότυπο ISAE3000 («Assurance Engagements Other Than Audits or Review of Historical Financial Information») που δημοσιεύτηκε από το Διεθνές Συμβούλιο Ελέγχου και Προτύπων Διασφάλισης παρέχει καθοδήγηση από το 2005 με τη μορφή βασικών αρχών και βασικών διαδικασιών για επαγγελματίες ελεγκτές σχετικά με τον τρόπο διεξαγωγής μη δεσμεύσεις χρηματοοικονομικής διασφάλισης (IAASB 2003). Δεύτερον, η παρουσία διαφορετικών τύπων παρόχων διασφάλισης είναι ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του αναδύομένου και μη ρυθμιζόμενου χαρακτήρα της αγοράς στις εταιρίες (Simnett, 2014).

Τα ευρήματα των Perego & Kolk (2012) επιβεβαιώνουν την παρουσία ενός διαφορετικού φάσματος επαγγελματικών ελεγκτικών εταιρειών και άλλων οντοτήτων (π.χ. ακαδημαϊκά ιδρύματα ή μη κυβερνητικές οργανώσεις), με διαφορετικούς βαθμούς τεχνικής εμπειρογνωμοσύνης και αντιληπτή αξιοπιστία συνδέονται με διαφορετικούς τύπους παρόχων διασφάλισης.

Οι Velte & Stawinoga (2017) επανεξέτασαν αυτό το αναδύομενο ρεύμα έρευνας για τις εταιρίες. Οι συγγραφείς επικεντρώθηκαν στους καθοριστικούς παράγοντες της υιοθέτησης των εταιριών και χρησιμοποίησε εμπειρικές αναλύσεις για να εξηγήσουν την απόφαση μιας εταιρείας να δημοσιεύσει την έκθεση βιωσιμότητάς της. Πολλές μελέτες έχουν εξετάσει κυρίως παράγοντες σε επίπεδο χώρας, όπως χώρα προέλευσης και νομικά περιβάλλοντα (Kolk & Perego, 2010; Herdaetal, 2014), ενώ η πιθανή επιρροή των χαρακτηριστικών σε επίπεδο επιχείρησης πέρα από τις παραδοσιακές μεταβλητές, όπως το μέγεθος της επιχείρησης και η συμμετοχή στον κλάδο παραμένει ανεπαρκής. Μια άλλη ομάδα μελετών εξέτασε τις συνέπειες των εταιριών, είτε στις επιδράσεις στην κεφαλαιαγορά (Casey & Grenier, 2015) είτε στην ατομική επενδυτική συμπεριφορά (Moroney & Trotman, 2016).

Κεφάλαιο 3. Φορολογία και λογιστική αντιμετώπιση

3.1. Γενικά στοιχεία

Για την φορολόγηση και τους κανόνες της, έχουν γραφτεί και έχουν εφαρμοστεί αρκετά στοιχεία κατά καιρούς που σκοπό είχαν να βοηθήσουν το έργο των φορολογικών αρχών ώστε να μπορέσουν οι αρμόδιοι να εκτελέσουν την εν λόγω εργασία με σωστό και ολοκληρωμένο τρόπο.

Για αυτό και το νόημα της φορολογικής συμμόρφωσης μπορεί να θεωρηθεί ως σημαντικό αποτέλεσμα που απορρέει από τις παρακάτω υπηρεσίες: την ανάλογη παροχή όλων των πληροφοριών ενημέρωσης προς τους πολίτες, ώστε να γνωρίζουν ακριβώς τόσο τις υποχρεώσεις τους, όσο και τα δικαιώματά τους, την δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης ανάμεσα στον πολίτη και το κράτος προκειμένου να αρθούν οι παραμικρές εστίες που ήταν αφορμή για άδικη μεταχείριση και αντιμετώπιση των πολιτών και τέλος την ορθή και ολοκληρωμένη εφαρμογή των διατάξεων που είναι άμεσα συνυφασμένες με την ποινική καταστολή σε περίπτωση που γίνει αντιληπτό το φαινόμενο της φοροδιαφυγής.

3.2. Χαρακτηριστικά γνωρίσματα της φορολογικής συμμόρφωσης

Για να υπάρχουν όμως όλα τα παραπάνω και να ολοκληρώνονται όλες οι εργασίες που χρειάζεται να γίνουν τόσο από την πλευρά τόσο των φορολογούμενων, όσο και των κρατικών υπηρεσιών, χρειάζεται να έχουν δημιουργηθεί οι κατάλληλες προϋποθέσεις ώστε να υπάρχει η λεγόμενη φορολογική συνείδηση.

Για το εν λόγω θέμα οφείλει κανείς να θέσει τις απαντήσεις σε καίρια ερωτήματα προκειμένου να μπορέσουν οι αρμόδιοι φορείς να καταλάβουν την γενικότερη αντίληψη που έχουν οι Έλληνες φορολογούμενοι σε αυτό το θέμα.

Οι Σταματόπουλος και συν., (2017) αναφέρουν ότι χρειάζεται να μελετηθούν εκ βαθέων θέματα που έχουν άμεση σχέση με τα παραπάνω όπως: την γενικότερη αντίληψη που έχουν οι φορολογούμενοι για το ελληνικό φορολογικό σύστημα καθώς θεωρούν ότι η γενικότερη συμπεριφορά που εκφράζουν πηγάζει από την αντίληψή

τους για την γενικότερη λειτουργία του, αλλά και θέματα που αφορούν την ίδια την σπουδαιότητα για το εν λόγω φορολογικό σύστημα.

Κρίνεται σημαντικό δε, το ότι οι πολίτες έχουν μία ιδιαίτερη αντίληψη για τον γενικότερο ρόλο των φορολογικών αρχών και πιστεύουν ότι έχει θέση τιμωρού προς όλους αυτούς που δεν συμμορφώνονται με τις επιταγές του νόμου. (Σταματόπουλος και συν., 2017).

Στο σημείο αυτό ενδιαφέρον παρουσιάζει η άποψη του Ρούμελη (2019) ο οποίος αναφέρει ότι υπάρχει μία συνεχόμενη ανατροφοδότηση ορισμένων εννοιών άμεσα συνδεδεμένων: της φορολογικής συμμόρφωσης, και του φορολογικού σχεδιασμού που οδηγούν σε γενικότερη δημιουργία του φορολογικού πολιτισμού¹.

Αλλά και το αντίστοιχο ευρωπαϊκό όργανο που είναι αρμόδιο για τα φορολογικά θέματα στην έκθεσή του τονίζει ότι για την φορολογική συμμόρφωση των ευρωπαίων πολιτών χρειάζεται να πραγματοποιηθούν ορισμένες δράσεις που θα ενισχύσουν την κοινή αντίληψη που η Ευρώπη θέλει να οδηγήσει τους πελάτες της. Οι δράσεις αυτές προτείνονται – ενισχύονται από την ΕΕ² ώστε να αναπτυχθούν οι ανάλογες πρωτοβουλίες των χωρών για ολοκληρωμένη και αποτελεσματική φορολογική πολιτική.

-η φορολογική συμμόρφωση των πολιτών αναπόφευκτα φέρνει και αλλαγές στην γενικότερη αντίληψη που έχουν και σε άλλα θέματα όπως λόγω χάρη αλλαγές στην αντιμετώπιση του περιβάλλοντος και δημιουργία μίας πράσινης μετάβασης ανάμεσα στις εκάστοτε χώρες της ΕΕ.

-η φορολογική συμμόρφωση μπορεί και οδηγεί τους πολίτες της ΕΕ, αλλά και τις αντίστοιχες επιχειρήσεις που αναπτύσσονται ανάμεσα στους κόλπους της, ως προάγγελος της προσαρμογής στην σύγχρονη ψηφιοποιημένη οικονομία που ιδιαίτερα τον τελευταίο καιρό θεωρείται αρκετά σημαντικό βήμα προς μία διαφορετική αντιμετώπιση της ίδιας της οικονομίας.

-καθώς υπάρχουν πολλά θέματα που έχουν προκύψει το συμβούλιο της ΕΕ, αναφέρει ότι η δημιουργία μία σωστής φορολογικής συμμόρφωσης από τους πολίτες θα μπορέσει να οδηγήσει σταδιακά σε μείωση της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής,

¹<https://www.didaktorika.gr/eadd/handle/10442/46287>

²<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9844-2020-INIT/el/pdf>

αφού οι πολίτες θα έχουν πειστεί ότι οφείλουν να υπακούουν και να συμμορφώνονται με τους αντίστοιχους φορολογικούς νόμους που υπάρχουν στην χώρα τους.

-όλη η παραπάνω διαδικασία θα ολοκληρωθεί με τον βέλτιστο τρόπο αφού μακροχρόνια οι πολίτες θα μπορέσουν να αναπτύξουν τις παραπάνω αρετές και να οδηγηθούν σε μία φορολογική δικαιοσύνη και ομαλοποίηση των όποιων προβλημάτων και αδυναμιών έχουν προκύψει κατά την διάρκεια των χρόνων.

3.3. Ανάλυση των γνωρισμάτων της φορολογικής συμμόρφωσης

Η Σαρδέλη (2014) αναφέρει ότι το εκάστοτε φορολογικό σύστημα χρειάζεται να παρουσιάζει στοιχεία της φορολογικής συμμόρφωσης καθώς αυτό θα οδηγήσει σε μία καλύτερη και αποδοτικότερη βελτίωση της οικονομίας. Οι κανόνες της φορολογικής συμμόρφωσης αποδίδουν καλύτερα αποτελέσματα όταν είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν κάθε ανισότητα αλλά και αδικία που το ίδιο το σύστημα έχει. Επίσης όταν μία οικονομία διακατέχεται από στοιχεία φορολογικής συμμόρφωσης, τότε μπορεί και επηρεάζει την εξέλιξη και την ποιότητα της εργασίας στο σύνολό της, την γενικότερη παιδεία, αλλά και οτιδήποτε φορέα έχει σχέση με τις επενδύσεις και τα αποτελέσματα αυτών (Σαρδέλη, 2014).

Η φορολογική συμμόρφωση γενικότερα έχει άμεση σχέση με το κατά πόσο οι πολίτες μπορούν να ανταποκριθούν στην υποχρέωση τους για την καταβολή των φόρων που τους αντιστοιχούν. Αυτό είναι μία υποχρέωση που επιβάλλεται σε κάθε πολίτη και ανάλογα με την μελέτη διάφορων παραγόντων που αναλύονται παρακάτω, ο πολίτης ανταποκρίνεται λίγο ή πολύ στην συγκεκριμένη υποχρέωση. Οι παράγοντες αυτοί μπορούν να κατηγοριοποιηθούν με βάση κοινά χαρακτηριστικά γνωρίσματα που διαθέτουν ως εξής (Σαρδέλη, 2014):

- Δημογραφικοί παράγοντες όπου προσδιορίζονται στο σημείο αυτό από το σύνολο των στάσεων, αλλά και των αντιλήψεων των πολιτών για την φορολογική συμμόρφωση.
- Συμπεριφορές που αποδεικνύουν την μη συμμόρφωση των πολιτών με τους φορολογικούς κανόνες και τις υποχρεώσεις που οφείλουν να τηρήσουν.
- Συμπεριφορές που αποδεικνύουν ότι οι πολίτες θεωρούν πως φορολογούνται άδικα και πληρώνουν αρκετούς φόρους σε σχέση με άλλους συμπολίτες τους

που πληρώνουν λιγότερη φορολογία ή προτιμούν την φοροδιαφυγή και φοροαποφυγή.

- Τέλος σημαντικός παράγοντας θεωρείται και η ίδια η δομή του φορολογικού συστήματος που υπάρχει καθώς το ίδιο το σύστημα που έχει επικρατήσει ασκεί σημαντική επιρροή στις αποφάσεις, αλλά και στις κινήσεις του κάθε φορολογούμενου. Αυτό είναι εύκολα αντιληπτό να κατανοηθεί αν σκεφτεί κανείς ότι τόσο η πολυπλοκότητα του ίδιου του συστήματος, αλλά και οι υψηλοί συντελεστές φορολόγησης, οδηγούν τους πολίτες σε αντίθετα αποτελέσματα, από τα αναμενόμενα.

Από την άλλη πλευρά ο Σγουρινάκης (2015) τονίζει πολύ εύστοχα ότι, η γενικότερη έλλειψη ορθής και αποτελεσματικής φορολογικής διοίκησης είναι ικανοί παράγοντες στο να επηρεάσουν αρνητικά την συνείδηση που έχουν οι πολίτες για την φορολογία, αλλά και την ικανότητα που πρέπει να δείξουν στο να συμμορφωθούν ανάλογα με τις απαιτήσεις της κάθε φορολογικής αρχής. Για αυτό και θεώρησε ότι η φορολογική συνείδηση αλλά κι η φορολογική συμμόρφωση είναι δύο έννοιες αλληλένδετες που επηρεάζουν τον γενικότερο φορολογικό σχεδιασμό, ο οποίος βέβαια παρουσιάζει αρκετά σημεία αδυναμίας και έλλειψης προγραμματισμού (Σγουρινάκης, 2015).

Ο μελετητής υποστηρίζει ότι για την μη συμμόρφωση των πολιτών προς κάθε μορφή φορολογικής υποχρέωσης που πρέπει να εκτελεστεί σωστά και ολοκληρωμένα, οι πολίτες οφείλουν να παρουσιάζουν ορισμένα στοιχεία τα οποία θα συνθέτουν την φορολογική τους συμπεριφορά, όπως είναι τα παρακάτω: δέσμευση των φορολογουμένων όσο αφορά τις υποχρεώσεις που πρέπει να εκτελέσουν καθώς θεωρούνται ότι έχουν την ηθική υποχρέωση να τις τηρήσουν. Το δεύτερο είναι να μην προβάλλουν αντίσταση όσο αφορά τις καταστάσεις εκείνες όπου οι φορολογούμενοι αντιμετωπίζουν την φορολογική διοίκηση περισσότερο ως όργανο που παρουσιάζει ελεγκτικό χαρακτήρα, παρά ως όργανο που παρουσιάζει συμβουλευτικό χαρακτήρα.(Σγουρινάκης, 2015).

Το επόμενο στοιχείο είναι η εμπιστοσύνη που θα πρέπει να δείξουν στις φορολογικές αρχές, όταν λόγου χάρη αντιμετωπίζουν ένα πρόβλημα και χρειάζεται να βρεθεί μία λύση, από το να το αντιμετωπίζουν σαν ένα όργανο που ο μοναδικός του σκοπός είναι να του επιβάλλει πρόστιμα και να κάνει συνεχόμενους ελέγχους.

Τέλος οι φορολογούμενοι θα πρέπει να αντιμετωπίζουν με σοβαρότητα τις φορολογικές υπηρεσίες και όταν χρειάζεται να καταβάλλουν το αντίστοιχο χρηματικό τίμημα να το πράξουν, χωρίς να υποτιμούν τις ικανότητες της φορολογικής διοίκησης θεωρώντας ότι η φορολογική διοίκηση δεν μπορεί να τους επιβληθεί (Σγουρινάκης, 2015).

Από την άλλη πλευρά ο Μανιάτης (2019) αναφέρει ότι όλοι οι παραπάνω παράγοντες που επηρεάζουν την φορολογική συμμόρφωση έχουν σαν αποτέλεσμα να μην πληρώνονται οι φορολογικές υποχρεώσεις, να δημιουργείται πρόβλημα στις φορολογικές αρχές και στο τέλος να υπάρχει πρόβλημα στην γενικότερη οικονομία του κάθε κράτους, λόγω έλλειψης χρηματικών διαθεσίμων. Υποστηρίζει δε, ότι οι νέοι φορολογούμενοι επηρεασμένοι από το ότι υπάρχει ένα συγκεκριμένο περιβάλλον όπου δεν πληρώνονται οι υποχρεώσεις, ενδέχεται να προσπαθήσουν να το μιμηθούν. Αλλά και μπορεί να μιμηθούν το ίδιο περιβάλλον και άνθρωποι με χαμηλό εκπαιδευτικό επίπεδο (Μανιάτης, 2019).

Από τα παραπάνω δημιουργείται εύλογα το συμπέρασμα ότι όλες αυτές οι αδυναμίες-ελλείψεις-προβλήματα που παρουσιάζονται σε ένα γενικότερο φορολογικό σύστημα, θα οδηγήσουν στην αύξηση του φαινομένου της φοροδιαφυγής, καθώς για την δημιουργία αλλά και την συντήρηση μίας τέτοιας κατάστασης, υπεύθυνη θεωρείται η φορολογική αντιμετώπιση και μόνο και από την πλευρά των πολιτών, αλλά και των αρμόδιων κρατικών λειτουργών.

3.4. Φοροδιαφυγή

Όλα τα παραπάνω φαινόμενα που παρουσιάστηκαν, αναπόφευκτα οδηγούν στο φαινόμενο της φοροδιαφυγής, όπως και τονίστηκε στην προηγούμενη παράγραφο. Στην Ελλάδα η φοροδιαφυγή ορίζεται με βάση το άρθρο 66 του Ν.4337/2015, όπου εξηγεί ότι το φαινόμενο της φοροδιαφυγής είναι η οποιαδήποτε πράξη που σκοπό έχει να μην πληρωθούν οι φορολογικές υποχρεώσεις που έχουν εκκαθαριστεί, από οποιοδήποτε φορέα και αν αυτές προέρχονται. Έτσι την φοροδιαφυγή την αποτελούν οι μη πληρωμές του ΕΝΦΙΑ, του ΦΠΑ, του Εισοδήματος φυσικών ή νομικών προσώπων, αλλά και γενικότερα η μη πληρωμές οποιονδήποτε φόρων υπάρχουν στην ελληνική νομοθεσία. (Ράπανος και συν., 2014).

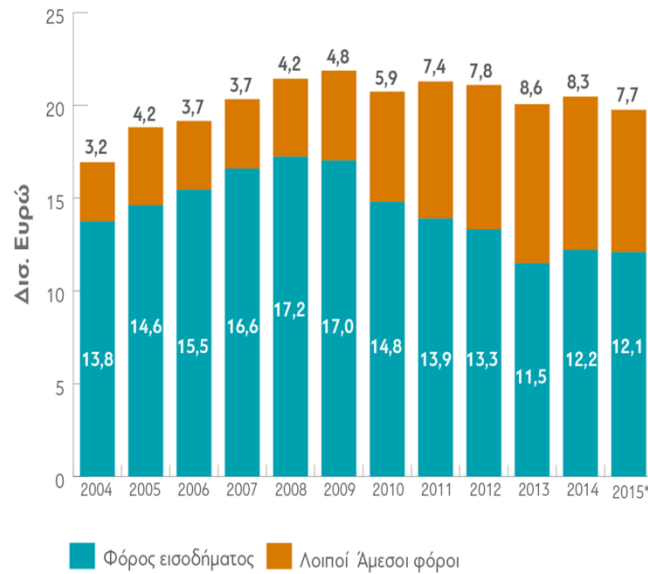
Ήδη από το 2012, ο Schneider (2012) υποστηρίζει ότι παρά το γεγονός ότι αρκετοί πιστεύουν ότι η παραοικονομία και η φοροδιαφυγή είναι έννοιες ταυτόσημες, πρέπει να σημειωθεί ότι είναι δυο διαφορετικές έννοιες με δικά τους χαρακτηριστικά γνωρίσματα και στοιχεία. Αναφέρεται χαρακτηριστικά ότι η φοροδιαφυγή είναι η οποιαδήποτε ενέργεια πραγματοποιείται και οδηγεί σε αδήλωτη οικονομία, ενώ αντίθετα η παραοικονομία θεωρείται οποιαδήποτε ενέργεια αναφέρεται σε μη καταγραφόμενη οικονομία (Schneider, 2012).

Αλλά και ο Τσάτσος (2012) χαρακτηρίζει ως φοροδιαφυγή οποιαδήποτε ενέργεια καταγράφεται και έχει ως αποτέλεσμα την ανισότητα στην πληρωμή των φορολογικών υποχρεώσεων, αφού ορισμένοι πολίτες πληρώνουν περισσότερα από κάποιους άλλους παρά το ότι έχουν τις ίδιες οικονομικές απολαβές, καθώς το συγκεκριμένο ποσό απορρέει από διαφορετικούς συντελεστές σε κάθε περίπτωση. Άλλο ένα πρόβλημα των φορολογικών αρχών το οποίο κατά την γνώμη μας οφείλει να διευθετηθεί (Τσάτσος, 2012).

Σε συνέχεια της μελέτης του ίδιου ερευνητή, αναφέρεται χαρακτηριστικά ότι η κακή διαχείριση του γενικότερου φορολογικού συστήματος, αλλά και ο τρόπος που αντιμετωπίζει το ίδιο το κράτος ορισμένες περιπτώσεις φορολογικής συμμόρφωσης, τις περισσότερες φορές οδηγούν τους πολίτες σε πράξεις που δεν συνάδουν με την έννοια της γενικότερης φορολογικής συμμόρφωσης των πολιτών. Ένα παράδειγμα για τα παραπάνω είναι το ότι αρκετές επιχειρήσεις που δεν είναι συνεπείς με τις υποχρεώσεις τους, επομένως δεν πληρώνουν φόρους, μπορούν και πουλάνε τα προϊόντα τους σε πολύ χαμηλότερες τιμές, σε σχέση με άλλες που είναι στην ίδια κατηγορία. Όλη αυτή η κατάσταση οδηγεί τις επιχειρήσεις που παρουσιάζουν φαινόμενα φοροδιαφυγής, σε αύξηση των κερδών τους σε σχέση με παρόμοιες επιχειρήσεις ίδιου περιεχομένου που όμως είναι συνεπείς με τις υποχρεώσεις τους (Τσάτσος, 2012).

Άμεσοι Φόροι

Άμεσοι Φόροι – Φόρος Εισοδήματος & Λοιποί Άμεσοι Φόροι (Δισ. Ευρώ)

Πηγή: Έκθεση του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος * Προσωρινά στοιχεία

πηγή:

https://www.google.com/imgres?imgurl=https%3A%2F%2Fwww.dianeosis.org%2Fwp-content%2Fuploads%2F2017%2F03%2Famesoi_foroi_forodiafygi_edited.png&imgrefurl=https%3A%2F%2Fwww.dianeosis.org%2F2016%2F06%2Ftax_evasion_in_greece%2F&tbid=tecHuI_8H1cj9M&vet=12ahUKEwioIqc5vbxAhUshP0HHdSdApgQMygFegUIARCdAQ..i&docid=OUJQt3pgUGhC_M&w=2000&h=1033&q=%CE%B7%20%CF%80%CE%B1%CF%81%CE%B1%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%B9%CE%B1%20%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD%20%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%B1%CE%B4%CE%B1%20%CE%B5%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CE%BD%CE%B5%CF%82&ved=2ahUKEwioIqc5vbxAhUshP0HHdSdApgQMygFegUIARCdAQ

Το συγκεκριμένο φαινόμενο πάντως πρέπει να σημειωθεί ότι διχάζει αρκετούς ερευνητές και κυρίως αυτός ο διχασμός προέρχεται από την άποψη που αναφέρει ότι ένα μεγάλο μέρος των χρημάτων προέρχεται από την φοροδιαφυγή, το οποίο με πολλούς τρόπους ξαναγυρίζει στην οικονομία, όπως λόγω χάρη με την κατανάλωση προϊόντων και υπηρεσιών, και αυξάνονται τα έσοδα τα οποία στο τέλος και φορολογούνται.

Μια άλλη άποψη υποστηρίζει ότι με την φοροδιαφυγή αυξάνεται το εισόδημα των νοικοκυριών καθώς το κάθε νοικοκυριό μπορεί και αποταμιεύει τα χρήματα που του περισσεύουν και το οποίο είναι διαθέσιμο κάθε στιγμή από την πλευρά των

νοικοκυριών καθώς μπορεί το εν λόγω εισόδημα να χρησιμοποιηθεί από το κάθε νοικοκυριό με τον καλύτερο δυνατό τρόπο (Τσάτσος, 2012).

Τέλος με βάση τον Τσάτσο (2012) υπάρχει η άποψη που αναφέρει ότι μέσω της εκδήλωσης του φαινομένου της φοροδιαφυγής, ενδεχομένως να μπορέσουν οι φορολογικές αρχές να βελτιώσουν τις παρεχόμενες υπηρεσίες καθώς με την βελτίωση που θα υπάρχει, τότε θα μπορέσουν όλοι να εξυπηρετούνται ορθότερα και αποτελεσματικότερα.

Όταν υπάρχει μία δυσaráσκεια και εκφράζεται με αυτόν τον τρόπο, τότε ενδεχομένως και οι φορολογικές αρχές να μπορέσουν να τροποποιήσουν ορισμένα πράγματα και να βελτιώσουν την όσο το δυνατόν καλύτερη κάλυψη των αναγκών των πολιτών (Τσάτσος, 2012).

Για αυτό και χρειάζεται αντιμετώπιση από κοινού, με την συνεργασία δηλαδή όλων των φορέων, προκειμένου να μπορέσουν τόσο τα κράτη ως μεμονωμένες οντότητες, όσο και η ίδια η ΕΕ στο σύνολο της, να αντιμετωπιστούν το εν λόγω φαινόμενο με σωστό και αποτελεσματικό τρόπο. Πιο συγκεκριμένα αντιλαμβάνοντας την ιδιαιτερότητα του προβλήματος και καθώς υπήρχε αρκετά καλή συνεργασία την χρονική περίοδο του 2016-2017, η χώρα μας από κοινού με την ΕΕ, ανέλαβε ιδιαίτερα δράσεις που σκοπό είχαν την πάταξη του συγκεκριμένου φαινομένου και δημιουργία σωστών συνθηκών, ώστε να μην αναπτυχθούν παρόμοια φαινόμενα.

3.5. Παραοικονομία

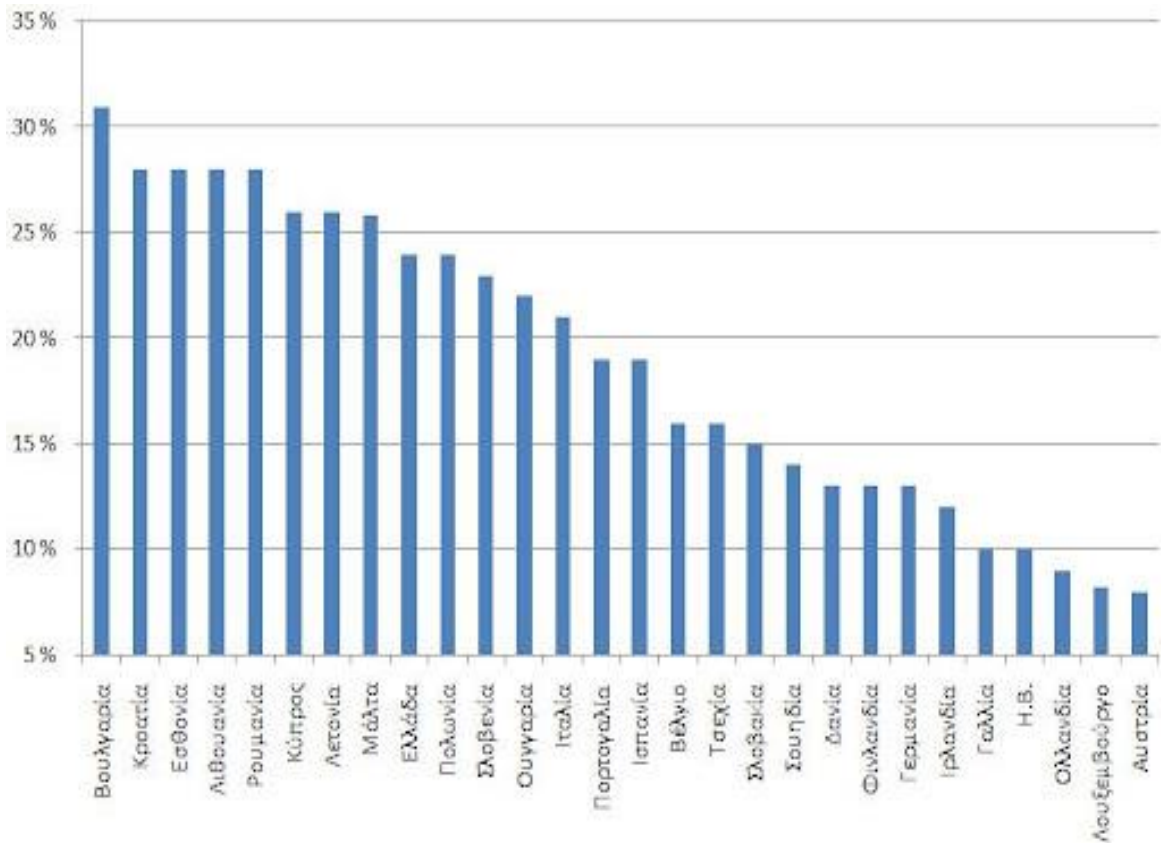
Αλλά και η παραοικονομία πρέπει να μελετηθεί ξεχωριστά ως φαινόμενο που απορρέει από την γενικότερη μη φορολογική συμμόρφωση, καθώς εμφανίζει διάφορους παράγοντες που οδηγούν τους πολίτες στην ανάπτυξη του συγκεκριμένου φαινομένου, όπως οι παρακάτω λόγοι (Schneider, 2015):

- Η πρώτη αιτία που οδηγεί στο συγκεκριμένο φαινόμενο είναι η μικρή παρέμβαση των κυβερνητικών αρχών σε περιπτώσεις που εντοπίζονται φαινόμενα παραοικονομίας και που αυτό οδήγησε σε διάφορες συνέπειες τόσο για τους φορολογούμενους, όσο και για τις ελληνικές αρχές.

- Η γραφειοκρατία που στέκεται τροχοπέδη στην βελτίωση ή ακόμα και στην ανάπτυξη ενός κρατικού μηχανισμού, καθώς πολλές υπηρεσίες δεν λειτουργούν άμεσα, αφού δημιουργούνται κωλύματα και εμπόδια για την ανάπτυξη οποιονδήποτε θετικών πράξεων.
- Η υψηλή φορολόγηση που γίνεται με την είσπραξη των φόρων τόσο με άμεσο τρόπο, όσο και με έμμεσο.
- Η ήδη επιβαρυσμένη κατάσταση της φοροδιαφυγής που επικρατεί.
- Το ποσοστό της ανεργίας που σε ορισμένες περιπτώσεις θεωρείται αρκετά μεγάλο.

Η ευρωπαϊκή έκθεση που είχε δημοσιευτεί το 2017, τονίζει μεταξύ άλλων ότι ο βασικός παράγοντας που ευνοείται η παραοικονομία είναι η αλλαγή του συντελεστή φορολογίας του ΦΠΑ, γιατί θεωρείται ένα ιδιαίτερα σπουδαίο κίνητρο για την ελάττωση του συγκεκριμένου φαινομένου της παραοικονομίας. Υπάρχουν αρκετές δραστηριότητες μέσα στην οικονομία που μπορεί να παρουσιαστεί ένα τέτοιο φαινόμενο. Κυρίως παρουσιάζεται στις εξής δραστηριότητες (Ράπανος και Καπλάνογλου, 2014):

- Πληρωμές από την παραγόμενη εργασία. Αυτό ερμηνεύεται από το γεγονός ότι αρκετά άτομα εργάζονται και σε δεύτερη δουλειά χωρίς αυτό να αποτυπώνεται σε κάποιο επίσημο έγγραφο του κρατικού φορέα και άλλα άτομα εργάζονται χωρίς να υπάρχει κάποιου είδους ασφάλεια και αυτό πάλι δεν αποτυπώνεται πουθενά.
- Η παραοικονομία εμφανίζεται κυρίως σε δραστηριότητες που δεν είναι νόμιμες, όπως το παράνομο εμπόριο των ποτών και των καπνικών ειδών, αλλά και διαφόρων ρούχων που εισάγονται παράνομα στην χώρα μας χωρίς να υπάρχει κάποιος έλεγχος για τις συγκεκριμένες εισαγωγές.

Πηγή:

https://www.google.com/url?sa=i&url=http%3A%2F%2Fwww.indepanalysis.gr%2Fanalyseis%2Fart-hra%2Fh-paraoikonomia-sthn-ellada&psig=AOvVaw2o9-Z5UqOv_S04MSTP4gvV&ust=1627047451030000&source=images&cd=vfe&ved=0CAsQjRxqFwoTKKDtk53m9vECFQAAAAAdAAAAABAD

Το ποσοστό παραοικονομίας στην Ελλάδα ανέρχεται στο 24% αρκετά υψηλό ποσοστό με βάση άλλες χώρες της ΕΕ. Για αυτό και τόσο η ελληνική κυβέρνηση όσο και οι κυβερνήσεις άλλων ευρωπαϊκών χωρών συνεργάστηκαν μεταξύ τους προκειμένου να δημιουργηθεί μία κοινή αντιμετώπιση της όλης κατάστασης μετά την περίοδο της βαθιάς οικονομικής κρίσης και όλων των συνεπειών που έφερε στην εκάστοτε οικονομία. Να τονιστεί στο σημείο αυτό ότι με βάση τα στοιχεία του Δ. Ν. Τ (Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου) τα στοιχεία δείχνουν ότι η παραοικονομία την

Ελλάδα έφτασε σε ποσοστό περίπου του 30%. Με βάση την συγκεκριμένη μελέτη σημαίνει ότι η παραοικονομία εξακολουθεί και φέρνει απώλειες σε σημαντικά έσοδα κράτους καθώς το 30% που αναφέρεται είναι ένα ιδιαίτερα μεγάλο ποσοστό³.

Πάντως πρέπει να τονιστεί ότι σε χώρες με καλύτερη οικονομία από την Ελλάδα, φαίνεται από το διάγραμμα ότι η οικονομία είναι καλύτερη από τον μέσο όρο που ορίζει η ΕΕ., περίπου γύρω στα 10-20% του ΑΕΠ της συγκεκριμένης χώρας. Επίσης πρέπει να σημειωθεί ότι οι οικονομίες που αναπτύσσονται τώρα παρουσιάζουν ένα ιδιαίτερα αυξημένο ποσοστό του ΑΕΠ της τάξης του 30-35% κατά μέσο όρο. Αυτό θεωρείται ένα στοιχείο που θα πρέπει να μελετηθεί ιδιαίτερα κατά την πάροδο του χρόνου.

3.6. Σύγχρονες τάσεις του φορολογικού ελέγχου

Καταλαβαίνει κανείς από τα παραπάνω ότι ο φορολογικός έλεγχος κρίνεται ιδιαίτερα σημαντικός και σε πολλές περιπτώσεις όπως αναφέρθηκε, η ανάγκη αυτή είναι επιτακτική. Για αυτό και στην ελληνική νομοθεσία με τον Ν.4174/2013, ο νομοθέτης προσπάθησε να αλλάξει τις ρυθμίσεις που δεν μπορούσαν να εφαρμοστούν με σωστό και ολοκληρωμένο τρόπο και αντικατέστησε τις εν λόγω διατάξεις με περισσότερο κατάλληλες διατάξεις για εφαρμογή.

Να τονιστεί εδώ ότι οι καινούργιες διατάξεις που ψηφίστηκαν παρουσίασαν καινοτομία ως προς την εφαρμογή τους καθώς με τον νόμο αυτό επιτυγχάνονται γρηγορότερες διαδικασίες ελέγχου και εφαρμόζονται χωρίς προβλήματα οι συγκεκριμένες νομικές ρυθμίσεις, αφού το πλαίσιο που έχει παρουσιαστεί, είναι προσαρμοσμένο σε αρκετές περιπτώσεις άμεσου ελέγχου.

Η καινοτομία του εν λόγω νομοθετήματος έγκειται στο γεγονός ότι πετυχαίνετε ταυτόχρονος έλεγχος και των συναλλαγών που εφαρμόζονται μέσω τραπεζής, κάτι το οποίο δεν υπήρχε σε παλαιότερες διατάξεις. Αφού οι συναλλαγές μπορούν και ελέγχονται ηλεκτρονικά, μηδενίζεται ο κίνδυνος αλλοίωσης των στοιχείων και παραπλάνησης των συναλλαγών.

³<https://www.imf.org/external/lang/Greek/np/exr/facts/glanceg.htm>

Τέλος με την εφαρμογή του εν λόγω νομοθετήματος αλλά και την εφαρμογή των σύγχρονων τεχνολογικών μέσων που έχουν στην διάθεση τους οι ελεγκτικοί μηχανισμοί και οι ελεγκτές στο σύνολο τους, τους βοηθούν προκειμένου να πραγματοποιούνται καλύτεροι και αποτελεσματικότεροι έλεγχοι και να αποφεύγονται λάθη, παραλείψεις αλλά και αδυναμίες προκειμένου να υπάρχει μία δικαιότερη και αντικειμενικότερη φορολογία των πολιτών.

Κεφάλαιο 4. Μεθοδολογία έρευνας

4.1. Σκοπός και στόχοι της έρευνας

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η διερεύνηση των απόψεων των ατόμων που συμμετείχαν στην έρευνα, σχετικά με την χρήση, την εφαρμογή και την σημασία της λογιστικής διαχείρισης. Για τον λόγο αυτό, τα παρακάτω ερευνητικά ερωτήματα τέθηκαν προς διερεύνηση.

4.2. Τα ερευνητικά ερωτήματα

Στην συνέχεια, ορίζονται τα κεντρικά ερευνητικά ερωτήματα της παρούσας έρευνας.

1. Διερεύνηση των απόψεων των ερωτώμενων σχετικά με τα γενικά στοιχεία για τα λογιστικά συστήματα που χρησιμοποιούν οι επιχειρήσεις.
2. Διερεύνηση των απόψεων των ερωτώμενων σχετικά με τη σημασία των μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών.
3. Διερεύνηση των απόψεων των ερωτώμενων σχετικά με τη σημασία του εξωτερικού ελέγχου.
4. Επηρεάζουν οι δημογραφικοί παράγοντες τις απόψεις των ατόμων που συμμετείχαν στην έρευνα;

4.3. Το ερωτηματολόγιο και το δείγμα της έρευνας

Το ερωτηματολόγιο της έρευνας αποτελείται από συνολικά 25 ερωτήσεις που είναι χωρισμένες σε τέσσερα τμήματα. Το πρώτο τμήμα του ερωτηματολογίου αποτελείται από 6 ερωτήσεις που αναφέρονταν στην διερεύνηση των απόψεων των ερωτώμενων σχετικά με τα γενικά στοιχεία για τα λογιστικά συστήματα που χρησιμοποιούν οι

επιχειρήσεις. Το δεύτερο τμήμα του ερωτηματολογίου αποτελείται από 6 ερωτήσεις που αναφέρονταν στην διερεύνηση των απόψεων των ερωτώμενων σχετικά με τη σημασία των μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών. Το τρίτο τμήμα του ερωτηματολογίου αποτελείται από 8 ερωτήσεις που αναφέρονταν στην διερεύνηση των απόψεων των ερωτώμενων σχετικά με τη σημασία του εξωτερικού ελέγχου. Τέλος, το τέταρτο τμήμα του ερωτηματολογίου περιλαμβάνει 5 ερωτήσεις σχετικά με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά του δείγματος, όπως είναι για παράδειγμα το φύλο και η ηλικία των ατόμων που συμμετείχαν στην έρευνα.

Το ερωτηματολόγιο παρατίθεται στο παράρτημα της παρούσας Διπλωματικής εργασίας και ο επόμενος πίνακας παρουσιάζει τις υποκατηγορίες του εν λόγω ερωτηματολογίου. Εξάλλου, η αξιοπιστία το ερωτηματολογίου ήταν σχετικά υψηλή, καθώς η τιμή του α του Cronbach ήταν αρκετά ικανοποιητική, τόσο για το σύνολο του ερωτηματολογίου, όσο και για τα επιμέρους τμήματά του, όπως φαίνεται στον πίνακα που ακολουθεί. Εξαιρέση αποτελεί το πρώτο τμήμα του ερωτηματολογίου.

Πίνακας 1. Έλεγχος αξιοπιστίας ερωτηματολογίου

Τμήμα ερωτηματολογίου	Επιμέρους ερωτήσεις	Τιμή Cronbach's α
<i>Συνολικό ερωτηματολόγιο</i>	25	0.673
<i>Τμήμα Α</i>	6	0.755
<i>Τμήμα Β</i>	6	0.795
<i>Τμήμα Γ</i>	8	0,732

Το ερωτηματολόγιο, τέλος, σχεδιάστηκε και διαμοιράστηκε ηλεκτρονικά σε 200 άτομα που επιλέχτηκαν με την μέθοδο της δειγματοληψίας ευκολίας. Μοναδική υποχρέωση των συμμετεχόντων ήταν η εργασία στο λογιστήριο μιας επιχείρησης, ενώ έγινε προσπάθεια να συμμετέχουν και όσο το δυνατόν περισσότεροι προϊστάμενοι λογιστηρίου. Τα ερωτηματολόγια συμπληρώθηκαν την περίοδο από τον

Μάιο μέχρι και τον Ιούνιο του 2021. Από αυτά, απαντήθηκαν συμπληρωμένα τα 114 ερωτηματολόγια, διαμορφώνοντας τον βαθμό ανταποκρισιμότητας στο 57%.

4.4. Στατιστικές μέθοδοι επεξεργασίας δεδομένων

Μετά την συλλογή τους, τα δεδομένα, μετά την κατάλληλη κωδικοποίηση τους εισήχθησαν στο στατιστικό πρόγραμμα SPSS v.26. Προκειμένου να παρουσιαστούν με κατάλληλο τρόπο τα αποτελέσματα της περιγραφικής στατιστικής, χρησιμοποιήθηκαν πίνακες και διαγράμματα, τα οποία περιείχαν απόλυτες και σχετικές συχνότητες, αλλά και άλλα μέσα περιγραφικής στατιστικής, όπως η μέση τιμή και η τυπική απόκλιση.

Επιπλέον, προκειμένου να διερευνηθεί ο βαθμός επηρεασμού των δημογραφικών ερωτήσεων στον τρόπο απάντησης των ερωτώμενων, έγινε χρήση του t-test για ανεξάρτητα δείγματα, στις περιπτώσεις που η ανεξάρτητη μεταβλητή είχε δυο μόνο παράγοντες (επιλογές) και της μονοπαραγοντικής ανάλυσης διακύμανσης στις περιπτώσεις που η ανεξάρτητη μεταβλητή είχε πέραν των δυο παραγόντων. Σε αυτήν την περίπτωση, έλαβε χώρα και ο posthoc έλεγχος LSD, ώστε να προσδιοριστούν επακριβώς οι στατιστικά σημαντικές διαφορές. Το επίπεδο σημαντικότητας ορίστηκε το $\alpha = 0,05$.

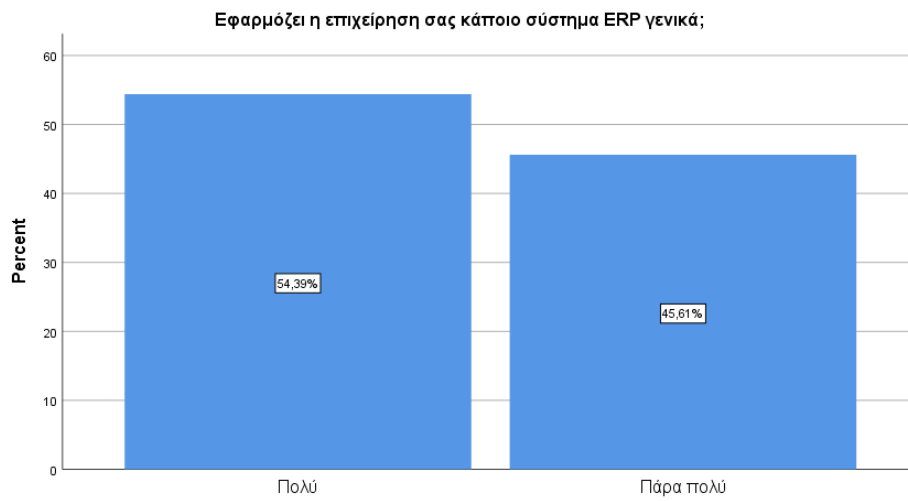
Κεφάλαιο 5. Τα αποτελέσματα της έρευνας

5.1. Γενικά στοιχεία για τα λογιστικά συστήματα

Το πρώτο τμήμα του ερωτηματολογίου αφορούσε στην διερεύνηση των απόψεων των ερωτώμενων σχετικά με τα γενικά στοιχεία για τα λογιστικά συστήματα που χρησιμοποιούν οι επιχειρήσεις. Η πρώτη από αυτές διερευνούσε το κατά πόσο οι επιχειρήσεις των ατόμων του δείγματος εφαρμόζουν κάποιο σύστημα ERP γενικά. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, το 54,4% του δείγματος απαντούν ότι αυτό συμβαίνει «πολύ», όταν το 45,6% απαντά ότι αυτό συμβαίνει «πάρα πολύ». Τα αναλυτικά αποτελέσματα παρουσιάζονται στον πίνακα και το σχετικό διάγραμμα που ακολουθούν.

Πίνακας 2. Εφαρμόζει η επιχείρησή σας κάποιο σύστημα ERP γενικά;

Ερώτηση A1	Απόλυτες Συχνότητες	Σχετικές Συχνότητες
Καθόλου	0	0
Λίγο	0	0
Αρκετά	0	0
Πολύ	62	54,4
Πάρα Πολύ	52	45,6
Σύνολο	114	100,0

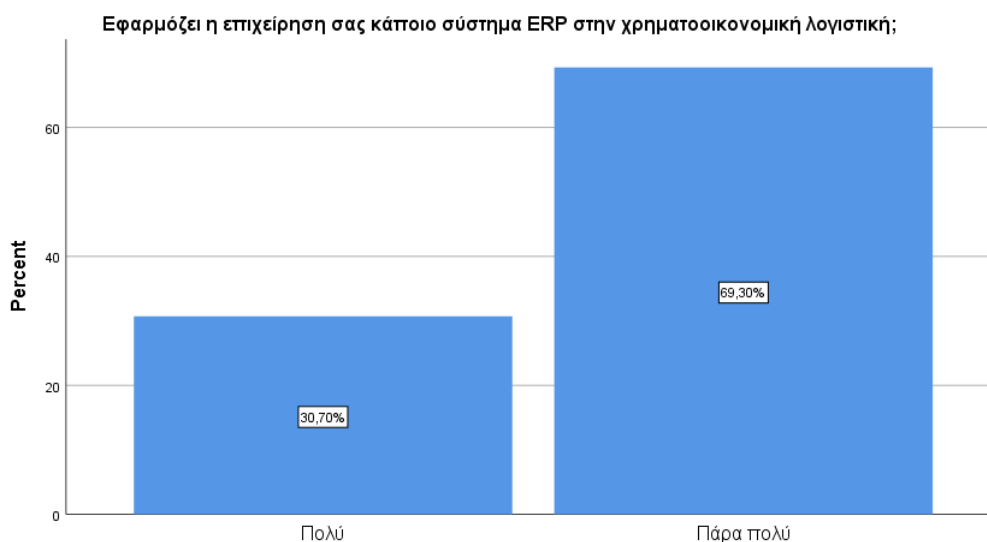

Διάγραμμα 1. Εφαρμόζει η επιχείρησή σας κάποιο σύστημα ERP γενικά;

Η δεύτερη από αυτές διερευνούσε το κατά πόσο οι επιχειρήσεις των ατόμων του δείγματος εφαρμόζουν κάποιο σύστημα ERP ην χρηματοοικονομική λογιστική. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, το 30,7% του δείγματος απαντούν ότι αυτό συμβαίνει «πολύ», όταν το 69,3% απαντά ότι αυτό συμβαίνει «πάρα πολύ». Τα αναλυτικά αποτελέσματα παρουσιάζονται στον πίνακα και το σχετικό διάγραμμα που ακολουθούν.

Πίνακας 3. Εφαρμόζει η επιχείρησή σας κάποιο σύστημα ERP στην χρηματοοικονομική λογιστική;

Ερώτηση Α2	Απόλυτες Συχνότητες	Σχετικές Συχνότητες
Καθόλου	0	0
Λίγο	0	0
Αρκετά	0	0
Πολύ	35	30,7
Πάρα Πολύ	79	69,3
Σύνολο	114	100,0

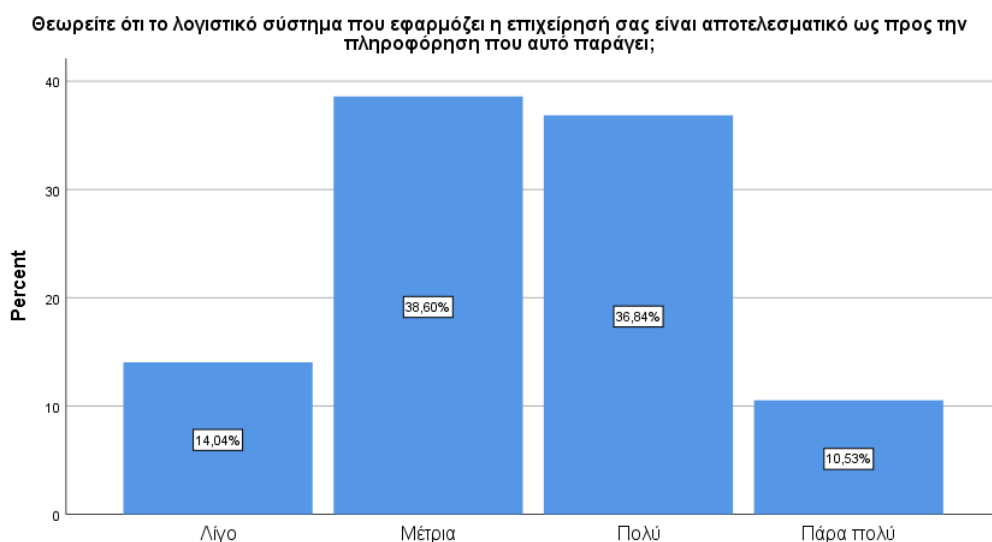

Διάγραμμα 2. Εφαρμόζει η επιχείρησή σας κάποιο σύστημα ERP στην χρηματοοικονομική λογιστική;

Η τρίτη από αυτές διερευνούσε το κατά πόσο τα άτομα του δείγματος θεωρούν ότι το λογιστικό σύστημα που εφαρμόζει η επιχείρησή τους είναι αποτελεσματικό ως προς την πληροφόρηση που αυτό παράγει. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, το 47,3% του δείγματος απαντούν ότι αυτό συμβαίνει «πολύ», ή «πάρα πολύ» όταν το 14% απαντά ότι αυτό συμβαίνει «λίγο». Τα αναλυτικά αποτελέσματα παρουσιάζονται στον πίνακα και το σχετικό διάγραμμα που ακολουθούν.

Πίνακας 4. Θεωρείτε ότι το λογιστικό σύστημα που εφαρμόζει η επιχείρησή σας είναι αποτελεσματικό ως προς την πληροφόρηση που αυτό παράγει;

Ερώτηση Α3	Απόλυτες Συχνότητες	Σχετικές Συχνότητες
Καθόλου	0	0
Λίγο	16	14,0
Αρκετά	44	38,6
Πολύ	42	36,8
Πάρα Πολύ	12	10,5
Σύνολο	114	100,0

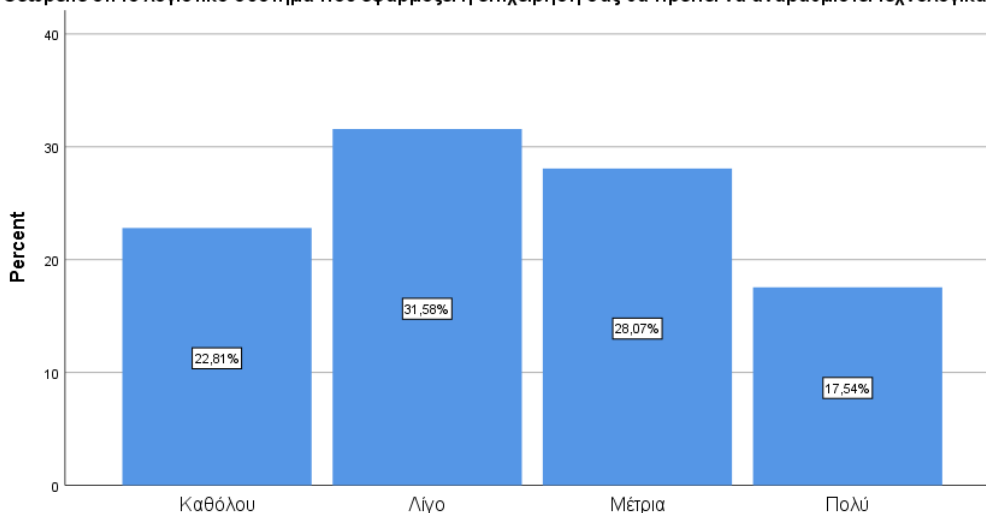
Διάγραμμα 3. Θεωρείτε ότι το λογιστικό σύστημα που εφαρμόζει η επιχείρησή σας είναι αποτελεσματικό ως προς την πληροφόρηση που αυτό παράγει;

Η τέταρτη από αυτές διερευνούσε το κατά πόσο τα άτομα του δείγματος θεωρούν ότι το λογιστικό σύστημα που εφαρμόζει η επιχείρησή τους είναι θα πρέπει να αναβαθμιστεί τεχνολογικά. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, το 17,5% του δείγματος απαντούν ότι αυτό συμβαίνει «πολύ», όταν το 54% απαντά ότι αυτό συμβαίνει «καθόλου» ή «λίγο». Τα αναλυτικά αποτελέσματα παρουσιάζονται στον πίνακα και το σχετικό διάγραμμα που ακολουθούν.

Πίνακας 5. Θεωρείτε ότι το λογιστικό σύστημα που εφαρμόζει η επιχείρησή σας θα πρέπει να αναβαθμιστεί τεχνολογικά;

Ερώτηση Α4	Απόλυτες Συχνότητες	Σχετικές Συχνότητες
Καθόλου	26	22,8
Λίγο	36	31,6
Αρκετά	32	28,1
Πολύ	20	17,5
Πάρα Πολύ	0	0
Σύνολο	114	100,0

Θεωρείτε ότι το λογιστικό σύστημα που εφαρμόζει η επιχείρησή σας θα πρέπει να αναβαθμιστεί τεχνολογικά;

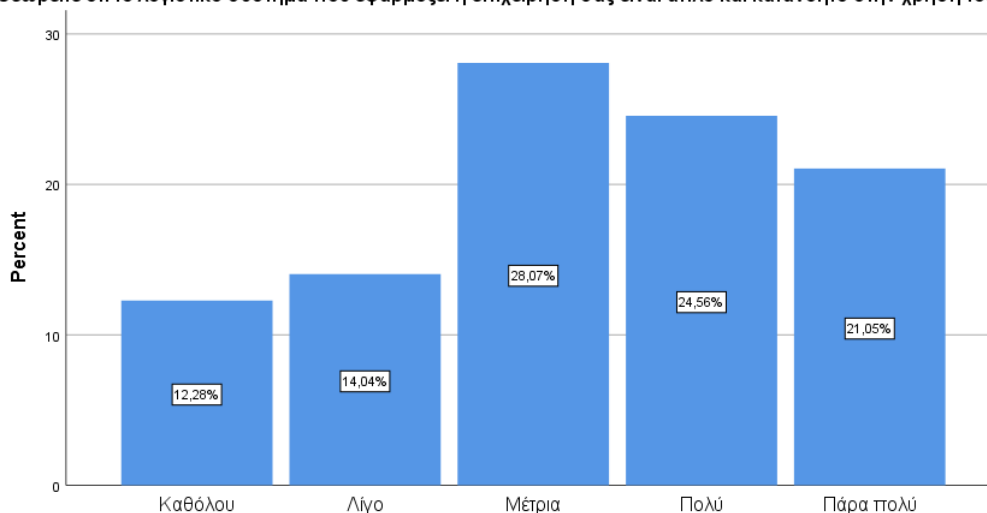
Διάγραμμα 3. Θεωρείτε ότι το λογιστικό σύστημα που εφαρμόζει η επιχείρησή σας θα πρέπει να αναβαθμιστεί τεχνολογικά;

Η πέμπτη από αυτές διερευνούσε το κατά πόσο τα άτομα του δείγματος θεωρούν ότι το λογιστικό σύστημα που εφαρμόζει η επιχείρησή τους είναι απλό και κατανοητό στην χρήση του. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, το 45,7% του δείγματος απαντούν ότι αυτό συμβαίνει «πολύ» ή «πάρα πολύ», όταν το 26,3% απαντά ότι αυτό συμβαίνει «καθόλου» ή «λίγο». Τα αναλυτικά αποτελέσματα παρουσιάζονται στον πίνακα και το σχετικό διάγραμμα που ακολουθούν.

Πίνακας 6. Θεωρείτε ότι το λογιστικό σύστημα που εφαρμόζει η επιχείρησή σας είναι απλό και κατανοητό στην χρήση του;

Ερώτηση A5	Απόλυτες Συχνότητες	Σχετικές Συχνότητες
Καθόλου	14	12,3
Λίγο	16	14,0
Αρκετά	32	28,1
Πολύ	28	24,6
Πάρα Πολύ	24	21,1
Σύνολο	114	100,0

Θεωρείτε ότι το λογιστικό σύστημα που εφαρμόζει η επιχείρησή σας είναι απλό και κατανοητό στην χρήση του;

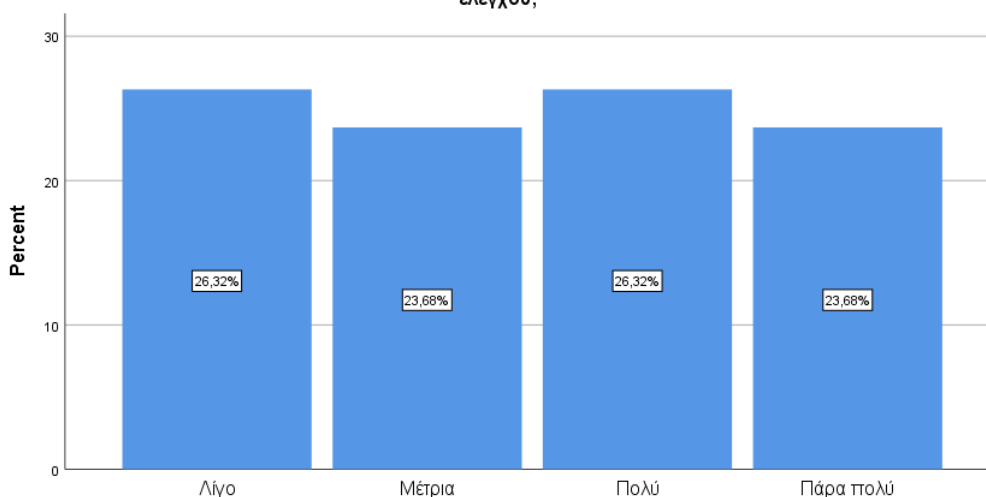
Διάγραμμα 4. Θεωρείτε ότι το λογιστικό σύστημα που εφαρμόζει η επιχείρησή σας είναι απλό και κατανοητό στην χρήση του;

Η έκτη και τελευταία από αυτές διερευνούσε το κατά πόσο τα άτομα του δείγματος θεωρούν ότι το λογιστικό σύστημα που εφαρμόζει η επιχείρησή τους καλύπτει τις απαιτήσεις του φορολογικού ελέγχου. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, το 50% του δείγματος απαντούν ότι αυτό συμβαίνει «πολύ» ή «πάρα πολύ», όταν το 26,3% απαντά ότι αυτό συμβαίνει «λίγο». Τα αναλυτικά αποτελέσματα παρουσιάζονται στον πίνακα και το σχετικό διάγραμμα που ακολουθούν.

Πίνακας 7. Θεωρείτε ότι το λογιστικό σύστημα που εφαρμόζει η επιχείρησή σας καλύπτει τις απαιτήσεις του φορολογικού ελέγχου;

Ερώτηση Α6	Απόλυτες Συχνότητες	Σχετικές Συχνότητες
Καθόλου	0	0
Λίγο	30	26,3
Αρκετά	27	23,7
Πολύ	30	26,3
Πάρα Πολύ	27	23,7
Σύνολο	114	100,0

Θεωρείτε ότι το λογιστικό σύστημα που εφαρμόζει η επιχείρησή σας καλύπτει τις απαιτήσεις του φορολογικού ελέγχου;

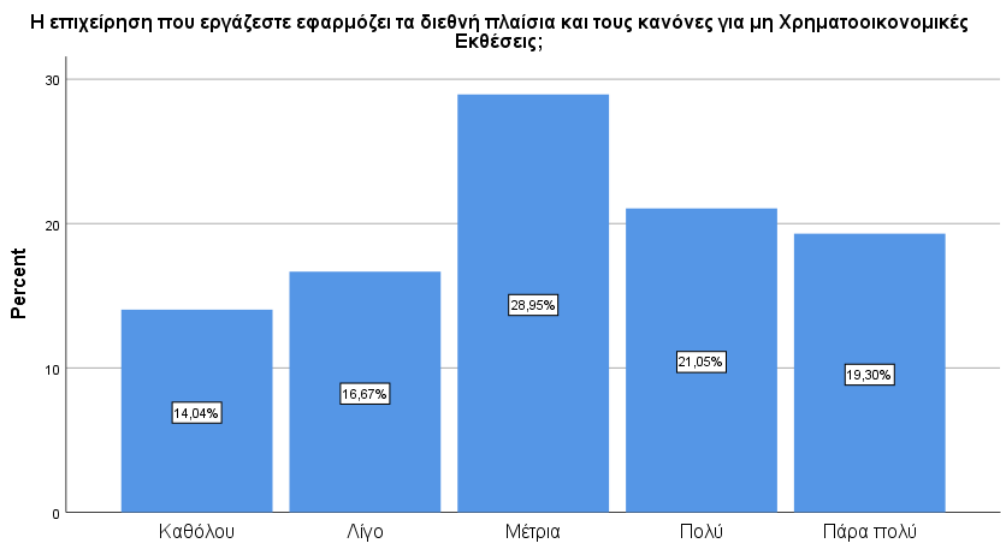
Διάγραμμα 5. Θεωρείτε ότι το λογιστικό σύστημα που εφαρμόζει η επιχείρησή σας καλύπτει τις απαιτήσεις του φορολογικού ελέγχου;

5.2. Η σημασία των μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών

Το δεύτερο τμήμα του ερωτηματολογίου αφορούσε στην διερεύνηση των απόψεων των ερωτώμενων σχετικά με τη σημασία των μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών. Η πρώτη από αυτές διερευνούσε το κατά πόσο τα άτομα του δείγματος θεωρούν ότι η επιχείρηση που εργάζονται εφαρμόζει τα διεθνή πλαίσια και τους κανόνες για μη Χρηματοοικονομικές Εκθέσεις. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, το 40,4% του δείγματος απαντούν ότι αυτό συμβαίνει «πολύ» ή «πάρα πολύ», όταν το 30,7% απαντά ότι αυτό συμβαίνει «καθόλου» ή «λίγο». Τα αναλυτικά αποτελέσματα παρουσιάζονται στον πίνακα και το σχετικό διάγραμμα που ακολουθούν.

Πίνακας 8. Η επιχείρηση που εργάζεστε εφαρμόζει τα διεθνή πλαίσια και τους κανόνες για μη Χρηματοοικονομικές Εκθέσεις;

Ερώτηση B1	Απόλυτες Συχνότητες	Σχετικές Συχνότητες
Καθόλου	16	14,0
Λίγο	19	16,7
Αρκετά	33	28,9
Πολύ	24	21,1
Πάρα Πολύ	22	19,3
Σύνολο	114	100,0

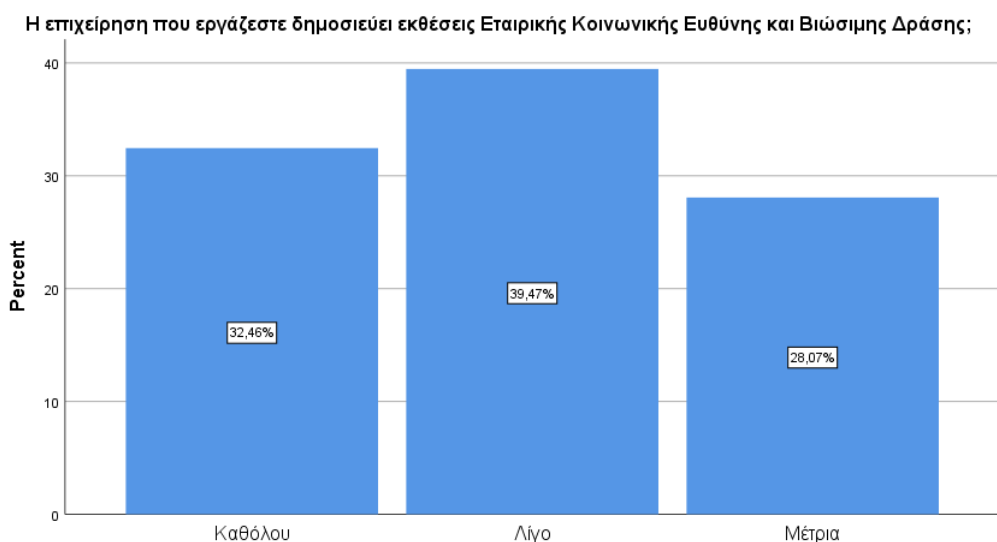

Διάγραμμα 6. Η επιχείρηση που εργάζεστε εφαρμόζει τα διεθνή πλαίσια και τους κανόνες για μη Χρηματοοικονομικές Εκθέσεις;

Η δεύτερη από αυτές διερευνούσε το κατά πόσο τα άτομα του δείγματος θεωρούν ότι η επιχείρηση που εργάζονται δημοσιεύει εκθέσεις Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης και Βιώσιμης Δράσης. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, το 32,5% του δείγματος απαντούν ότι αυτό συμβαίνει «καθόλου», όταν το 39,5% απαντά ότι αυτό συμβαίνει «λίγο». Τα αναλυτικά αποτελέσματα παρουσιάζονται στον πίνακα και το σχετικό διάγραμμα που ακολουθούν.

Πίνακας 9. Η επιχείρηση που εργάζεστε δημοσιεύει εκθέσεις Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης και Βιώσιμης Δράσης;

Ερώτηση B2	Απόλυτες Συχνότητες	Σχετικές Συχνότητες
Καθόλου	37	32,5
Λίγο	45	39,5
Αρκετά	32	28,1
Πολύ	0	0
Πάρα Πολύ	0	0
Σύνολο	114	100,0

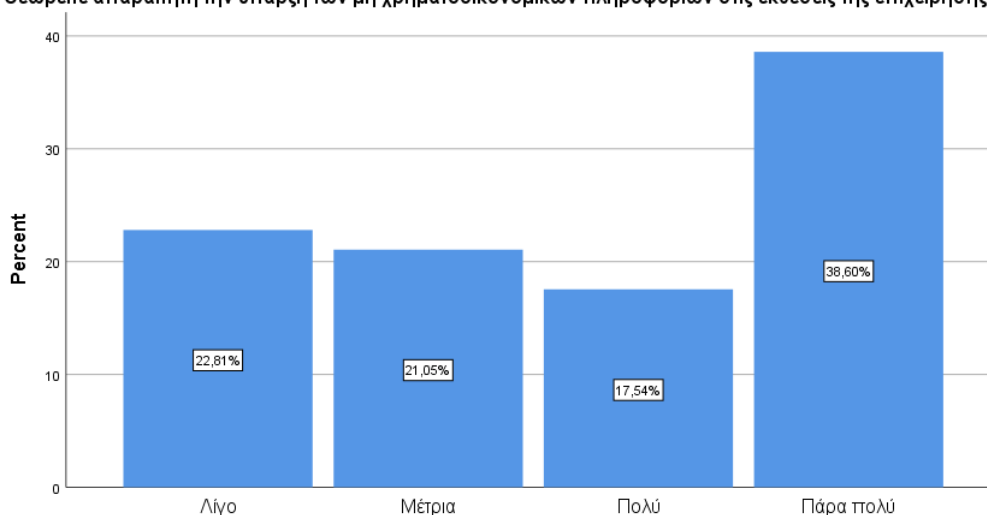
Διάγραμμα 7. Η επιχείρηση που εργάζεστε δημοσιεύει εκθέσεις Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης και Βιώσιμης Δράσης;

Η τρίτη από αυτές διερευνούσε το κατά πόσο τα άτομα του δείγματος θεωρούν απαραίτητη την ύπαρξη των μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών στις εκθέσεις της επιχείρησης. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, το 56,1% του δείγματος απαντούν ότι αυτό συμβαίνει «πολύ» ή «πάρα πολύ», όταν το 22,8% απαντά ότι αυτό συμβαίνει «λίγο». Τα αναλυτικά αποτελέσματα παρουσιάζονται στον πίνακα και το σχετικό διάγραμμα που ακολουθούν.

Πίνακας 10. Θεωρείτε απαραίτητη την ύπαρξη των μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών στις εκθέσεις της επιχείρησης;

Ερώτηση Β3	Απόλυτες Συχνότητες	Σχετικές Συχνότητες
Καθόλου	0	0
Λίγο	26	22,8
Αρκετά	24	21,1
Πολύ	20	17,5
Πάρα Πολύ	44	38,6
Σύνολο	114	100,0

Θεωρείτε απαραίτητη την ύπαρξη των μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών στις εκθέσεις της επιχείρησης;

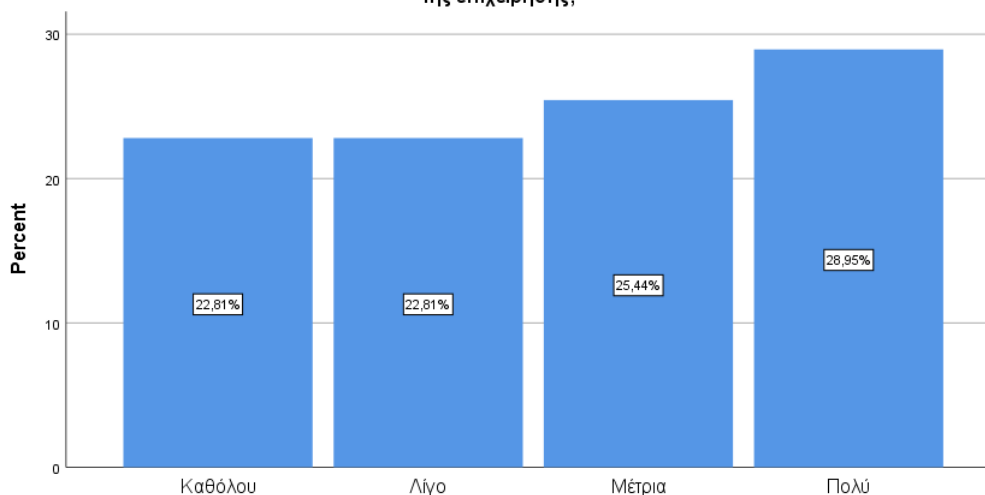
Διάγραμμα 8. Θεωρείτε απαραίτητη την ύπαρξη των μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών στις εκθέσεις της επιχείρησης;

Η τέταρτη από αυτές διερευνούσε το κατά πόσο τα άτομα του δείγματος θεωρούν ότι οι μη χρηματοοικονομικές πληροφορίες αποτυπώνονται με σαφή και ακριβή τρόπο στις εκθέσεις της επιχείρησης. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, το 28,9% του δείγματος απαντούν ότι αυτό συμβαίνει «πολύ», όταν το 45,6% απαντά ότι αυτό συμβαίνει «καθόλου» ή «λίγο». Τα αναλυτικά αποτελέσματα παρουσιάζονται στον πίνακα και το σχετικό διάγραμμα που ακολουθούν.

Πίνακας 11. Θεωρείτε ότι οι μη χρηματοοικονομικές πληροφορίες αποτυπώνονται με σαφή και ακριβή τρόπο στις εκθέσεις της επιχείρησης;

Ερώτηση B4	Απόλυτες Συχνότητες	Σχετικές Συχνότητες
Καθόλου	26	22,8
Λίγο	26	22,8
Αρκετά	29	25,4
Πολύ	33	28,9
Πάρα Πολύ	0	0
Σύνολο	114	100,0

Θεωρείτε ότι οι μη χρηματοοικονομικές πληροφορίες αποτυπώνονται με σαφή και ακριβή τρόπο στις εκθέσεις της επιχείρησης;

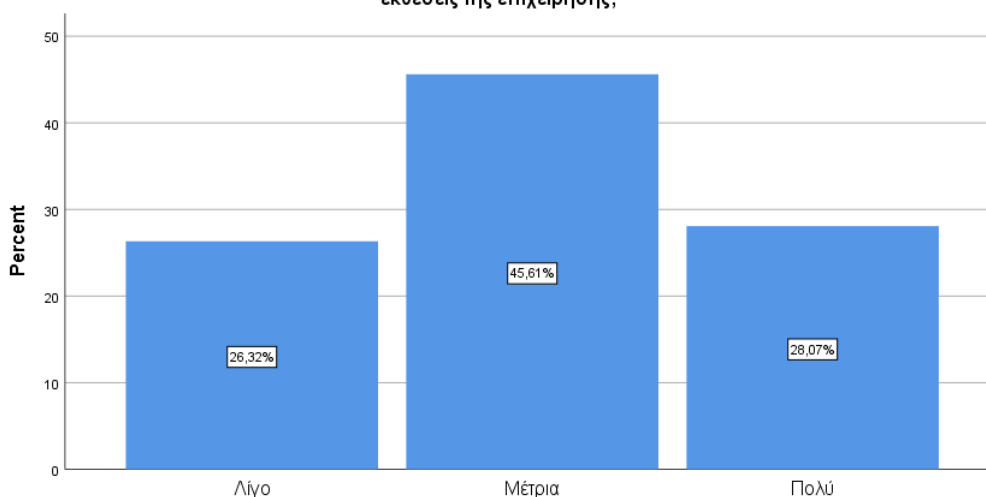
Διάγραμμα 9. Θεωρείτε ότι οι μη χρηματοοικονομικές πληροφορίες αποτυπώνονται με σαφή και ακριβή τρόπο στις εκθέσεις της επιχείρησης;

Η πέμπτη από αυτές διερευνούσε το κατά πόσο τα άτομα του δείγματος θεωρούν δαπανηρή για την επιχείρηση την ανακοίνωση των μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών στις εκθέσεις της επιχείρησης. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, το 28,1% του δείγματος απαντούν ότι αυτό συμβαίνει «πολύ», όταν το 26,3% απαντά ότι αυτό συμβαίνει «λίγο». Τα αναλυτικά αποτελέσματα παρουσιάζονται στον πίνακα και το σχετικό διάγραμμα που ακολουθούν.

Πίνακας 12. Θεωρείτε δαπανηρή για την επιχείρηση την ανακοίνωση των μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών στις εκθέσεις της επιχείρησης;

Ερώτηση B5	Απόλυτες Συχνότητες	Σχετικές Συχνότητες
Καθόλου	0	0
Λίγο	30	26,3
Αρκετά	52	45,6
Πολύ	32	28,1
Πάρα Πολύ	0	0
Σύνολο	114	100,0

Θεωρείτε δαπανηρή για την επιχείρηση την ανακοίνωση των μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών στις εκθέσεις της επιχείρησης;

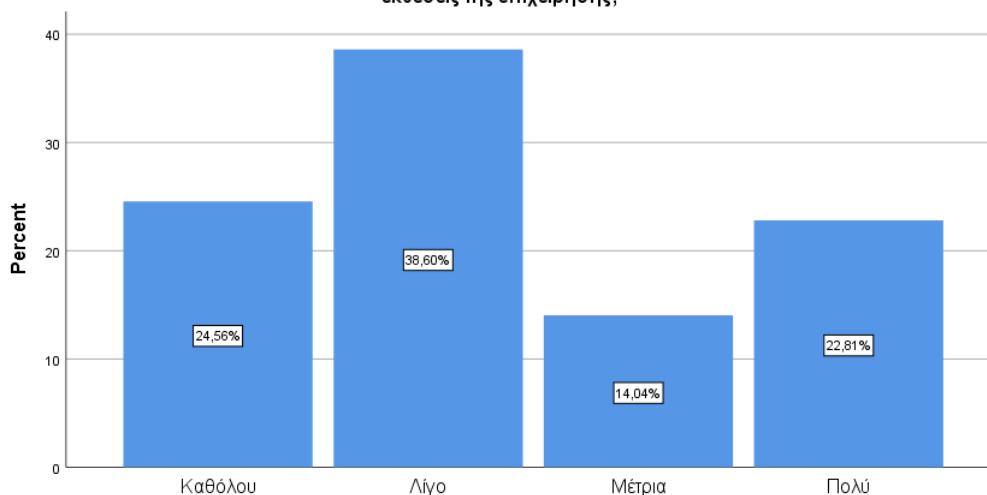
Διάγραμμα 10. Θεωρείτε δαπανηρή για την επιχείρηση την ανακοίνωση των μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών στις εκθέσεις της επιχείρησης;

Η έκτη και τελευταία από αυτές διερευνούσε το κατά πόσο τα άτομα του δείγματος θεωρούν αποδοτική για την επιχείρηση την ανακοίνωση των μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών στις εκθέσεις της επιχείρησης. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, το 63,2% του δείγματος απαντούν ότι αυτό συμβαίνει «πολύ», όταν το 45,6% απαντά ότι αυτό συμβαίνει «καθόλου» ή «λίγο». Τα αναλυτικά αποτελέσματα παρουσιάζονται στον πίνακα και το σχετικό διάγραμμα που ακολουθούν.

Πίνακας 13. Θεωρείτε αποδοτική για την επιχείρηση την ανακοίνωση των μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών στις εκθέσεις της επιχείρησης;

Ερώτηση Β6	Απόλυτες Συχνότητες	Σχετικές Συχνότητες
Καθόλου	28	24,6
Λίγο	44	38,6
Αρκετά	16	14,0
Πολύ	26	22,8
Πάρα Πολύ	0	0
Σύνολο	114	100,0

Θεωρείτε αποδοτική για την επιχείρηση την ανακοίνωση των μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών στις εκθέσεις της επιχείρησης;

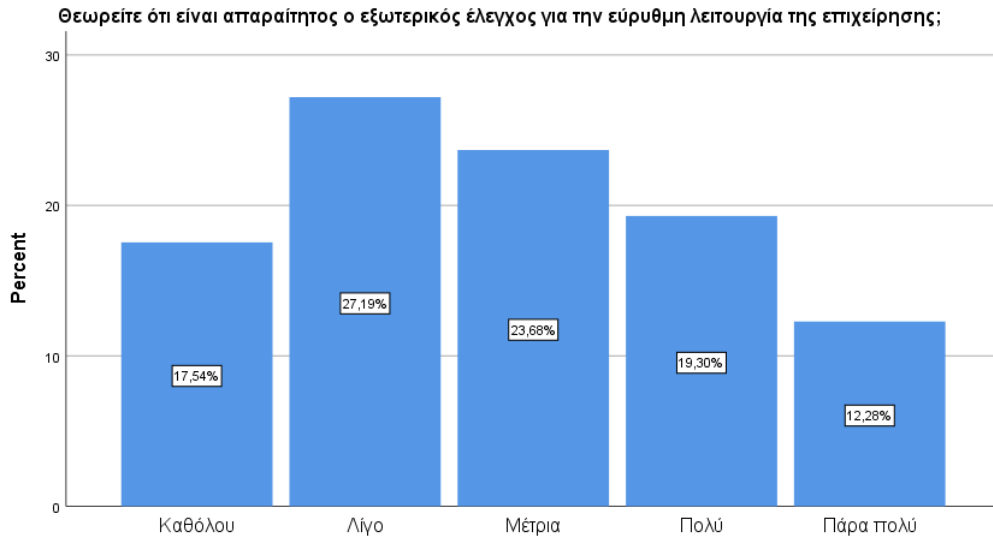
Διάγραμμα 11. Θεωρείτε αποδοτική για την επιχείρηση την ανακοίνωση των μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών στις εκθέσεις της επιχείρησης;

5.3. Η σημασία του εξωτερικού ελέγχου

Το τρίτο τμήμα του ερωτηματολογίου αφορούσε στην διερεύνηση των απόψεων των ερωτώμενων σχετικά με τη σημασία του εξωτερικού ελέγχου. Η πρώτη από αυτές διερευνούσε το κατά πόσο τα άτομα του δείγματος θεωρούν ότι είναι απαραίτητος ο εξωτερικός έλεγχος για την εύρυθμη λειτουργία της επιχείρησης. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, το 31,6% του δείγματος απαντούν ότι αυτό συμβαίνει «πολύ» ή «πάρα πολύ», όταν το 44,7% απαντά ότι αυτό συμβαίνει «καθόλου» ή «λίγο». Τα αναλυτικά αποτελέσματα παρουσιάζονται στον πίνακα και το σχετικό διάγραμμα που ακολουθούν.

Πίνακας 14. Θεωρείτε ότι είναι απαραίτητος ο εξωτερικός έλεγχος για την εύρυθμη λειτουργία της επιχείρησης;

Ερώτηση Γ1	Απόλυτες Συχνότητες	Σχετικές Συχνότητες
Καθόλου	20	17,5
Λίγο	31	27,2
Αρκετά	27	23,7
Πολύ	22	19,3
Πάρα Πολύ	14	12,3
Σύνολο	114	100,0

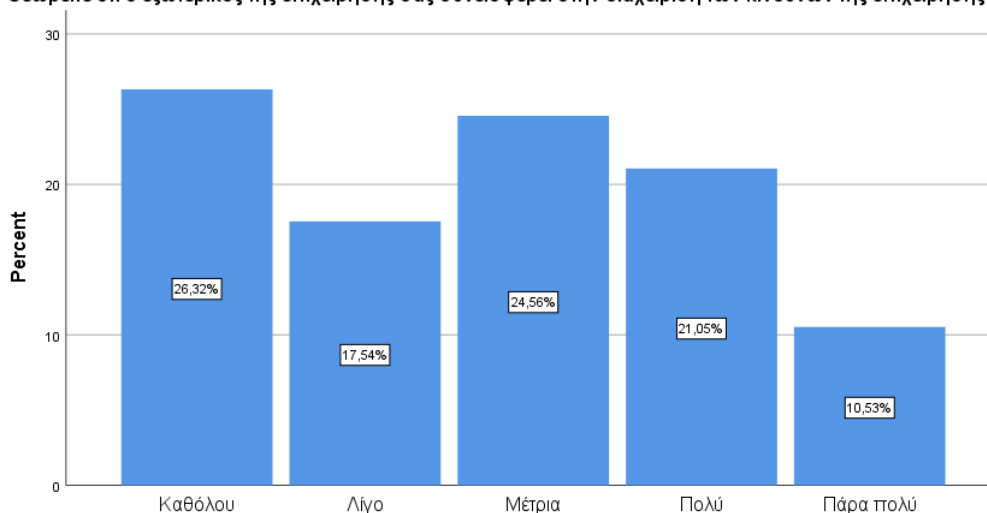
Διάγραμμα 12. Θεωρείτε ότι είναι απαραίτητος ο εξωτερικός έλεγχος για την εύρυθμη λειτουργία της επιχείρησης;

Η δεύτερη από αυτές διερευνούσε το κατά πόσο τα άτομα του δείγματος θεωρούν ότι ο εξωτερικός έλεγχος της επιχείρησης, συνεισφέρει στην διαχείριση των κινδύνων της επιχείρησης. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, το 31,6% του δείγματος απαντούν ότι αυτό συμβαίνει «πολύ» ή «πάρα πολύ», όταν το 43,8% απαντά ότι αυτό συμβαίνει «καθόλου» ή «λίγο». Τα αναλυτικά αποτελέσματα παρουσιάζονται στον πίνακα και το σχετικό διάγραμμα που ακολουθούν.

Πίνακας 15. Θεωρείτε ότι ο εξωτερικός έλεγχος της επιχείρησης σας συνεισφέρει στην διαχείριση των κινδύνων της επιχείρησης;

Ερώτηση Γ2	Απόλυτες Συχνότητες	Σχετικές Συχνότητες
Καθόλου	30	26,3
Λίγο	20	17,5
Αρκετά	28	24,6
Πολύ	24	21,1
Πάρα Πολύ	12	10,5
Σύνολο	114	100,0

Θεωρείτε ότι ο εξωτερικός της επιχείρησης σας συνεισφέρει στην διαχείριση των κινδύνων της επιχείρησης;

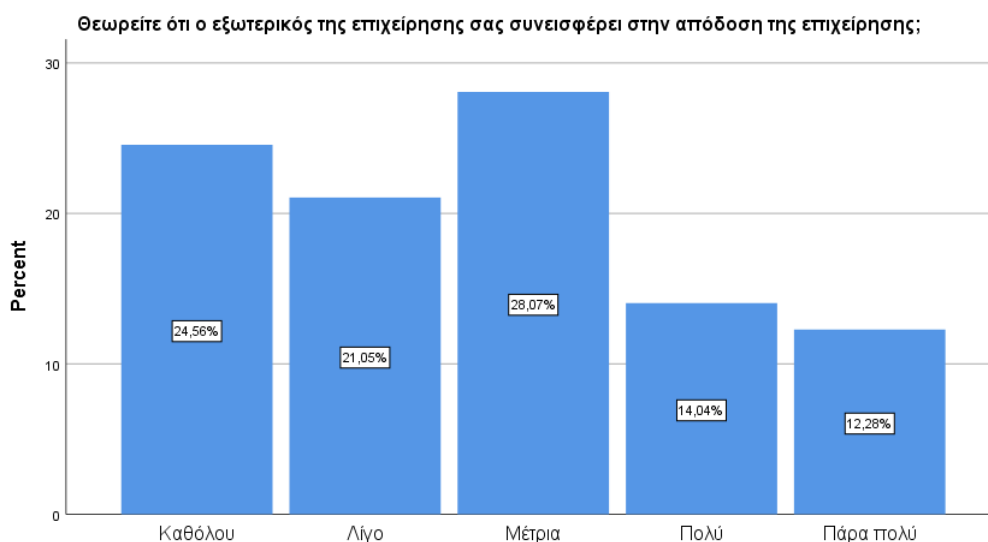

Διάγραμμα 13. Θεωρείτε ότι ο εξωτερικός της επιχείρησης σας συνεισφέρει στην διαχείριση των κινδύνων της επιχείρησης;

Η τρίτη από αυτές διερευνούσε το κατά πόσο τα άτομα του δείγματος θεωρούν ότι ο εξωτερικός έλεγχος της επιχείρησης, συνεισφέρει στην απόδοση της επιχείρησης. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, το 26,3% του δείγματος απαντούν ότι αυτό συμβαίνει «πολύ» ή «πάρα πολύ», όταν το 47,7% απαντά ότι αυτό συμβαίνει «καθόλου» ή «λίγο». Τα αναλυτικά αποτελέσματα παρουσιάζονται στον πίνακα και το σχετικό διάγραμμα που ακολουθούν.

Πίνακας 16. Θεωρείτε ότι ο εξωτερικός της επιχείρησης σας συνεισφέρει στην απόδοση της επιχείρησης;

Ερώτηση Γ3	Απόλυτες Συχνότητες	Σχετικές Συχνότητες
Καθόλου	28	24,6
Λίγο	24	21,1
Αρκετά	32	28,1
Πολύ	16	14,0
Πάρα Πολύ	14	12,3
Σύνολο	114	100,0

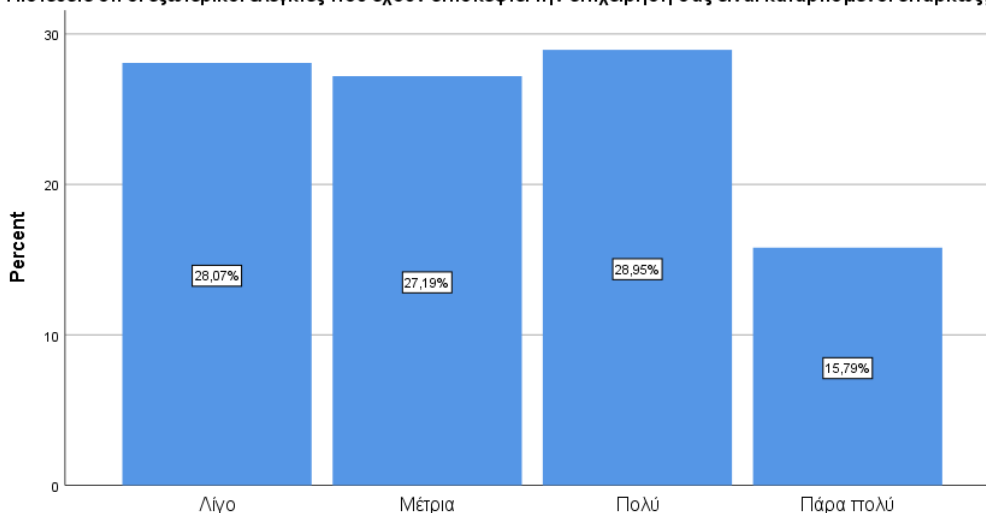
Διάγραμμα 14. Θεωρείτε ότι ο εξωτερικός της επιχείρησης σας συνεισφέρει στην απόδοση της επιχείρησης;

Η τέταρτη από αυτές διερευνούσε το κατά πόσο τα άτομα του δείγματος πιστεύουν ότι οι εξωτερικοί ελεγκτές που έχουν επισκεφτεί την επιχείρησή τους, είναι καταρτισμένοι επαρκώς. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, το 44,7% του δείγματος απαντούν ότι αυτό συμβαίνει «πολύ» ή «πάρα πολύ», όταν το 28,1% απαντά ότι αυτό συμβαίνει «λίγο». Τα αναλυτικά αποτελέσματα παρουσιάζονται στον πίνακα και το σχετικό διάγραμμα που ακολουθούν.

Πίνακας 17. Πιστεύετε ότι οι εξωτερικοί ελεγκτές που έχουν επισκεφτεί την επιχείρησή σας είναι καταρτισμένοι επαρκώς;

Ερώτηση Γ4	Απόλυτες Συχνότητες	Σχετικές Συχνότητες
Καθόλου	0	0
Λίγο	32	28,1
Αρκετά	31	27,2
Πολύ	33	28,9
Πάρα Πολύ	18	15,8
Σύνολο	114	100,0

Πιστεύετε ότι οι εξωτερικοί ελεγκτές που έχουν επισκεφτεί την επιχείρησή σας είναι καταρτισμένοι επαρκώς;

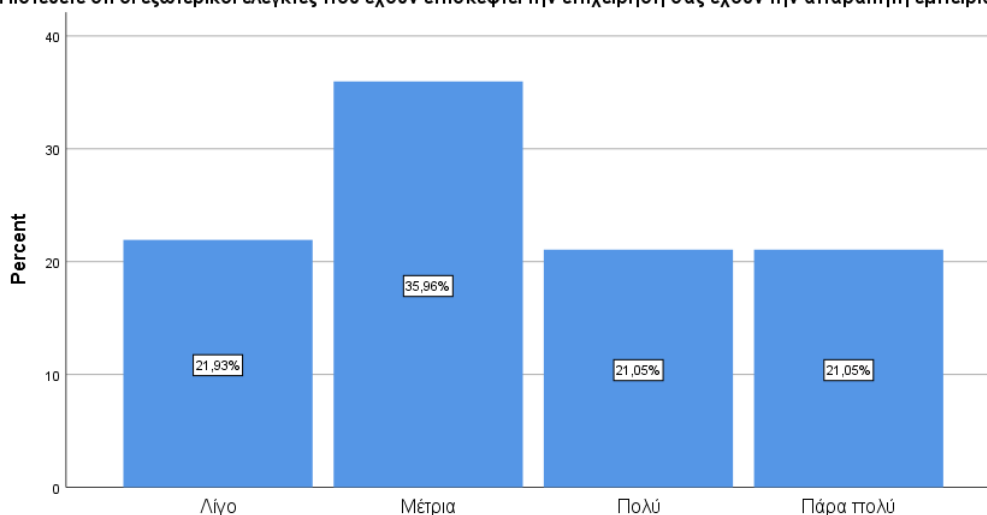
Διάγραμμα 15. Πιστεύετε ότι οι εξωτερικοί ελεγκτές που έχουν επισκεφτεί την επιχείρησή σας είναι καταρτισμένοι επαρκώς;

Η πέμπτη από αυτές διερευνούσε το κατά πόσο τα άτομα του δείγματος πιστεύουν ότι οι εξωτερικοί ελεγκτές που έχουν επισκεφτεί την επιχείρησή τους, έχουν την απαραίτητη εμπειρία. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, το 42,2% του δείγματος απαντούν ότι αυτό συμβαίνει «πολύ» ή «πάρα πολύ», όταν το 21,9% απαντά ότι αυτό συμβαίνει «λίγο». Τα αναλυτικά αποτελέσματα παρουσιάζονται στον πίνακα και το σχετικό διάγραμμα που ακολουθούν.

Πίνακας 18. Πιστεύετε ότι οι εξωτερικοί ελεγκτές που έχουν επισκεφτεί την επιχείρησή σας έχουν την απαραίτητη εμπειρία;

Ερώτηση Γ5	Απόλυτες Συχνότητες	Σχετικές Συχνότητες
Καθόλου	0	0
Λίγο	25	21,9
Αρκετά	41	36,0
Πολύ	24	21,1
Πάρα Πολύ	24	21,1
Σύνολο	114	100,0

Πιστεύετε ότι οι εξωτερικοί ελεγκτές που έχουν επισκεφτεί την επιχείρησή σας έχουν την απαραίτητη εμπειρία;

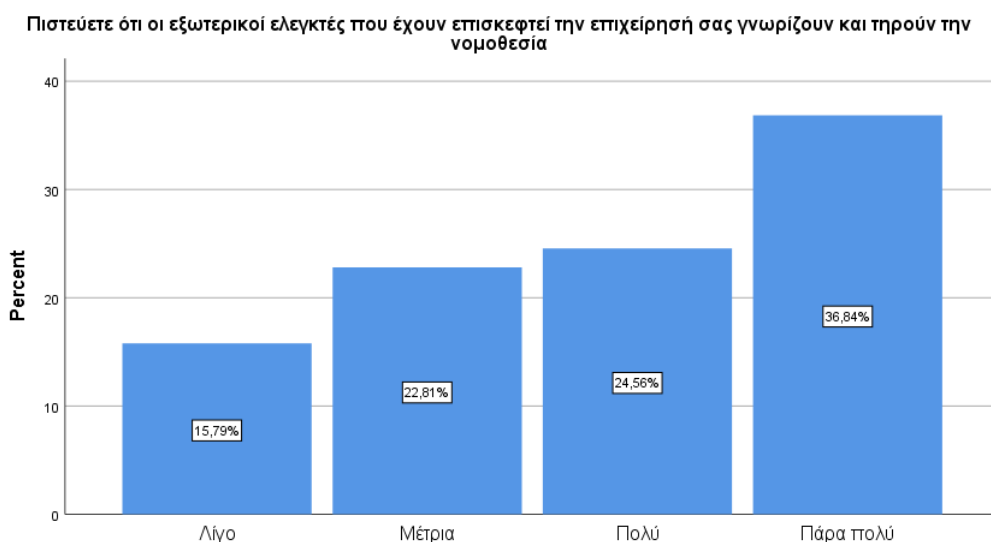

Διάγραμμα 16. Πιστεύετε ότι οι εξωτερικοί ελεγκτές που έχουν επισκεφτεί την επιχείρησή σας έχουν την απαραίτητη εμπειρία;

Η έκτη από αυτές διερευνούσε το κατά πόσο τα άτομα του δείγματος πιστεύουν ότι οι εξωτερικοί ελεγκτές που έχουν επισκεφτεί την επιχείρησή, γνωρίζουν και τηρούν την νομοθεσία. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, το 61,4% του δείγματος απαντούν ότι αυτό συμβαίνει «πολύ» ή «πάρα πολύ», όταν το 15,8% απαντά ότι αυτό συμβαίνει «λίγο». Τα αναλυτικά αποτελέσματα παρουσιάζονται στον πίνακα και το σχετικό διάγραμμα που ακολουθούν.

Πίνακας 19. Πιστεύετε ότι οι εξωτερικοί ελεγκτές που έχουν επισκεφτεί την επιχείρησή σας γνωρίζουν και τηρούν την νομοθεσία

Ερώτηση Γ6	Απόλυτες Συχνότητες	Σχετικές Συχνότητες
Καθόλου	0	0
Λίγο	18	15,8
Αρκετά	26	22,8
Πολύ	28	24,6
Πάρα Πολύ	42	36,8
Σύνολο	114	100,0

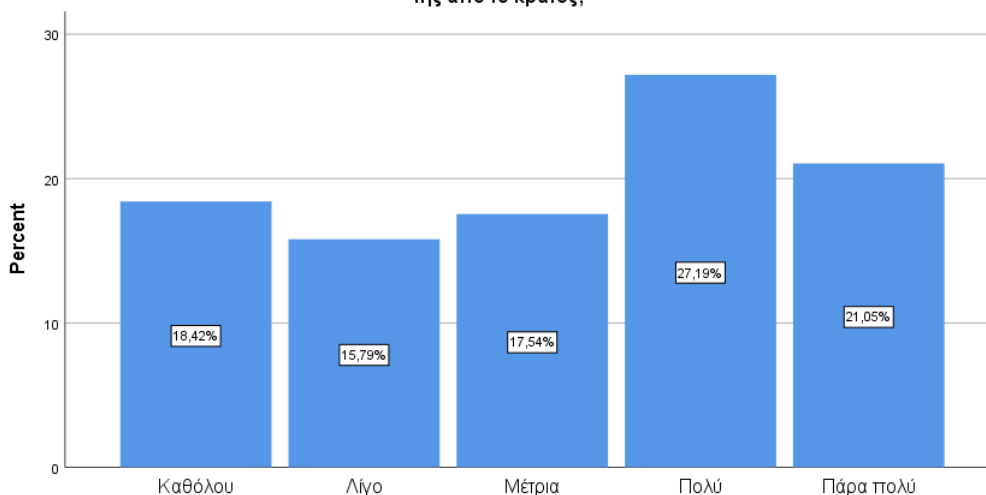
Διάγραμμα 17. Πιστεύετε ότι οι εξωτερικοί ελεγκτές που έχουν επισκεφτεί την επιχείρησή σας γνωρίζουν και τηρούν την νομοθεσία

Η έβδομη από αυτές διερευνούσε το κατά πόσο τα άτομα του δείγματος θεωρούν ότι ο εξωτερικός έλεγχος της επιχείρησης συνέβαλε στην ορθότερη φορολογική αντιμετώπιση της από το κράτος. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, το 48,3% του δείγματος απαντούν ότι αυτό συμβαίνει «πολύ» ή «πάρα πολύ», όταν το 34,2% απαντά ότι αυτό συμβαίνει «καθόλου» ή «λίγο». Τα αναλυτικά αποτελέσματα παρουσιάζονται στον πίνακα και το σχετικό διάγραμμα που ακολουθούν.

Πίνακας 20. Θεωρείτε ότι ο εξωτερικός έλεγχος της επιχείρησης σας συνέβαλε στην ορθότερη φορολογική αντιμετώπιση της από το κράτος;

Ερώτηση Γ7	Απόλυτες Συχνότητες	Σχετικές Συχνότητες
Καθόλου	21	18,4
Λίγο	18	15,8
Αρκετά	20	17,5
Πολύ	31	27,2
Πάρα Πολύ	24	21,1
Σύνολο	114	100,0

Θεωρείτε ότι ο εξωτερικός έλεγχος της επιχείρησης σας συνέβαλε στην ορθότερη φορολογική αντιμετώπιση της από το κράτος;

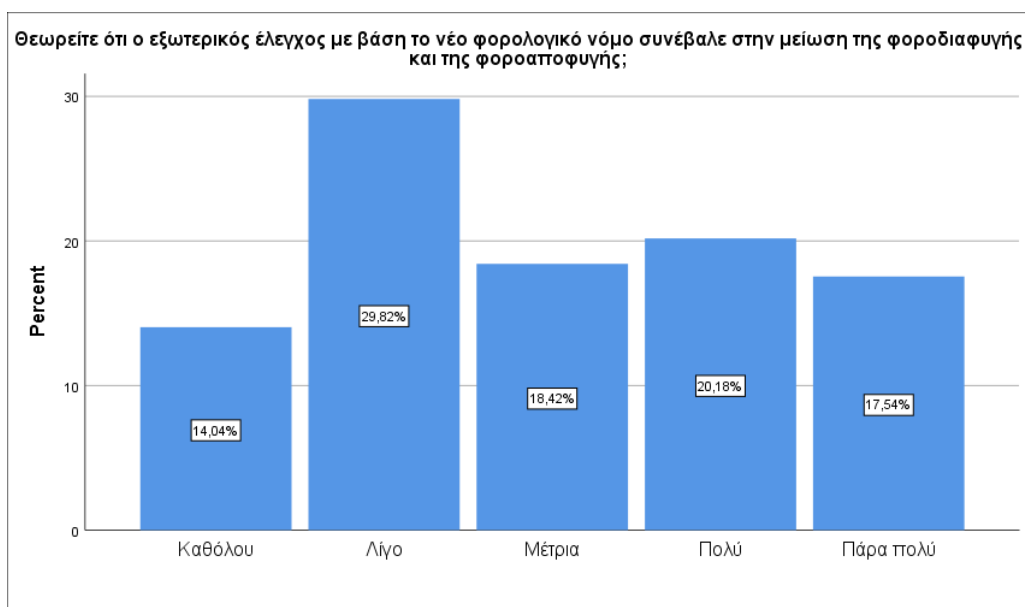

Διάγραμμα 18. Θεωρείτε ότι ο εξωτερικός έλεγχος της επιχείρησης σας συνέβαλε στην ορθότερη φορολογική αντιμετώπιση της από το κράτος;

Η όγδοη και τελευταία από αυτές διερευνούσε το κατά πόσο τα άτομα του δείγματος θεωρούν ότι με βάση το νέο φορολογικό νόμο συνέβαλε στην μείωση της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, το 37,7% του δείγματος απαντούν ότι αυτό συμβαίνει «πολύ» ή «πάρα πολύ», όταν το 43,8% απαντά ότι αυτό συμβαίνει «καθόλου» ή «λίγο». Τα αναλυτικά αποτελέσματα παρουσιάζονται στον πίνακα και το σχετικό διάγραμμα που ακολουθούν.

Πίνακας 21. Θεωρείτε ότι ο εξωτερικός έλεγχος με βάση το νέο φορολογικό νόμο συνέβαλε στην μείωση της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής;

Ερώτηση Γ8	Απόλυτες Συχνότητες	Σχετικές Συχνότητες
Καθόλου	16	14,0
Λίγο	34	29,8
Αρκετά	21	18,4
Πολύ	23	20,2
Πάρα Πολύ	20	17,5
Σύνολο	114	100,0

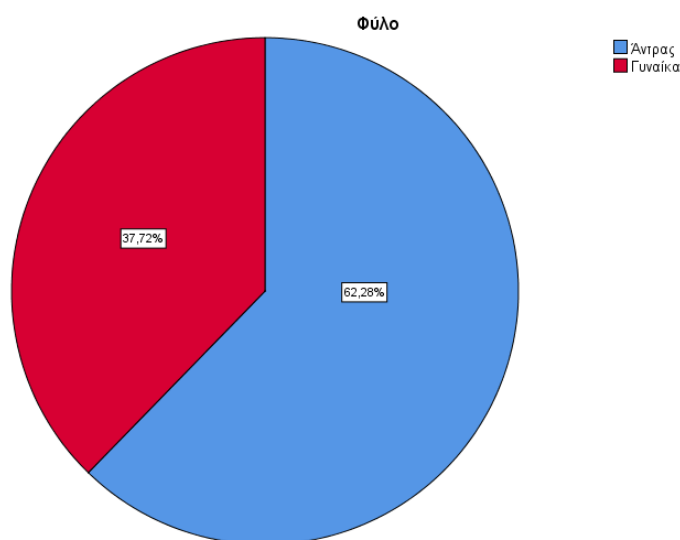
Διάγραμμα 19. Θεωρείτε ότι ο εξωτερικός έλεγχος με βάση το νέο φορολογικό νόμο συνέβαλε στην μείωση της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής;

5.4. Γενικά και δημογραφικά χαρακτηριστικά του δείγματος

Το τέταρτο και τελευταίο τμήμα του ερωτηματολογίου διερευνούσε τα δημογραφικά και τα γενικά χαρακτηριστικά του δείγματος και αποτελούνταν από πέντε ερωτήσεις. Η πρώτη από αυτές διερευνούσε το φύλο των συμμετεχόντων. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, προέκυψε συμμετοχή 62,3% ($n= 71$) αντρών και 37,7% ($n= 43$) γυναικών. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται αναλυτικά στον πίνακα και το κυκλικό διάγραμμα που ακολουθούν.

Πίνακας 22. Φύλο

Ερώτηση Δ1	Απόλυτες Συχνότητες	Σχετικές Συχνότητες
Άντρας	71	62,3
Γυναίκα	43	37,7
Σύνολο	114	100,0

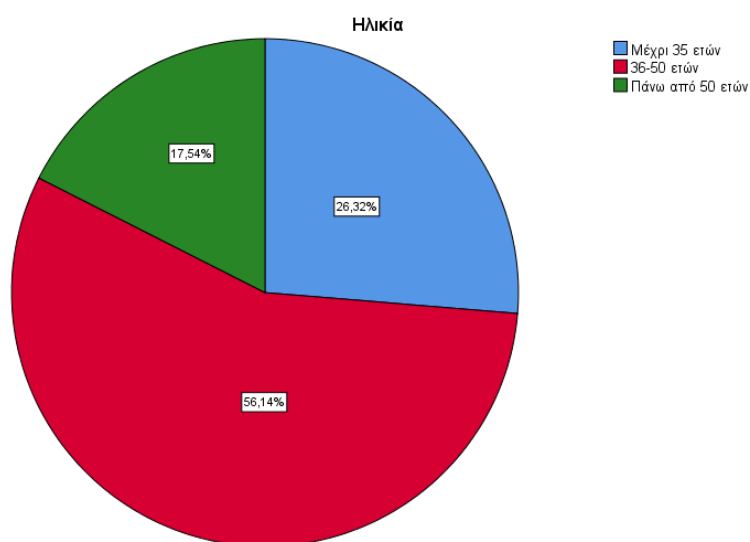

Διάγραμμα 20. Φύλο

Η δεύτερη από αυτές διερευνούσε την ηλικιακή ομάδα των συμμετεχόντων. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, προέκυψε συμμετοχή 26,3% (n= 30) ατόμων ηλικίας 18-35 ετών, 56,1% (n= 64) ατόμων ηλικίας 36-50 ετών και 17,5% (n= 20) ατόμων ηλικίας μεγαλύτερης των 50 ετών. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται αναλυτικά στον πίνακα και το κυκλικό διάγραμμα που ακολουθούν.

Πίνακας 23. Ηλικία

Ερώτηση Δ2	Απόλυτες Συχνότητες	Σχετικές Συχνότητες
18-35ετών	30	26,3
36-50ετών	64	56,1
Πάνω από 50 ετών	20	17,5
Σύνολο	114	100,0

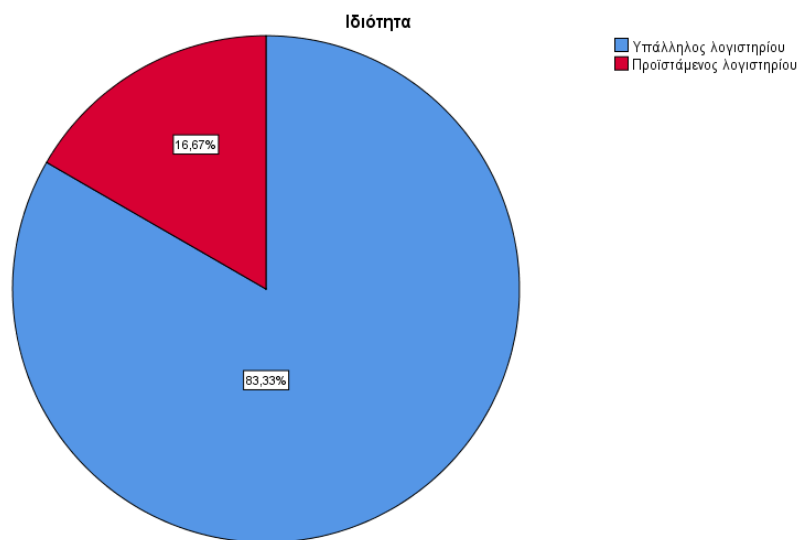

Διάγραμμα 21. Ηλικία

Η τρίτη από αυτές διερευνούσε την ιδιότητα των συμμετεχόντων. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, προέκυψε συμμετοχή 83,3% (n= 95) υπάλληλων λογιστηρίου και 16,7% (n= 19) προϊστάμενων λογιστηρίου. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται αναλυτικά στον πίνακα και το κυκλικό διάγραμμα που ακολουθούν.

Πίνακας 24. Ιδιότητα

Ερώτηση Δ3	Απόλυτες Συχνότητες	Σχετικές Συχνότητες
Υπάλληλος λογιστηρίου	95	83,3
Προϊστάμενος λογιστηρίου	19	16,7
Σύνολο	114	100,0

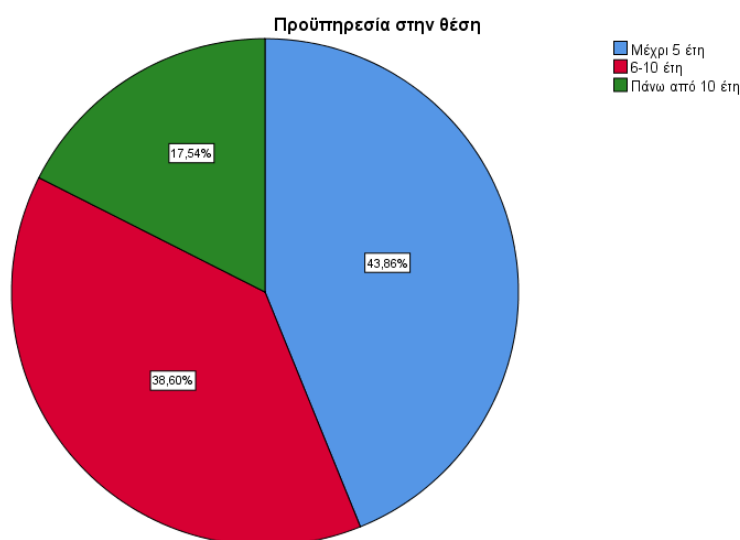

Διάγραμμα 22. Ιδιότητα

Η τέταρτη από αυτές διερευνούσε την προϋπηρεσία στην θέση των συμμετεχόντων. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, προέκυψε συμμετοχή 43,9% (n= 50) ατόμων με προϋπηρεσία μικρότερη των 5 ετών, 38,6% (n= 44) ατόμων με προϋπηρεσία 6-10 ετών και 17,5% (n= 20) ατόμων με προϋπηρεσία μεγαλύτερης των 10 ετών. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται αναλυτικά στον πίνακα και το κυκλικό διάγραμμα που ακολουθούν.

Πίνακας 25. Προϋπηρεσία στην θέση

Ερώτηση Δ4	Απόλυτες Συχνότητες	Σχετικές Συχνότητες
Μέχρι 5 έτη	50	43,9
6- 10 έτη	44	38,6
πάνω από 10 έτη	20	17,5
Σύνολο	114	100,0

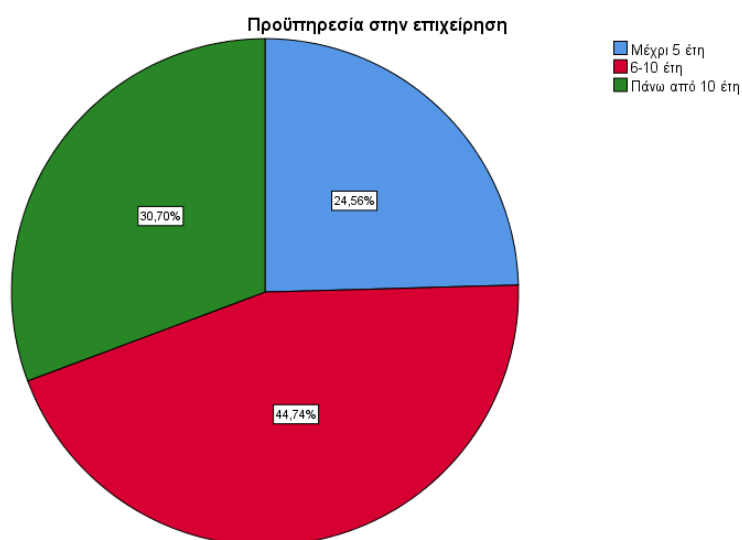

Διάγραμμα 23. Προϋπηρεσία στην θέση

Η πέμπτη και τελευταία από αυτές διερευνούσε την προϋπηρεσία στην θέση των συμμετεχόντων. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, προέκυψε συμμετοχή 24,6% (n= 28) ατόμων με προϋπηρεσία μικρότερη των 5 ετών, 44,7% (n= 51 ατόμων με προϋπηρεσία 6-10 ετών και 30,7% (n= 35) ατόμων με προϋπηρεσία μεγαλύτερης των 10 ετών. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται αναλυτικά στον πίνακα και το κυκλικό διάγραμμα που ακολουθούν.

Πίνακας 26. Προϋπηρεσία στην επιχείρηση

Ερώτηση Δ5	Απόλυτες Συχνότητες	Σχετικές Συχνότητες
Μέχρι 5 έτη	28	24,6
6- 10 έτη	51	44,7
πάνω από 10 έτη	35	30,7
Σύνολο	114	100,0

Διάγραμμα 24. Προϋπηρεσία στην επιχείρηση

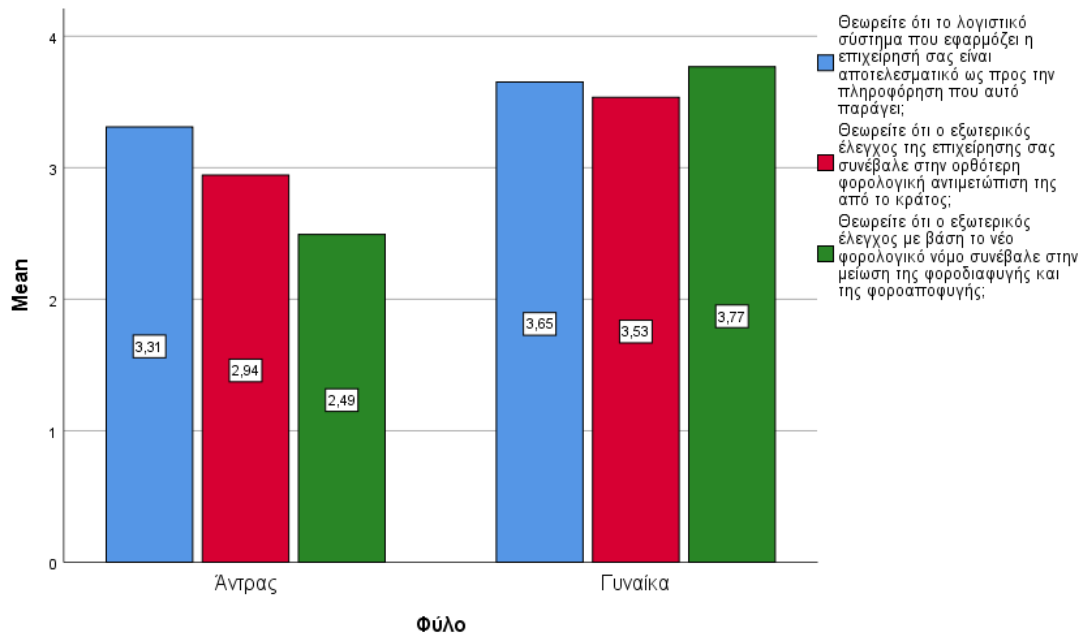
5.5. Η επίδραση των δημογραφικών και των χαρακτηριστικών του δείγματος

5.5.1 Η επίδραση του φύλου

Η επίδραση του φύλου στον τρόπο με τον οποίο απάντησαν οι ερωτώμενοι μετρήθηκε με την διενέργεια του τ-τεστ για ανεξάρτητα δείγματα. Από όλες τις ερωτήσεις των τριών πρώτων τμημάτων του ερωτηματολογίου, τρεις από τις ερωτήσεις φάνηκαν να παρουσιάζουν στατιστικά σημαντικές διαφορές ανάμεσα στα δυο φύλα. Αναλυτικότερα, όπως φαίνεται στον πίνακα και το σχετικό διάγραμμα που ακολουθούν, οι γυναίκες του δείγματος δηλώνουν σε μεγαλύτερο βαθμό σε σχέση με τους άντρες ότι το λογιστικό σύστημα που εφαρμόζει η επιχείρησή είναι αποτελεσματικό ως προς την πληροφόρηση που αυτό παράγει, ότι ο εξωτερικός έλεγχος της επιχείρησης συνέβαλε στην ορθότερη φορολογική αντιμετώπιση της από το κράτος και ότι με βάση το νέο φορολογικό νόμο, συνέβαλε στην μείωση της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής.

Πίνακας 27. Η επίδραση του φύλου στον τρόπο απάντησης των ατόμων

Ερώτηση	Κατηγορίες	Μέση τιμή	Τυπική απόκλιση	p-value
Θεωρείτε ότι το λογιστικό σύστημα που εφαρμόζει η επιχείρησή σας είναι αποτελεσματικό ως προς την πληροφόρηση που αυτό παράγει;	Άντρας: 71	3,31	0,821	0.040
	Γυναίκα: 43	3,65	0,897	
Θεωρείτε ότι ο εξωτερικός έλεγχος της επιχείρησής σας συνέβαλε στην ορθότερη φορολογική αντιμετώπιση της από το κράτος;	Άντρας: 71	2,94	1,423	0,030
	Γυναίκα: 43	3,53	1,334	
Θεωρείτε ότι ο εξωτερικός έλεγχος με βάση το νέο φορολογικό νόμο συνέβαλε στην μείωση της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής;	Άντρας: 71	2,49	1,217	0.000
	Γυναίκα: 43	3,77	1,130	

Διάγραμμα 25. Η επίδραση του φύλου στον τρόπο απάντησης των ατόμων

5.5.2 Η επίδραση της θέσης

Η επίδραση της θέσης στον τρόπο με τον οποίο απάντησαν οι ερωτώμενοι μετρήθηκε με την διενέργεια του τ-τεστ για ανεξάρτητα δείγματα. Από όλες τις ερωτήσεις των τριών πρώτων τμημάτων του ερωτηματολογίου, μια από αυτές φάνηκε να παρουσιάζει στατιστικά σημαντικές διαφορές. Αναλυτικότερα, όπως φαίνεται στον πίνακα και το σχετικό διάγραμμα που ακολουθούν, οι υπάλληλοι λογιστηρίου του δείγματος δηλώνουν σε μεγαλύτερο βαθμό σε σχέση με τους προϊσταμένους ότι ο εξωτερικός έλεγχος με βάση το νέο φορολογικό νόμο συνέβαλε στην μείωση της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής.

Πίνακας 28. Η επίδραση της θέσης στον τρόπο απάντησης των ατόμων

Ερώτηση	Κατηγορίες	Μέση τιμή	Τυπική απόκλιση	p-value
Θεωρείτε ότι ο εξωτερικός έλεγχος με βάση το νέο φορολογικό νόμο συνέβαλε στην μείωση της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής;	Υπάλληλος λογιστηρίου: 95	3,09	1,377	0.005
	Προϊστάμενος λογιστηρίου: 19	2,37	0,895	

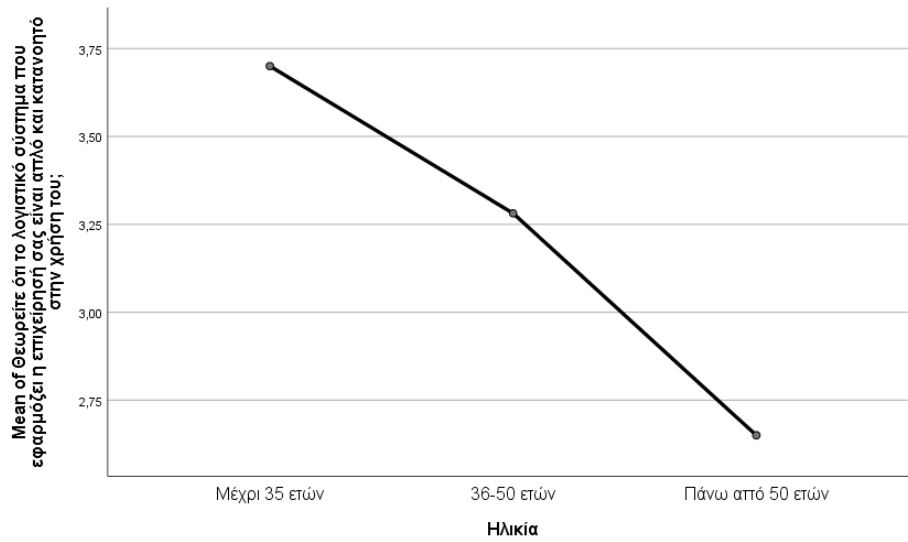
5.5.3 Η επίδραση της ηλικίας

Η επίδραση της ηλικίας στον τρόπο με τον οποίο απάντησαν οι ερωτώμενοι μετρήθηκε με την διενέργεια της μονοπαραγοντικής ανάλυσης διακύμανσης (ANOVA). Από όλες τις ερωτήσεις των τριών πρώτων τμημάτων του ερωτηματολογίου, τέσσερις φάνηκε να παρουσιάζουν στατιστικά σημαντικές διαφορές ανάμεσα στις διαφορετικές ηλικιακές ομάδες του δείγματος. Αναλυτικότερα, όπως φαίνεται στον πίνακα και το σχετικό διάγραμμα που ακολουθούν, αλλά και σε σχέση με τα αποτελέσματα του posthoc ελέγχου LSD που διενεργήθηκε και τα αποτελέσματά του παρατίθενται στο παράρτημα της εργασίας, τα άτομα του δείγματος ηλικίας μικρότερης των 35 ετών θεωρούν σε μεγαλύτερο βαθμό σε σχέση με τα άτομα ηλικίας μεγαλύτερης των 50 ετών ($p=0.004$) ότι το λογιστικό σύστημα που εφαρμόζει η επιχείρησή είναι απλό και κατανοητό στην χρήση του.

Πίνακας 29. Η επίδραση της ηλικίας

Θεωρείτε ότι το λογιστικό σύστημα που εφαρμόζει η επιχείρησή σας είναι απλό και κατανοητό στην χρήση του;	Συχνότητες	Μέσοι όροι	Τυπικές Αποκλίσεις
Μέχρι 35 ετών	30	3,70	1,208
35-50 ετών	64	3,28	1,240
Πάνω από 50 ετών	20	2,65	1,348

$$F(2,111) = 4,255, P = 0,017 < 0,05$$

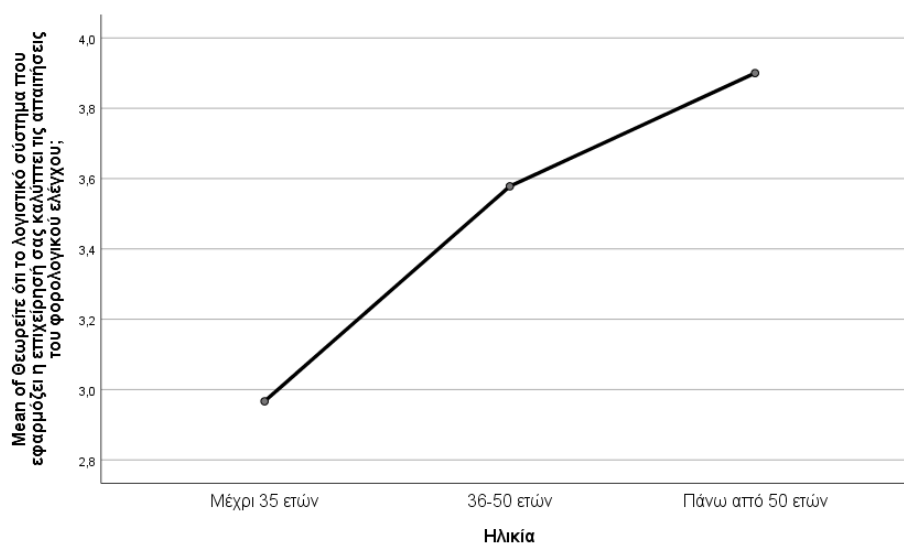
Διάγραμμα 26. Η επίδραση της ηλικίας

Επιπλέον, τα άτομα του δείγματος ηλικίας μικρότερης των 35 ετών θεωρούν σε μικρότερο βαθμό σε σχέση με τα άτομα ηλικίας μεγαλύτερης των 50 ετών ($p=0.004$) και σε σχέση με τα άτομα ηλικίας 36- 50ετών ($p=0.012$) ότι το λογιστικό σύστημα που εφαρμόζει η επιχείρησή καλύπτει τις απαιτήσεις του φορολογικού ελέγχου.

Πίνακας 30. Η επίδραση της ηλικίας II

Θεωρείτε ότι το λογιστικό σύστημα που εφαρμόζει η επιχείρησή σας καλύπτει τις απαιτήσεις του φορολογικού ελέγχου;	Συχνότητες	Μέσοι όροι	Τυπικές Αποκλίσεις
Μέχρι 35 ετών	30	2,97	1,159
35-50 ετών	64	3,58	1,005
Πάνω από 50 ετών	20	3,90	1,210

$$F(2,111) = 5,127, P = 0,007 < 0,05$$

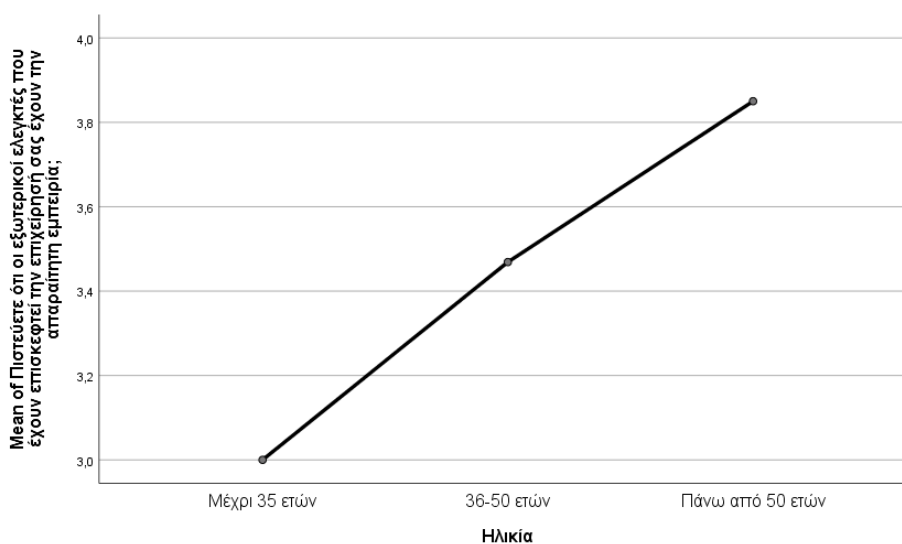
Διάγραμμα 27. Η επίδραση της ηλικίας II

Επιπρόσθετα, τα άτομα του δείγματος ηλικίας μικρότερης των 35 ετών θεωρούν σε μικρότερο βαθμό σε σχέση με τα άτομα ηλικίας μεγαλύτερης των 50 ετών ($p=0.005$) και σε σχέση με τα άτομα ηλικίας 36- 50ετών ($p=0.041$) ότι οι εξωτερικοί ελεγκτές που έχουν επισκεφτεί την επιχείρησή έχουν την απαραίτητη εμπειρία.

Πίνακας 31. Η επίδραση της ηλικίας III

Πιστεύετε ότι οι εξωτερικοί ελεγκτές που έχουν επισκεφτεί την επιχείρησή σας έχουν την απαραίτητη εμπειρία;	Συχνότητες	Μέσοι όροι	Τυπικές Αποκλίσεις
Μέχρι 35 ετών	30	3,00	1,114
35-50 ετών	64	3,47	0,925
Πάνω από 50 ετών	20	3,85	1,182

$$F(2,111) = 4,352, P = 0,015 < 0,05$$

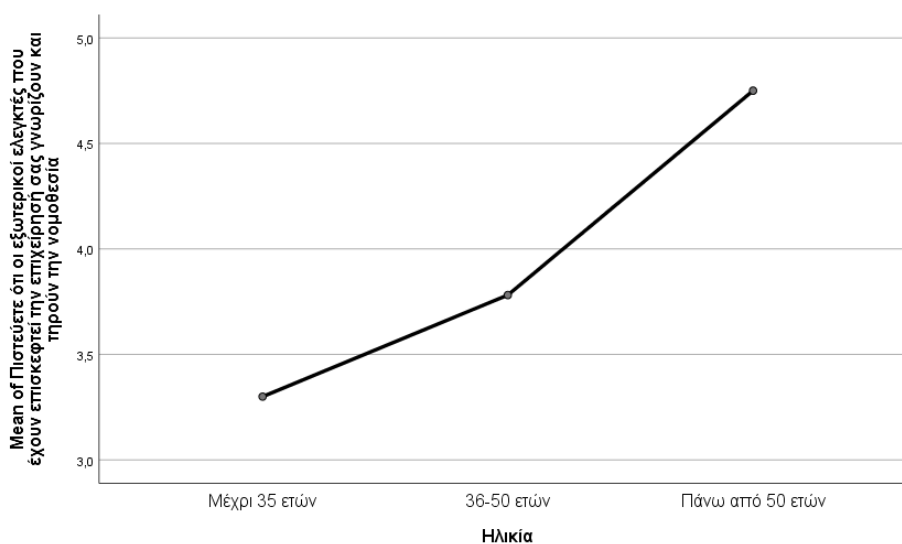
Διάγραμμα 28. Η επίδραση της ηλικίας III

Τέλος, τα άτομα του δείγματος ηλικίας μικρότερης των 35 ετών θεωρούν σε μικρότερο βαθμό σε σχέση με τα άτομα ηλικίας μεγαλύτερης των 50 ετών ($p=0.000$) και σε σχέση με τα άτομα ηλικίας 36- 50ετών ($p=0.032$) ότι οι εξωτερικοί ελεγκτές που έχουν επισκεφτεί την επιχείρησή γνωρίζουν και τηρούν την νομοθεσία.

Πίνακας 32. Η επίδραση της ηλικίας IV

Πιστεύετε ότι οι εξωτερικοί ελεγκτές που έχουν επισκεφτεί την επιχείρησή σας γνωρίζουν και τηρούν την νομοθεσία	Συχνότητες	Μέσοι όροι	Τυπικές Αποκλίσεις
Μέχρι 35 ετών	30	3,30	1,442
35-50 ετών	64	3,78	0,863
Πάνω από 50 ετών	20	4,75	0,444

$$F(2,111) = 12.753, P = 0,000 < 0,05$$

Διάγραμμα 29. Η επίδραση της ηλικίας IV

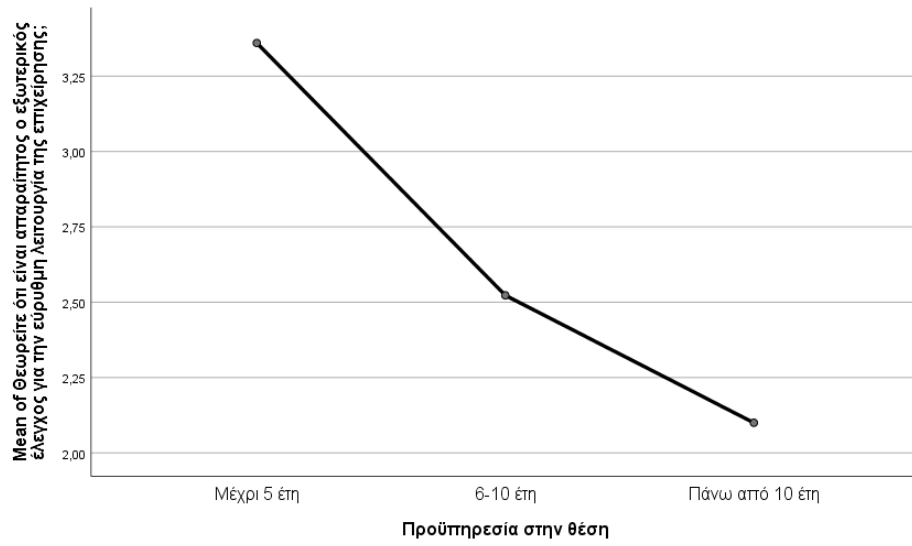
5.5.4. Η επίδραση της προϋπηρεσίας στην θέση

Η επίδραση της προϋπηρεσίας στην θέση, σύμφωνα με τον τρόπο που απάντησαν οι ερωτώμενοι μετρήθηκε με την διενέργεια της μονοπαραγοντικής ανάλυσης διακύμανσης (ANOVA). Από όλες τις ερωτήσεις των τριών πρώτων τμημάτων του ερωτηματολογίου, μια φάνηκε να παρουσιάζει στατιστικά σημαντικές διαφορές. Αναλυτικότερα, όπως φαίνεται στον πίνακα και το σχετικό διάγραμμα που ακολουθούν, αλλά και σε σχέση με τα αποτελέσματα του posthoc ελέγχου LSD που διενεργήθηκε και τα αποτελέσματά του παρατίθενται στο παράρτημα της εργασίας, τα άτομα του δείγματος προϋπηρεσίας μικρότερης των 5 ετών θεωρούν σε μεγαλύτερο βαθμό σε σχέση με τα άτομα με προϋπηρεσία 6- 10 ετών ($p=0.001$) και σε σχέση με τα άτομα με προϋπηρεσία μεγαλύτερης των 10 ετών ($p=0.000$) ότι είναι απαραίτητος ο εξωτερικός έλεγχος για την εύρυθμη λειτουργία της επιχείρησης.

Πίνακας 33. Η επίδραση της προϋπηρεσίας στην θέση

Θεωρείτε ότι είναι απαραίτητος ο εξωτερικός έλεγχος για την εύρυθμη λειτουργία της επιχείρησης;	Συχνότητες	Μέσοι όροι	Τυπικές Αποκλίσεις
Μέχρι 5 έτη	50	3,36	1,208
6-10 έτη	44	2,52	1,303
Πάνω από 10 έτη	20	2,10	0,788

$$F(2,111) = 10,239, P = 0,000 < 0,05$$

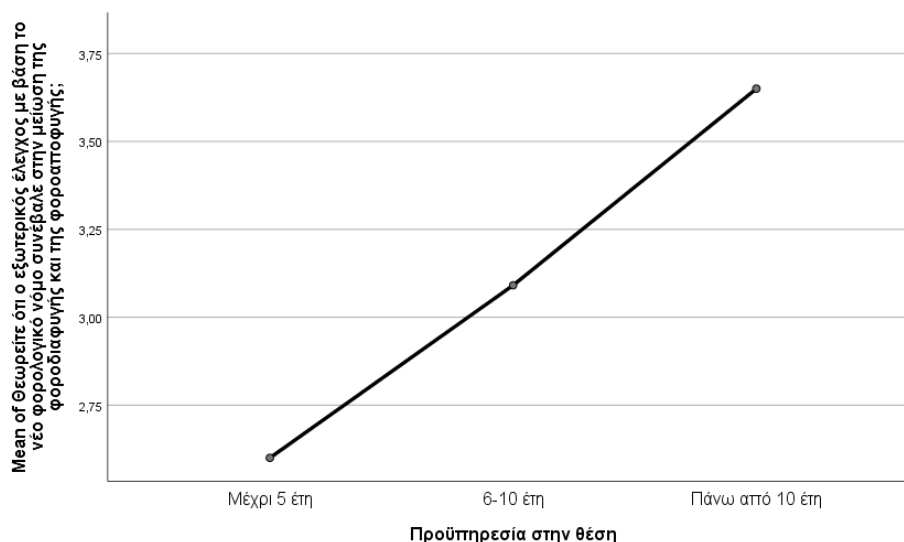
Διάγραμμα 30. Η επίδραση της προϋπηρεσίας στην θέση

Τέλος, τα άτομα του δείγματος προϋπηρεσίας μικρότερης των 5 ετών θεωρούν σε μικρότερο βαθμό σε σχέση με τα άτομα με προϋπηρεσία 6- 10 ετών ($p=0.000$) και σε σχέση με τα άτομα με προϋπηρεσία μεγαλύτερης των 10 ετών ($p=0.000$) ότι ο εξωτερικός έλεγχος με βάση το νέο φορολογικό νόμο συνέβαλε στην μείωση της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής.

Πίνακας 34. Η επίδραση της προϋπηρεσίας στην θέση II

Θεωρείτε ότι ο εξωτερικός έλεγχος με βάση το νέο φορολογικό νόμο συνέβαλε στην μείωση της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής;	Συχνότητες	Μέσοι όροι	Τυπικές Αποκλίσεις
Μέχρι 5 έτη	50	2,60	1,443
6-10 έτη	44	3,09	1,074
Πάνω από 10 έτη	20	3,65	1,309

$$F(2,111) = 5,043, P = 0,008 < 0,05$$

Διάγραμμα 31. Η επίδραση της προϋπηρεσίας στην θέση II

Κεφάλαιο 6. Συμπεράσματα

Αναφορικά με τα συμπεράσματα που προκύπτουν από την ανάλυση των απαντήσεων των ατόμων που συμμετείχαν στην έρευνα, αυτά θα πρέπει να αναφερθούν σε σχέση με τα ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν στην αρχή της ανάλυσης.

Αναφορικά με το πρώτο ερευνητικό ερώτημα που διερευνούσε τις απόψεις των ερωτώμενων σχετικά με τα γενικά στοιχεία για τα λογιστικά συστήματα που χρησιμοποιούν οι επιχειρήσεις, θα πρέπει να σημειωθεί ότι η συντριπτική πλειοψηφία του δείγματος απασχολείται σε επιχειρήσεις που εφαρμόζουν κάποιο σύστημα ERP και ειδικά στην χρηματοοικονομική λογιστική. Αυτό δείχνει ότι πλέον στις μέρες μας είναι σχεδόν αδύνατον μια επιχείρηση να ανταπεξέλθει στις απαιτήσεις της νέας εποχής χωρίς την χρησιμοποίηση συγκεκριμένων πληροφοριακών συστημάτων, όπως είναι τα συστήματα ERP.

Πέραν αυτού, πάνω από το 50% του δείγματος θεωρεί ότι λογιστικό σύστημα που εφαρμόζει η επιχείρησή του είναι αποτελεσματικό ως προς την πληροφόρηση που αυτό παράγει, αν και κρίνεται απαραίτητη η τεχνολογική του αναβάθμιση. Τέλος, η χρησιμότητα του λογιστικού συστήματος τόσο ως προς την κάλυψη των απαιτήσεων του φορολογικού ελέγχου, όσο και ως προς την απλότητα του γίνεται εμφανής από τις απαντήσεις των ερωτώμενων, αν και θα μπορούσε να σημειώσει κανείς την ανάγκη αυτά να βελτιωθούν.

Αναφορικά με το δεύτερο ερευνητικό ερώτημα που διερευνούσε τις απόψεις των ερωτώμενων σχετικά με τη σημασία των μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών, θα πρέπει να σημειωθεί ότι μόνο το 40% των ερωτώμενων δηλώνει ότι οι επιχειρήσεις του εφαρμόζουν τα διεθνή πλαίσια και τους κανόνες για μη Χρηματοοικονομικές Εκθέσεις, γεγονός που δείχνει ότι σε σημαντικό βαθμό, υπάρχει η ανάγκη για βελτίωση της πληροφόρησης σχετικά με το θέμα αυτό από τις επιχειρήσεις. Τα ίδια συμπεράσματα προκύπτουν και από την ελλιπή πληροφόρηση για τις δράσεις Εταιρικής Ευθύνης.

Εξάλλου, κρίνεται επιτακτική η ανάγκη να αλλάξει η γενικότερη εταιρική κουλτούρα των εργαζόμενων, καθώς ένα μικρό ποσοστό μόνο από αυτούς θεωρεί απαραίτητη

την ύπαρξη των μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών στις εκθέσεις της επιχείρησης, αν και όπως σημειώθηκε στο βιβλιογραφικό τμήμα της εργασίας, αυτές είναι σημαντικές και απαραίτητες για όλες τις σύγχρονες επιχειρήσεις.

Αναφορικά με το τρίτο ερευνητικό ερώτημα που διερευνούσε τις απόψεις των ερωτώμενων σχετικά με τη σημασία του εξωτερικού ελέγχου, θα πρέπει να σημειωθεί ότι μόνο το 40% των ερωτώμενων θεωρεί τον εξωτερικό έλεγχο σημαντικό για την εύρυθμη λειτουργία της επιχείρησης και μόνο το 30% θεωρεί ότι αυτός συνεισφέρει στην διαχείριση των κινδύνων της επιχείρησης. Επιπλέον, θα πρέπει να υπογραμμιστεί και το μικρό σχετικά ποσοστό των ερωτώμενων που θεωρεί τους εξωτερικούς ελεγκτές καταρτισμένους επαρκώς και έμπειρους.

Τα αποτελέσματα είναι σημαντικά διαφοροποιημένα σχετικά με το επίπεδο γνώσης και τήρησης της νομοθεσίας. Τέλος, καθώς το μισό περίπου δείγμα θεωρεί ότι ούτε το νέο φορολογικό σύστημα κατέστη πιο αποτελεσματικό, αλλά ούτε και ότι συνέβαλλε ουσιαστικά στον περιορισμό της φοροαποφυγής και της φοροδιαφυγής των επιχειρήσεων, γίνεται εμφανές ότι πολλά ακόμη θα πρέπει να γίνουν σχετικά με το θέμα τόσο της φορολογικής αντιμετώπισης των επιχειρήσεων, όσο και σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο λαμβάνει χώρα ο εξωτερικός τους έλεγχος.

Τέλος, αναφορικά με το τέταρτο και τελευταίο ερευνητικό ερώτημα που διερευνούσε την επίδραση των δημογραφικών χαρακτηριστικών του δείγματος στον τρόπο απάντησης των ατόμων που συμμετείχαν στην έρευνα θα πρέπει να σημειωθεί η εμφανής επίδραση της ηλικίας σε αυτές. Αναλυτικότερα, όπως ίσως είναι και αναμενόμενο, τα νεότερα άτομα που έχουν περισσότερη εξοικείωση με τις τεχνολογικές εφαρμογές είναι εύλογο να θεωρούν αυτές που χρησιμοποιούν οι επιχειρήσεις απλές και κατανοητές και ταυτόχρονα, να έχουν περισσότερες προσδοκίες από τα προγράμματα που χρησιμοποιούνται.

Από όλα τα παραπάνω προκύπτει ότι παρά την σημασία που δίνεται τόσο στον εξωτερικό έλεγχο, όσο και στις μη χρηματοοικονομικές πληροφορίες, στην πράξη οι εργαζόμενοι που απασχολούνται στις επιχειρήσεις για τις οποίες έγινε αναφορά στην έρευνα δεν φαίνεται να αναγνωρίζουν σε μεγάλο βαθμό αυτήν την χρησιμότητα, ενώ αντίθετα, από την άλλη πλευρά, τα λογιστικά προγράμματα και η συνεισφορά τους στην εύρυθμη λειτουργία των επιχειρήσεων αναγνωρίζεται σε μεγάλο βαθμό.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να υπογραμμιστούν οι περιορισμοί της έρευνας, εκ των οποίων ίσως ο σημαντικότερος σχετίζεται με το μικρό δείγμα στο οποίο υποχρεώθηκε η έρευνα, εξαιτίας του χρονικού περιορισμού και της δυσκολίας συγκέντρωσης περισσότερων απαντήσεων καθώς οι συνθήκες της πανδημίας επηρέασαν σημαντικά την εργασιακή κανονικότητα των περισσότερων ανθρώπων. Ως εκ τούτου, είναι δύσκολο τα συμπεράσματα της έρευνας να γενικευτούν χωρίς πρώτα να λάβει χώρα μια μεγαλύτερη σε έκταση έρευνα, που να περιλαμβάνει ακόμη πιο αντιπροσωπευτικά επιλεγμένο δείγμα.

Σε κάθε περίπτωση, το εύρημα του επηρεασμού της ηλικίας θα πρέπει στο μέλλον να διερευνηθεί περαιτέρω, ίσως μέσα από την αναζήτηση κάποιας προβλεπτικής σχέσης ανάμεσα σε αυτήν και τις διαστάσεις που μετρήθηκαν στην έρευνα, με την κατάλληλη χρήση της απλής γραμμικής παλινδρόμησης, ώστε σε περίπτωση που αυτή η σχέση διαπιστωθεί, να είναι σε θέση οι οργανισμοί και οι επιχειρήσεις να προσαρμόσουν τις δράσεις τους για την εκπαίδευση και την ανάπτυξη του προσωπικού τους, ώστε όλοι οι εργαζόμενοι να αντιληφθούν την έννοια και την σημασία της λογιστικής διαχείρισης στην εύρυθμη λειτουργία του οργανισμού.

Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση

Μανιάτης, Α.,(2019). Φορολογικό Δίκαιο . Πανεπιστημιακές Παραδόσεις, Ανακτήθηκε από τη σελίδα:
<https://eclass.gunet.gr/modules/document/>

Ράπανος, Β. Καπλάνογλου, Γ.,(2014). Φορολογία και οικονομική ανάπτυξη, πρόσβαση στο
<https://www.hba.gr/5Ekdosis/UplPDFs/sylltomos14/609-638%20Rapanos%202014.pdf>

Σαρδέλη, Κ., (2014). Φορολογική συνείδηση & συμμόρφωση: προσέγγιση των εννοιών, η ελληνική πραγματικότητα και προοπτικές για το μέλλον. διπλωματική Εργασία. Πανεπιστήμιο Πειραιώς. πρόσβαση στο <https://dione.lib.unipi.gr/xmlui/handle/unipi/6890>

Σγουρινάκης, Ν.,(2015). Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα. Εκδόσεις Οικονομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα σελ. 7-25,30-75.

Σταματόπουλος Δ., (2017). Φορολογία εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων Εκδόσεις Forin Σταματόπουλος ΙΚΕ Αθήνα, σελ. 10-65.

Σταματόπουλος Δ, Σταματόπουλος Π., Σταματόπουλος Γ., (2015). Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα, Αθήνα, Εκδόσεις: Πολιτεία, σελ. 20-40.

Τάτσος, Ν., (2012). Θεωρία των Φόρων και Φορολογική Πολιτική, Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα, σελ. 12-30,40-75,120-160.

Ξενόγλωσση

Abraham, S. & Cox, P. (2007). Analysing the determinants of narrative risk information in UK FTSE 100 annual reports, *The British Accounting Review*, 39(3), pp. 227–248. <https://doi.org/10.1016/j.bar.2007.06.002>

AccountAbility. (2003). *AA 1000 Assurance Standard practitioners note*. London: AccountAbility.

Adhikari, A., Betancourt, L. & Tondkar, R. H. (1998). The influence of culture and equity market development on financial analysts' perceptions of disclosure items in listing prospectuses, *Advances in International Accounting* 11, pp. 1–22.

AICPA. (1994). *Improving business reporting: a customer focus: Meeting the information needs of investors and creditors. Report of the Special Committee on Financial Reporting*, New York, NY: American Institute for Certified Public Accountants.

AIMR. (1992). *Corporate Information Committee Report*, Charlottesville, VA: Association for Investment Management and Research.

Akerlof, G. A. (1970). The market for lemons: quality uncertainty and the market mechanism, *The Quarterly Journal of Economics*, 84(3), pp. 488-500.

Alwert, K. Bornemann, M. & Markus, Will. (2009). Does intellectual capital reporting matter to financial analysts?, *Journal of Intellectual Capital*, 10(3), pp. 354-68.

Amir, E. & Lev, B. (1996). Value-relevance of non-financial information: The wireless communications industry, *Journal of Accounting and Economics*, 22(1), pp. 3–30.

- Antle, R. & Nalebuff, B. (1991). Conservatism and auditor-client negotiations, *Journal of Accounting Research* 29, pp. 31 – 54.
- April, K. A., Bosma, P. & Deglon, D. A. (2003). IC measurement and reporting: establishing a practice in SA Mining, *Journal of Intellectual Capital*, 4(2), pp. 165-180.
- Arvidsson, S. (2010). Communication of corporate social responsibility: a study of the views of management teams in large companies, *Journal of Business Ethics*, 96(3), pp. 339-354.
- Aureli, S., Magnaghi, E., & Salvatori, F. (2018). The transposition of the non-financial reporting directive in the UK, France and Italy. *Social Responsibility Journal*, 15(4), pp. 409-423. <https://doi.org/10.1108/SRJ-12-2017-0275>
- Barker, R. & Imam, S. (2008). Analysts' perception of 'earnings quality', *Accounting and Business Research*, 38(4), pp. 313–329.
- Barron, O., Kile, C. & O'Keefe, T. (1999). MD&A quality as measured by the SEC and analysts' earnings forecasts, *Contemporary Accounting Research*, 16(1), pp. 75–109.
- Beaver, W. H., McNichols, M. F. & Rhie, J. W. (2005). Have financial statements become less informative? Evidence from the ability of financial ratios to predict bankruptcy, *Review of Accounting studies*, 10 (1), pp. 93-122.
- Beretta, S., & Bozzolan, S. (2004). A framework for the analysis of firm risk communication, *The International Journal of Accounting*, 39(3), pp. 265-288.
- Bismuth, A. & Tojo, Y. (2008). Creating value from intellectual capital, *Journal of Intellectual Capital*, 9(2), pp. 228-245.

Bismuth, A. (2006). *Intellectual Assets and Value Creation: Implications for Corporate Reporting*, Paris, OECD.

Botosan, C. A. & Plumlee, M. A. (2002). A re-examination of disclosure level and the expected cost of equity capital, *J. Account. Res.*, 40(1), pp. 21–40.

Bouwman, M., Frishkoff, P. & Frishkoff, P. (1995). The relevance of GAAP-based information; a case study exploring some uses and limitations, *Accounting Horizons*, 9(4), pp. 22–47.

Bukh, P. N. Nielsen, C. Mouritsen, J. & Gormsen, P. (2006). Disclosure of information on intellectual capital in Danish IPO prospectuses, *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 18(6), pp. 713-732.

Cabedo, J. D. & Tirado, J. M. (2004, June). The disclosure of risk in financial statements. In *Accounting Forum*, 28(2), pp. 181-200.

Casey, R. J., & Grenier, J. H. (2015). Understanding and contributing to the enigma of corporate social responsibility (CSR) assurance in the United States, *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 34(1), pp. 97-130.

Dalla Via, N. & Perego, P. (2020). The Relative Role of Firm Incentives, Auditor Specialization, and Country Factors as Antecedents of Nonfinancial Audit Quality, *AUDITING: A Journal of Practice & Theory*, 39(3), pp. 75–104. <https://doi.org/10.2308/ajpt-18-085>

DeFond, M. & Zhang, J. (2014). A review of archival auditing research, *Journal of Accounting and Economics*, 58(2), pp. 275-326.

Dempsey, S., Gatti, J., Grinnell, J. & Cats-Baril, W. (1997). The use of strategic performance variables as leading indicators in financial analysts' forecasts', *Journal of Financial Statement Analysis*, 2(4), pp. 61–79.

Doidge, C., Karolyi, A. G. & Stulz, R. M. (2007). Why do countries matter so much for corporate governance? *Journal of Financial Economics*, 86(1), pp. 1-39.

Eccles, R. & Mavrinac, S. (1995). Improving the corporate disclosure process, *Sloan Management Review*, 36(4), pp. 11–25.

Eccles, R., Herz, R., Keegan, E. & Phillips, D. (2001). *The Value Reporting Revolution: moving beyond the earnings game*, 1st edn., New York, NY: John Wiley & Sons.

Epstein, M. & Palepu, K. (1999). What financial analysts want, *Strategic Finance*, 80(10), pp. 48–52.

Financial Accounting Standards Board (FASB), (2001). *Business and Financial Reporting, Challenges from the New Economy*, New York, NY, FASB.

Flöstrand, P. (2006). The sell side-observations on intellectual capital indicators, *Journal of Intellectual Capital*, 7(4), pp. 457–473.

García-Meca, E. & Martínez, I. (2007). The use of intellectual capital information in investment decisions—an empirical study using analyst reports, *International Journal of Accounting*, 42(1), pp. 57–81.

Gomes, A., Gorton, G. & Madureira, L. (2007). SEC regulation fair disclosure, information, and the cost of capital, *Journal of Corporate Finance*, 13(2–3), pp. 300–334.

Graves, R. (1997). Culture and genre in American and Canadian direct marketing letters, *The Journal of Business Communication*, 34(7), pp. 235–252.

- Gray, S. J. (1988). Towards a theory of cultural influence on the development of accounting systems internationally, *Abacus*, 24(1), pp. 1-15.
- Gray, S. J., Radebaugh, L. H. & Robert, C. B. (1990). International perceptions of cost constraints on voluntary information disclosures: A comparative study of U.K. and U.S. multinational, *J. Int. Bus. Stud.*, 21(4), pp. 597–622.
- Guo, R., Lev, J. & Zhou, B. N. (2004). Competitive costs of disclosure by Biotech IPO's. *J. Account. Res.*, 42(2), pp. 319–355.
- Guthrie, J. & Petty, R. (2000). Intellectual capital: Australian annual reporting practices, *Journal of Intellectual Capital*, 1(3), pp.241-251.
- Hail, L. (2002). The impact of voluntary corporate disclosures on the ex-ante cost of capital for Swiss firms, *Eur. Account. Rev.*, 11(4), pp. 741–772.
- Healy, P. & Palepu, K. (2001). Information asymmetry, corporate disclosure, and the capital markets: a review of the empirical disclosure literature, *J. Account. Econ.*, 31, pp. 405–440.
- Healy, P. M., & Palepu, K. G. (1994). *Voluntary corporate disclosure. Who, what and why*, Working paper (MIT, 1994).
- Healy, P. M., Hutton, A.P. & Palepu, K. G. (1999). Stock performance and intermediation changes surrounding sustained increases in disclosure, *Contemporary Accounting Research*, 16(3), pp. 485-520.
- Herda, D. N., Taylor, M. E. & Winterbotham, G. (2014). The effect of country-level investor protection on the voluntary assurance of sustainability reports, *Journal of International Financial Management & Accounting*, 25(2), pp. 209-36.

Hirschey, M., Richardson, R. & Scholz, S. (2001). Value relevance of nonfinancial information: the case of patent data, *Review of Quantitative Finance and Accounting*, 17(3), pp. 223–235.

Holland, J. and Johanson, U. (2003). Value-relevant information on corporate intangibles—creation, use and barriers in capital markets—‘between a rock and hard place’, *Journal of Intellectual Capital*, 4(4), pp. 465–486.

Hummel, K., Schlick, C. & Fifka, M. (2019). The role of sustainability performance and accounting assurers in sustainability assurance engagements, *Journal of Business Ethics*, 154(3), pp. 733-757.

IASB. (2005). *International Financial Reporting Standards*, International Accounting Standards Board, London.

Institute of Chartered Accountants in England and Wales (2008). *Assurance on non-financial information EXISTING PRACTICES AND ISSUES*, London. Available at: <https://www.icaew.com/-/media/corporate/files/technical/audit-and-assurance/assurance/assurance-on-non-financial-information.ashx?la=en>

International Auditing and Assurance Standards Board (IAASB). (2016). *Supporting credibility and trust in emerging forms of external reporting: Ten key challenges for assurance engagements*, New York: IFAC.

Ittner, C. & Larcker, D. (1998). Are nonfinancial measures leading indicators of financial performance? An analysis of customer satisfaction, *Journal of Accounting Research*, 36(3), pp. 1–35.

Jensen, M. C. & Meckling, W. H. (1976). Theory of the firm: managerial behavior, agency costs and ownership structure, *Journal of Financial Economics*, 3(4), pp. 305-60.

Jones, M. E., & Sutherland, G. (1999). *Implementing Turnbull: A boardroom briefing*. Institute of Chartered Accountants in England and Wales, Centre for Business Performance.

Kallapur, S. & Kwan, S. (2004). The value relevance and reliability of brand assets recognized by U.K firms, *Accounting Review*, 79(1), pp. 151–172.

Kolk, A., & Perego, P. (2010). Determinants of the adoption of sustainability assurance statements: An international investigation, *Business Strategy and the Environment*, 19(3), pp. 182-98.

KPMG. (2015). *KPMG International survey of corporate sustainability reporting 2015*, Amsterdam: KPMG Global Sustainability Services.

Kristandl, G. & Bontis, N. (2007). The impact of voluntary disclosure on cost of capital estimates in a temporal setting, *Journal of Intellectual Capital*, 8(4), pp. 577-594.

Kristensen, K. & Westlund, A. H. (2004). Accountable business performance measurement for sustainable business excellence, *Total Quality Manage.*, 15(5–6), pp. 629–643.

Lambert, R., Leuz, C. & Verrecchia, R. (2007). Accounting information, disclosure, and the cost of capital. *J. Account. Res.*, 45, pp. 385–420.

Lev, B. (2001). *Intangibles – Management, Measurement, and Reporting*, Washington, DC Brookings Institution Press.

Liang, C.-J. and Yao, M.-L. (2005). The value relevance of financial and nonfinancial information—evidence from Taiwan’s information electronics industry, *Review of Quantitative Finance and Accounting*, 24(2), pp. 135–157.

Lock Lee, L. & Guthrie, J. (2010). Visualising and measuring intellectual capital in capital markets: a research method, *Journal of Intellectual Capital*, 11(1), pp. 4-22.

Mavrillac, S. & Siesfeld, T. (1997). *Measures that matter: an explanatory investigation of investors' information needs and value priorities*, Working paper, Richard Ivey School of Business, London.

Mitchell, R. K., Van Buren, H. J., Greenwood, M. & Freeman, R. E. (2015). Stakeholder Inclusion and Accounting for Stakeholders. *Journal of Management Studies*, Volume, 52(7), pp. 851–877.

Moroney, R. & Trotman. K. T. (2016). Differences in auditors' materiality assessments when auditing financial statements and sustainability reports, *Contemporary Accounting Research*, 33(2), pp. 551-75.

O'Dwyer, B. & Owen, D. L. (2005). Assurance statement practice in environmental, social and sustainability reporting: A critical evaluation, *The British Accounting Review*, 37(2), pp. 205-29.

Opdyke, J. (2000). *Best on the street 2000 analysts survey: the winningest pros of them all*, Wall Street Journal, 25July.

Orens, R. & Lybaert, N. (2007). Does the financial analysts' usage of non-financial information influence the analysts' forecast accuracy? Some evidence from the Belgian sell-side financial analyst', *International Journal of Accounting*, 42(3), pp. 237–271.

Orens, R., & Lybaert, N. (2010). Determinants of sell-side financial analysts' use of non-financial information, *Accounting and Business Research*, 40(1), pp. 39–53.

<https://doi.org/10.1080/00014788.2010.9663383>

Perego, P. & Kolk, A. (2012). Multinationals' accountability on sustainability: The evolution of third-party assurance of sustainability reports, *Journal of Business Ethics*, 110(2), pp. 173-90.

Ricardis, (2006). *Reporting Intellectual Capital to Augmented Research, Development and Innovation in SMEs*, Brussels, European Commission.

Robb, S. W. G., & Zarzeski, L. E. S. T. (2001). Nonfinancial disclosures across Anglo-American countries, *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 10(1), pp. 71–83. [https://doi.org/10.1016/S1061-9518\(01\)00036-2](https://doi.org/10.1016/S1061-9518(01)00036-2)

Robb, S., Single, L. & Zarzeski, M. (2001). Non-financial disclosures across Anglo-American countries, *Journal of International Accounting, Auditing & Taxation*, 10(1), pp. 71–83.

Ronnen, U. (1996). The effects of mandated versus voluntary auditing policy on the quality of auditing, *Journal of Accounting, Auditing and Finance*, 11(3), pp. 361 – 92.

Saudagaran, S. M., & Biddle, G. C. (1995). Foreign listing location: A study of MNCs and stock exchanges in eight countries, *Journal of International Business Studies*, 26(2), pp. 319-341.

Sengupta, P. (1998). Corporate disclosure quality and the cost of debt, *The Accounting Review*, 73(4), pp. 459-474.

Simnett, R. (2014). *Assurance of environmental social and sustainability information*. In *The Routledge Companion to Auditing*, edited by D. Hay, Knechel, W. R. and Willekens, M. pp. 325-37. Abingdon: Routledge

Skandia (1994). *Visualising Intellectual Capital*, Skandia, Annual Report.

Skinner, D. (2008). Accounting for intangibles—a critical review of policy recommendations, *Accounting and Business Research*, 38(3), pp. 191–204.

Sriram, R. S. (2008). Relevance of intangible assets to evaluate financial health”, *Journal of Intellectual Capital*, 9(3), pp. 351-366.

Street, D. L., & Shaughnessy, K. A. (1998). The quest for international accounting harmonization: A review of the standard setting agendas of the IASC, US, UK, Canada, and Australia, 1973–1997, *The International Journal of Accounting*, 33(2), pp. 179-209.

Sveiby, K. E. (1997). *The New Organizational Wealth – Managing and Measuring Knowledge-based Assets*, San Francisco, CA, Berrett-Koehler Publishers.

Vandemaele, S.N., Vergauwen, P. G. & Smits, A. J. (2005). Intellectual capital disclosure in The Netherlands, Sweden and the UK – a longitudinal and comparative study, *Journal of Intellectual Capital*, 6(3), pp. 417-426.

Vanstraelen, A., Zarzeski, M. & Robb, S. (2003). Corporatenonfinancialdisclosurepractices and financial analyst behaviour across three European countries, *Journal of International Financial Management and Accounting*, 14(3), pp. 249–278.

Velte, P., & Stawinoga, M. (2017). Empirical research on corporate social responsibility assurance (CSRA): A literature review. *Journal of Business Economics*, 87(8), pp. 1017–66.

Vukić, N. M., Vuković, R., & Calace, D. (2017). *NON-FINANCIAL REPORTING AS A NEW TREND IN SUSTAINABILITY ACCOUNTING*. 07(02), pp. 14.

Watts, R. & Zimmerman, J. (1986). *Positive accounting theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.

Wyatt, A. (2002). Towards a financial reporting framework for intangibles – insights from the Australian experience, *Journal of Intellectual Capital*, 3(1), pp. 71-86.

Ηλεκτρονική

https://www.google.com/imgres?imgurl=https%3A%2F%2Fwww.dianeosis.org%2Fwp-content%2Fuploads%2F2017%2F03%2Famesoi_foroi_forodiatygi_edited.png&imgrefurl=https%3A%2F%2Fwww.dianeosis.org%2F2016%2F06%2Ftax_evasion_in_greece%2F&tbnid=tecHuI_8H1cj9M&vet=12ahUKEwioqIqc5vbxAhUshP0HHdSdApgQMygFegUIARCdAQ..i&docid=OUJQt3pgUGhC_M&w=2000&h=1033&q=%CE%B7%20%CF%80%CE%B1%CF%81%CE%B1%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%B9%CE%B1%20%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD%20%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%B1%CE%B4%CE%B1%20%CE%B5%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CE%BD%CE%B5%CF%82&ved=2ahUKEwioqIqc5vbxAhUshP0HHdSdApgQMygFegUIARCdAQ

https://www.google.com/url?sa=i&url=http%3A%2F%2Fwww.indeepanalysis.gr%2Fanalyseis%2Farthra%2Fh-paraoikonomia-sthn-ellada&psig=AOvVaw2o9-Z5UqOv_S04MSTP4gvV&ust=1627047451030000&source=images&cd=vfe&ved=0CAsQjRxqFwoTCKDtk53m9vECFQAAAAAdAAAAABA
D

<https://www.imf.org/external/lang/Greek/np/exr/facts/glanceg.htm>

<https://www.didaktorika.gr/eadd/handle/10442/46287>

<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9844-2020-INIT/el/pdf>

Παράρτημα Α

Ερωτηματολόγιο

Μέρος Α. Γενικά στοιχεία για τα λογιστικά συστήματα

1. Εφαρμόζει η επιχείρησή σας κάποιο σύστημα ERP γενικά;

Καθόλου
Λίγο
Μέτρια
Πολύ
Πάρα πολύ

2. Εφαρμόζει η επιχείρησή σας κάποιο σύστημα ERP στην χρηματοοικονομική λογιστική;

Καθόλου
Λίγο
Μέτρια
Πολύ
Πάρα πολύ

3. Θεωρείτε ότι το λογιστικό σύστημα που εφαρμόζει η επιχείρησή σας είναι αποτελεσματικό ως προς την πληροφόρηση που αυτό παράγει;

Καθόλου
Λίγο
Μέτρια
Πολύ
Πάρα πολύ

4. Θεωρείτε ότι το λογιστικό σύστημα που εφαρμόζει η επιχείρησή σας θα πρέπει να αναβαθμιστεί τεχνολογικά;

Καθόλου
Λίγο
Μέτρια
Πολύ
Πάρα πολύ

5. Θεωρείτε ότι το λογιστικό σύστημα που εφαρμόζει η επιχείρησή σας είναι απλό και κατανοητό στην χρήση του;

Καθόλου
Λίγο
Μέτρια
Πολύ
Πάρα πολύ

6. Θεωρείτε ότι το λογιστικό σύστημα που εφαρμόζει η επιχείρησή σας καλύπτει τις απαιτήσεις του φορολογικού ελέγχου;

Καθόλου
Λίγο
Μέτρια
Πολύ
Πάρα πολύ

Μέρος Β. Η σημασία των μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών

1. Η επιχείρηση που εργάζεστε εφαρμόζει τα διεθνή πλαίσια και τους κανόνες για μη Χρηματοοικονομικές Εκθέσεις;

Καθόλου
Λίγο
Μέτρια
Πολύ
Πάρα πολύ

2. Η επιχείρηση που εργάζεστε δημοσιεύει εκθέσεις Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης και Βιώσιμης Δράσης;

Καθόλου
Λίγο
Μέτρια
Πολύ
Πάρα πολύ

3. Θεωρείτε απαραίτητη την ύπαρξη των μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών στις εκθέσεις της επιχείρησης;

Καθόλου
Λίγο

Μέτρια
Πολύ
Πάρα πολύ

4. Θεωρείτε ότι οι μη χρηματοοικονομικές πληροφορίες αποτυπώνονται με σαφή και ακριβή τρόπο στις εκθέσεις της επιχείρησης;

Καθόλου
Λίγο
Μέτρια
Πολύ
Πάρα πολύ

5. Θεωρείτε δαπανηρή για την επιχείρηση την ανακοίνωση των μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών στις εκθέσεις της επιχείρησης;

Καθόλου
Λίγο
Μέτρια
Πολύ
Πάρα πολύ

6. Θεωρείτε αποδοτική για την επιχείρηση την ανακοίνωση των μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών στις εκθέσεις της επιχείρησης;

Καθόλου
Λίγο
Μέτρια
Πολύ
Πάρα πολύ

Μέρος Γ. Η σημασία του εξωτερικού ελέγχου

1. Θεωρείτε ότι είναι απαραίτητος ο εξωτερικός έλεγχος για την εύρυθμη λειτουργία της επιχείρησης;

Καθόλου
Λίγο
Μέτρια
Πολύ
Πάρα πολύ

2. Θεωρείτε ότι ο εξωτερικός της επιχείρησής σας συνεισφέρει στην διαχείριση των κινδύνων της επιχείρησής;

Καθόλου
Λίγο
Μέτρια
Πολύ
Πάρα πολύ

3. Θεωρείτε ότι ο εξωτερικός της επιχείρησής σας συνεισφέρει στην απόδοση της επιχείρησής;

Καθόλου
Λίγο
Μέτρια
Πολύ
Πάρα πολύ

4. Πιστεύετε ότι οι εξωτερικοί ελεγκτές που έχουν επισκεφτεί την επιχείρησή σας είναι καταρτισμένοι επαρκώς;

Καθόλου
Λίγο
Μέτρια
Πολύ
Πάρα πολύ

5. Πιστεύετε ότι οι εξωτερικοί ελεγκτές που έχουν επισκεφτεί την επιχείρησή σας έχουν την απαραίτητη εμπειρία;

Καθόλου
Λίγο
Μέτρια
Πολύ
Πάρα πολύ

6. Πιστεύετε ότι οι εξωτερικοί ελεγκτές που έχουν επισκεφτεί την επιχείρησή σας γνωρίζουν και τηρούν την νομοθεσία και τα διεθνή πρότυπα ελέγχου;

Καθόλου
Λίγο
Μέτρια
Πολύ
Πάρα πολύ

7. Θεωρείτε ότι ο εξωτερικός έλεγχος της επιχείρησής σας συνέβαλε στην ορθότερη φορολογική αντιμετώπιση της από το κράτος;

Καθόλου
Λίγο
Μέτρια
Πολύ
Πάρα πολύ

8. Θεωρείτε ότι ο εξωτερικός έλεγχος με βάση το νέο φορολογικό νόμο συνέβαλε στην μείωση της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής;

Καθόλου
Λίγο
Μέτρια
Πολύ
Πάρα πολύ

Μέρος Δ Γενικά και δημογραφικά χαρακτηριστικά

1. Φύλο

Άντρας
Γυναίκα

2. Ηλικία

Μέχρι 35 ετών
36-50 ετών
Πάνω από 50 ετών

3. Ιδιότητα

Υπάλληλος λογιστηρίου
Προϊστάμενος λογιστηρίου

4. Προϋπηρεσία στην θέση

Μέχρι 5 έτη
6-10 έτη
Πάνω από 10 έτη

5. Προϋπηρεσία στην επιχείρηση

Μέχρι 5 έτη

6-10 έτη

Πάνω από 10 έτη

Παράρτημα Β

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
,673	25

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
,755	6

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
,795	6

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
,732	8

Multiple Comparisons

LSD

Dependent Variable	(I) Ηλικία	(J) Ηλικία	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
						Lower Bound	Upper Bound
Θεωρείτε ότι το λογιστικό σύστημα που εφαρμόζει η επιχείρησή σας είναι απλό και κατανοητό στην χρήση του;	Μέχρι 35 ετών	36-50 ετών	,419	,277	,133	-,13	,97
		Πάνω από 50 ετών	1,050*	,361	,004	,33	1,77
	36-50 ετών	Μέχρι 35 ετών	-,419	,277	,133	-,97	,13
		Πάνω από 50 ετών	,631	,321	,051	,00	1,27
	Πάνω από 50 ετών	Μέχρι 35 ετών	-1,050*	,361	,004	-1,77	-,33
		36-50 ετών	-,631	,321	,051	-1,27	,00
Θεωρείτε ότι το λογιστικό σύστημα που εφαρμόζει η επιχείρησή σας καλύπτει τις απαιτήσεις του φορολογικού ελέγχου;	Μέχρι 35 ετών	36-50 ετών	-,611*	,240	,012	-1,09	-,14
		Πάνω από 50 ετών	-,933*	,313	,004	-1,55	-,31
	36-50 ετών	Μέχρι 35 ετών	,611*	,240	,012	,14	1,09
		Πάνω από 50 ετών	-,322	,278	,249	-,87	,23
	Πάνω από 50 ετών	Μέχρι 35 ετών	,933*	,313	,004	,31	1,55

		36-50 ετών	,322	,278	,249	-,23	,87
Πιστεύετε ότι οι εξωτερικοί ελεγκτές που έχουν επισκεφτεί την επιχείρησή σας έχουν την απαραίτητη εμπειρία;	Μέχρι 35 ετών	36-50 ετών	-,469*	,227	,041	-,92	-,02
		Πάνω από 50 ετών	-,850*	,296	,005	-1,44	-,26
	36-50 ετών	Μέχρι 35 ετών	,469*	,227	,041	,02	,92
		Πάνω από 50 ετών	-,381	,262	,149	-,90	,14
	Πάνω από 50 ετών	Μέχρι 35 ετών	,850*	,296	,005	,26	1,44
		36-50 ετών	,381	,262	,149	-,14	,90
Πιστεύετε ότι οι εξωτερικοί ελεγκτές που έχουν επισκεφτεί την επιχείρησή σας γνωρίζουν και τηρούν την νομοθεσία	Μέχρι 35 ετών	36-50 ετών	-,481*	,221	,032	-,92	-,04
		Πάνω από 50 ετών	-1,450*	,289	,000	-2,02	-,88
	36-50 ετών	Μέχρι 35 ετών	,481*	,221	,032	,04	,92
		Πάνω από 50 ετών	-,969*	,256	,000	-1,48	-,46
	Πάνω από 50 ετών	Μέχρι 35 ετών	1,450*	,289	,000	,88	2,02
		36-50 ετών	,969*	,256	,000	,46	1,48

*. The mean difference is significant at the 0.05 level.

Multiple Comparisons

LSD

Dependent Variable	(I) Προϋπηρεσία στην θέση	(J) Προϋπηρεσία στην θέση	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
						Lower Bound	Upper Bound
Θεωρείτε ότι είναι απαραίτητος ο εξωτερικός έλεγχος για την εύρυθμη λειτουργία της επιχείρησης;	Μέχρι 5 έτη	6-10 έτη	,837 [*]	,245	,001	,35	1,32
		Πάνω από 10 έτη	1,260 [*]	,314	,000	,64	1,88
	6-10 έτη	Μέχρι 5 έτη	-,837 [*]	,245	,001	-1,32	-,35
		Πάνω από 10 έτη	,423	,320	,189	-,21	1,06
	Πάνω από 10 έτη	Μέχρι 5 έτη	-1,260 [*]	,314	,000	-1,88	-,64
		6-10 έτη	-,423	,320	,189	-1,06	,21
Θεωρείτε ότι ο εξωτερικός έλεγχος με βάση το νέο φορολογικό νόμο συνέβαλε στην μείωση της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής;	Μέχρι 5 έτη	6-10 έτη	-,491	,266	,068	-1,02	,04
		Πάνω από 10 έτη	-1,050 [*]	,341	,003	-1,73	-,37
	6-10 έτη	Μέχρι 5 έτη	,491	,266	,068	-,04	1,02
		Πάνω από 10 έτη	-,559	,347	,110	-1,25	,13

Πάνω από 10 έτη	Μέχρι 5 έτη	1,050*	,341	,003	,37	1,73
	6-10 έτη	,559	,347	,110	-,13	1,25

*. The mean difference is significant at the 0.05 level.